

MINISTERUL ECONOMIEI SI COMERTULUI

Programul Operational Sectorial
“CRESTEREA COMPETITIVITATII
ECONOMICE”

- Varianta 2 -

Noiembrie 2006

CUPRINS

1.	ANALIZA SITUATIEI ACTUALE	6
1.1.	<i>Factori de competitivitate</i>	6
1.2.	<i>Industria prelucratoare</i>	11
1.3.	<i>Sectorul IMM</i>	14
1.4.	<i>Cercetare stiintifica, dezvoltare tehnologica si inovare</i>	19
1.5.	<i>Piata de tehnologia informatiei comunicatii (TIC)</i>	23
1.6.	<i>Energia</i>	28
1.7.	<i>Turismul</i>	31
2.	ANALIZA SWOT	34
3.	STRATEGIA	36
3.1.	<i>Obiective</i>	38
3.2.	<i>Lista Axelor Prioritare:</i>	41
3.2.1.	<i>Axa Prioritara 1: Un sistem inovativ de productie</i>	42
3.2.2.	<i>Axa Prioritara 2: Cercetare, dezvoltarea tehnologica si inovarea pentru competitivitate</i>	48
3.2.3.	<i>Axa Prioritara 3: Tehnologia informatiei si comunicatiilor pentru sectoarele privat si public</i>	52
3.2.4.	<i>Axa Prioritara 4: Cresterea eficientei energetice si dezvoltarea durabila a sistemului energetic</i>	Error! Bookmark not defined.
3.2.5.	<i>Axa Prioritara 5: Romania, destinatie atractiva pentru turism si afaceri</i>	61
3.2.6.	<i>Axa Prioritara 6: Asistenta tehnica</i>	63
3.3.	<i>Coerenta si conformitatea cu politicile comunitare si nationale</i>	Error! Bookmark not defined.
3.4.	<i>Complementaritatea cu alte Programe Operationale si cu operatiunile finantate din FEADR si FEP</i>	83
4.	PLANUL FINANCIAR	68
5.	IMPLEMENTAREA	Error! Bookmark not defined.
5.1.	<i>Management</i>	Error! Bookmark not defined.
5.2.	<i>Monitorizare si evaluare</i>	96
5.3.	<i>Management financiar si control</i>	Error! Bookmark not defined.
5.4.	<i>Informare si publicitate</i>	106
5.5.	<i>Sistemul unic informatic de management (SMIS)</i>	109
6.	PARTENERIAT	Error! Bookmark not defined.
7.	ANEXE	114
	ANEXA 7: Metodologie pentru exercitiul de programare din cadrul POS Competitivitate	130
	Anexa 8: Indicatorii de decalaj folositi in exercitiul de programare	133

LISTA de ABREVIERI

SCAF	Serviciul de Coordinare Anti-Frauda
CIA	Centrul de Informare pentru Afaceri
AC	Autoritatea de Certificare
PAC	Planul de Actiune pentru Comunicare
CANSTAT	Buletin Statistic pentru tarile candidate
FC	Fond de Coeziune
UCAAI	Unitatea Centrala de Armonizare pentru Auditul Intern
CIF	Cost, Insurance and Freight
CIS	Ancheta comunitara privind Inovatia
MRC	Managementul relatiei cu clientii
CSC	Cadrul de Sprijin Comunitar
DG REGIO	Directoratul General al Comisiei Europene pentru Politica Regionala
FEARD	Fondul Agricol European pentru Dezvoltare Rurala
FEP	Fondul European pentru Pescuit
OETI	Observatorul European pentru Tehnologia Informatiei
EMAS	Schema de Eco - Management si Audit - Standard European de Mediu
EPO	Biroul European pentru Patente
PRI	Planificarea Resurselor Interprinderii
FSE	Fondul European Social
FEDR	Fondul European Regional de Dezvoltare
UE	Uniunea Europeana
EUROSTAT	Biroul de Statistica a Comunitatii Europene
ISD	Investitie Straina Directa
FOB	Free On Bord
ETC	Echivalent Timp Complet
RGC	Raportul Global pentru Competitivitate
HG	Hotarare de Guvern
PIB	Produs Intern Brut
GIS	Sistem Geografic de Informare
GERD	Cercetare Interna Bruta si Cheltuieli de Dezvoltare
GEANT	Retea Academica Europeana Gigabit (finanata de al 5-lea Program Cadru)
GRID	Tehnologia Comunicatiei Electronice in Domeniul Cercetarii
VAB	Valoare Adaugata Bruta
RU	Resurse Umane
OI	Organism Intermediar
TIC	Tehnologia Informatiei si Comunicatiilor
ILO	Birou International al Muncii
ISO	Organizatia Internationala pentru Standardizare
TI	Tehnologia Informatiei
AM	Autoritatea de Management
MAI	Ministerul Administratiei si Internelor
MEC	Ministerul Economiei si Comertului
MMGA	Ministerul Mediului si Gospodarii Apelor

MICE	Intalniri, Stimulente , Congrese , Expozitii
CAEN	Nomenclatorul General al activitatilor Economice in Comunitatea Europeana
NARMPP	Autoritatea Nationala pentru Reglementarea si Monitorizarea Achizitiilor Publice
FNCG	Fondul National de Co-Garantare
ANIMMC	Agentia Nationala pentru Intreprinderi Mici si Mijlocii si Cooperatie
PND	Planul National de Dezvoltare
CNP	Comisia Nationala de Prognoza
ONG	Organizatie Neguvernamentala
INS	Institutul National de Statistica
PSNDR	Planul Strategic National pentru Dezvoltare Rurala
CNSR	Cadrul National Strategic de Referinta
OECD	Organizatia Economic de Dezvoltare si Cooperare
OLAF	Biroul European Anti-Frauda
PO	Program Operational
PC	Calculatoare Personale
PEOP	Conducta Pan-Europeana pentru titei
PPC	Paritatea Puterii de Cumparare
SPC	Standardele Puterii de Cumparare
ADR	Agentia de Dezvoltare Regionala
C&D	Cercetare si Dezvoltare
CDI	Cercetare, Dezvoltare si Inovare
RRE	Resurse Regenerabile de Energie
POR	Program Operational Regional
SFIT	Echipe de Informare privind Fondurile Structurale
IMM	Intreprinderi Mici si Mijlocii
SMIS	Sistemul Unic de Management al Informatiei
POS DRU	Program Operational Sectorial "Dezvoltarea Resurselor Umane "
POS CCE	Program Operational Sectorial "Cresterea Competitivitatii Economice"
SWOT	Puncte tari, puncte slabe, Oportunitati si Amenintari
AT	Asistenta Tehnica
TEN	Reteaua Trans-Europeana de Energie
CPIT	Centre de Promovare si Informare Turistica
TT	Transfer Tehnologic
TT&I	Transfer Technologic si Inovare
USPTO	Biroul de Patente si Marci ale Statelor Unite
WEF	Forumul Economic Mondial

INTRODUCERE

Programul operational sectorial „Cresterea competitivitatii economice” (POS CCE) este unul dintre cele sapte programe operationale sectoriale (POS-uri), instrumente pentru realizarea prioritatilor trasate prin Cadrul Strategic National de Referinta (CSNR) si prin Planul National de Dezvoltare (PND) 2007 – 2013. Aceste documente strategice la nivel national urmaresc consolidarea si aplicarea in Romania a politicilor de coeziune sociala si economica si a celor de dezvoltare regionala cu adaptarea corespunzatoare a acestora la politicile europene si la strategia Lisabona, orientata cu precadere spre cresterea economica si crearea de locuri de munca.

POS CCE raspunde pe de o parte primei prioritati a PND 2007 – 2013: „Cresterea competitivitatii economice si dezvoltarea economiei bazate pe cunoastere” si pe de alta parte prioritatii a doua a CSNR, respectiv „Cresterea competitivitatii economice pe termen lung”, contribuind in acelasi timp si la implementarea tuturor celorlalte prioritati ale CSNR.

POS CCE a fost elaborat sub coordonarea Autoritatii de Management pentru POS CCE – Ministerul Economiei si Comertului si este rezultatul consultarilor atat cu partenerii strategici (Autoritatea de Management pentru Cadrul de Sprijin Comunitar – Ministerul Finantelor Publice, alte Autoritati de Management coordonatoare ale celorlalte POS-uri, institutiile desemnate ca Organisme Intermediare, alte ministere si agentii), cat si cu partenerii sociali (organizatii ale societatii civile, potentiali beneficiari) si alti parteneri implicati in domeniul complex al cresterii competitivitatii economice.

Reponsabilitatea implementarii programului apartine Autoritatii de Management pentru POS CCE, respectiv Directia Programe cu Orgazatii Internationale din cadrul MEC. Organismele Intermediare desemnate pentru realizarea eficienta a programului sunt: Agentia Nationala pentru Intreprinderi Mici si Mijlocii si Cooperatie (ANIMMC), Ministerul Educatiei si Cercetarii – Departamentul Cercetare (MEdC), Ministerul Comunicatiilor si Tehnologiei Informatiei (MCTI), Ministerul Economiei si Comertului - Directia Generala Politica Energetica, si Autoritatea Nationala pentru Turism (ANT) din cadrul Ministerului Transporturilor, Constructiilor si Turismului.

Elaborarea POS CCE a luat in considerare analiza situatiei curente a antreprenoriatului si inovarii, cu accentuarea sectorului intreprinderilor mici si mijlocii (IMM), resursele pentru domeniul cercetarii dezvoltarii si inovarii (CDI), tehnologia informatiei si comunicatiilor (TIC), eficienta energetica si protectia mediului in sectorul energetic si nu in ultimul rand domeniul turismului.

In continuare, analiza SWOT se constituie ca baza pentru dezvoltarea strategiei. In acest cadru, POS CCE cuprinde de asemenea atat descrierea axelor prioritare, a domeniilor majore de interventie si a operatiunilor propuse, cat si propunerea de programare financiara, prevederile de implementare si aranjamentele partenoriale.

Obiectivul general al POS CCE este **cresterea productivitatii intreprinderilor romanesti pentru reducerea decalajelor fata de productivitatea medie la nivelul UE**. Tinta este o crestere medie anuala a productivitatii pe angajat de cca. 5,5 %. Aceasta va permite Romaniei sa atinga un nivel de aproximativ 55% din productivitatea medie a UE pana in anul 2015.

Obiectivele specifice sunt:

- Consolidarea si dezvoltarea sectorului productiv
- Constituirea unui mediu favorabil dezvoltarii intreprinderilor
- Cresterea capacitatii C&D si stimularea cooperarii intre institutii de CDI si sectorul productiv

- Valorificarea potentialului TIC si aplicarea acestuia in sectorul public (administratie) si cel privat (cetateni, intreprinderi)
- Cresterea eficientei energetice si dezvoltarea durabila a sistemului energetic promovarea surselor regenerabile de energie
- Promovarea potentialului turismului romanesc

Avand in vedere deopotriva, posibilitatile identificate pentru imbunatatirea competitivitatii intreprinderilor romanesti pentru a face fata noilor provocari si folosirea oportunitatilor de a opera pe Piata Unica Europeana, cat si eligibilitatea Romaniei pentru sprijinul oferit de Fondul European de Dezvoltare Regionala (FEDR), in cadrul POS-CCE au fost identificate urmatoarele axe prioritare:

Axa Prioritara 1: Un sistem inovativ de productie

Axa Prioritara 2: Cercetarea, dezvoltarea tehnologica si inovarea pentru competitivitate

Axa Prioritara 3: Tehnologia informatiei si comunicatiilor pentru sectoarele privat si public

Axa Prioritara 4: Cresterea eficientei energetice si dezvoltarea durabila a sistemului energetic

Axa Prioritara 5: Romania, destinatie atractiva pentru turism si afaceri

Axa Prioritara 6: Asistenta tehnica

Asistenta Tehnica (AT) va sprijini implementarea si monitorizarea programului si va contribui in mod semnificativ la realizarea obiectivului general si a celor specifice.

Axele prioritare ale strategiei de competitivitate ale Romaniei sunt in deplina concordanta cu liniile de actiune cuprinse in Comunicarea Comisiei privind cadrul pentru competitivitate si inovare 2007 – 2013 si are in vedere liniile directoare ale CE pentru politica de coeziune pentru perioada 2007 – 2013.

Contributia FEDR la bugetul POS CCE pentru perioada de programare 2007 – 2013 este de 2 240 milioane Euro, ceea ce reprezinta 13,28 % din contributia comunitara la CSNR.

1. ANALIZA SITUATIEI ACTUALE

1.1. Factori de competitivitate

Cresterea economica durabila si imbunatatirea standardului de viata al populatiei sunt determinate de dezvoltarea competitivitatii economiei in contextul provocarilor mondiale (globalizarea economiei, deschiderea pietelor internationale, schimbarile tehnologice rapide), provocari ce trebuie sa fie transformate in oportunitati de catre economia romaneasca. Analiza factorilor de competitivitate si identificarea problemelor cu care se confrunta Romania, in scopul gasirii solutiilor optime pentru rezolvarea acestora, reprezinta o necesitate pentru evaluarea potentialului economic viitor al tarii.

Studiul asupra competitivitatii statelor lumii efectuat de World Economic Forum (WEF), situeaza Romania in 2005 pe pozitia 67 din 117 tari analizate (cu punctaj 3,67), in scadere fata de anul precedent, cand ocupa locul 63 din 104 tari analizate (punctaj 3,86) si in urma noilor state membre, dar si a altor tari candidate ca Bulgaria (locul 58) si Turcia (locul 66). World Economic Forum realizeaza analiza competitivitatii pe baza a trei factori: tehnologia, cadrul institutional si mediul

macro-economic. Raportul asupra Competitivitatii Globale – World Economic Forum, 2003 si 2004 (pentru care sunt disponibile date) situa Romania pe pozitia 55 in ceea ce priveste tehnologia, 58 din punct de vedere al mediului macro-economic si 67 din punct de vedere al cadrului institutional, din 80 de tari analizate, ceea ce demonstreaza necesitatea unor imbunatatiri majore in aceste domenii.

In ultimii cinci ani Romania a inregistrat o **stabilitate macroeconomica**, esentiala pentru dezvoltarea durabila a tarii, marcata de o crestere consistenta a PIB, bazata pe investitii, exporturi si mai putin pe consum. Contributia domeniilor economice in structura produsului intern brut releva o imbunatatire a proportionalitatii acestora dar si o evolutie catre structuri moderne, caracteristice economiilor dezvoltate.

Trebuie mentionat ca datorita reformelor sale structurale, economia romaneasca are in prezent capacitatea de a raspunde cerintelor pietei, valorificand in timp real oportunitatile mediului economic international. Cresterea economica sustinuta, cu un ritm mediu anual de 6,1% in perioada 2001-2004, s-a datorat cresterilor anuale in constructii (8,2%), industrie (5,2%) si servicii (5,5%). In 2005, cresterea PIB a fost de numai 4,1%; jumătate din nivelul anului 2004 (+ 8,3%), fapt datorat in special declinului in agricultura, a unui ritm mai scazut de crestere in sectoarele industriale, dar a unei cresteri semnificative in constructii (+ 9,9%) si servicii (+8,1%); acestea doua din urma au contribuit cu 54,8% la formarea PIB.

Un indicator pozitiv al schimbarilor structurale din Romania, este cresterea constanta a ponderii sectorului privat in PIB, care a ajuns la 70,8% in 2004, fata de 63,7% in 1999.

In ciuda progresului substantial din ultimii ani, Romania se afla inca in urma competitorilor europeni din punctul de vedere al dezvoltarii economice, fapt ilustrat si de nivelul PIB la PPC, care este in jur de 50% din PIB-ul noilor state membre si de aproximativ 40% din cel al celor mai slab dezvoltate tari din UE-15 (Grecia, Portugalia). De asemenea, nivelul PIB pe locuitor (la standardul paritatii de cumparare) se situeaza in 2004 la doar o treime din media UE-25.

Evolutia **productivitatii muncii** (PIB la paritatea puterii de cumparare/persoana ocupata) a inregistrat un tendinta pozitiva dar insuficienta, crescand de la 27,9% in 2000 la 35,3% in 2004 din productivitatea medie inregistrata de UE-25.

Productivitatea muncii in industrie a crescut cu 11,6% pe an in perioada 2000-2003, procent superior fata de multe alte tari din regiune, precum Polonia (9,8%), Cehia (7,7%), Ungaria (8,9%) (Sursa: Buletinul Statistic CANSTAT 2003-2004). Desi acest indicator a avut o evolutie pozitiva, tendinta pastrandu-se si in 2004 (11,9%), Romania se situeaza in urma mediei tarilor UE, inclusiv a unor tari din regiune, pentru majoritatea activitatilor economice. Cresterea productivitatii depinde atat de dezvoltarea tehnologica, realizata prin investitii tangibile (echipamente, tehnologii noi) si intangibile (licente, brevete, marci si know-how), cat si de cresterea calitatii produselor, a marketingului si a aplicarii rezultatelor cercetarii-inovarii, dar si de alte surse ce determina cresterea valorii adaugate.

Costul scazut al fortei de munca este o sursa importanta a avantajului competitiv dar acesta se afla in scadere progresiva, determinand stimularea cercetarii si inovarii autohtone, ca principala directie de actiune, fapt ce va aduce rezultate benefice precum reducerea importurilor de tehnologii si echipamente, si cresterea valorii adaugate brute a produselor atat pentru piata interna, cat si pentru export.

Continuarea **privatizarii intreprinderilor de stat din economie** conduce la intarirea disciplinei financiare si la diminuarea arieratelor, restructurarea intreprinderilor, reducerea costurilor de productie si cresterea calificarii profesionale a salariatilor. De aceea acest proces a fost intensificat in

ultimii ani in Romania, o mare parte a industriei prelucratoare si a distributiei de gaze si energie electrica fiind deja privatizata.

Motoarele cresterii economice din ultimii ani au fost reprezentate de export si de investitii. **Exportul** Romaniei, bazat in proportie de cca 98% pe industrie, a avut o evolutie pozitiva in perioada 2000-2004, depinzand inasa in mare masura de produse cu valoare adaugata scazuta. Cel mai mare volum de exporturi s-a inregistrat in industria textila, unde este predominanta productia in lohn, urmata de industria metalurgica cu oteluri inferioare si mai putin oteluri speciale.

S-au inregistrat progrese si in exportul de produse cu valoare adaugata ridicata, produse cum ar fi industria de echipamente (aparate radio, televiziune si comunicatii), industria de masini si aparate electrice si industria mijloacelor de transport (in special automobile).

Cresterea competitivitatii produselor romanesti se reflecta in schimbarea structurii exportului de produse ale industriei prelucratoare (analiza a fost facuta fara industria alimentara). Astfel, in perioada 1999-2004, s-a diminuat atat ponderea exportului de resurse, de la 16,1% la 15,6%, cat si a produselor de joasa tehnologie de la 49,6% la 43,1%, in timp ce ponderea produselor de tehnologie medie a crescut simtitor de la 16,1% la 22,3%, iar a celor de inalta tehnologie de la 2,5% la 5%. Volumul exportului a crescut permanent in aceasta perioada, aproape dublandu-se in 2005 fata de anul 2000 (de la 11,273 mil Euro in 2000 la 22,255 mil Euro in 2005).

In ceea ce priveste **importurile**, ponderea produselor de inalta si medie tehnologie este aproximativ egala cu cea a produselor de joasa tehnologie. Aceasta demonstreaza faptul ca in mare parte, Romania importa tehnologii si numai in mica masura acestea sunt create la nivel national, deci atunci cand este disponibila, inovarea autohtona este greu de promovat si transferat catre firmele productive.

Se poate afirma ca, in mare masura, produsele romanesti oferite la export sunt competitive prin cost si nu prin inovare.

Investitiile reprezinta o forta motrica importanta pentru dezvoltarea economica. Investitiile straine directe pot conduce la o crestere substantiala a productivitatii prin faptul ca aduc atat tehnologie, cat si cele mai bune practici. In anul 2004 s-a inregistrat o crestere a investitiilor straine directe (ISD), acestea totalizand 4,098 mil. Euro (conform balantei de plati a Bancii Nationale a Romaniei), ceea ce reprezinta o crestere cu peste 111% fata de anul 2003. Astfel, Romania a reusit sa micsoreze decalajul si sa devina mai competitiva fata de alte tari din Europa Centrala si de Est in atragerea investitiilor straine directe.

Crestere mentionata a ISD s-a datorat, in special, investitiilor semnificative din tranzactiile de privatizare (Petrom cu OMV), majorarilor de capital (Dacia – Renault in industria automobilelor, ISPAT – SIDEX in industria otelului, Michelin in industria anvelopelor, Carpatcement in industria materialelor de constructii), investitiilor noi de tip green field cum ar fi Holzindustrie Schweighofer (industria lemnului), Saint Gobain (industria sticlei), YKK (accesorii pentru imbracaminte), Lek Farmatech (industria farmaceutica), precum si investitiilor noi de tip brown field ca Roti Auto SA (industria anvelopelor).

Interesul partenerilor externi pentru Romania ca destinatie a investitiilor straine directe se reflecta si in cresterea cu 54% a numarului societatilor comerciale cu capital strain inregistrate in anul 2004, comparativ cu 2003, cea mai mare pondere a acestora fiind in industrie (58,7%). Orientarea investitorilor straini catre industrie, se datoreaza in special avantajelor oferite de Romania in acest domeniu (pretul terenului redus comparativ cu alte tari din regiune, forta de munca ieftina si calificata in domeniul industrial, capacitati de productie, traditie). Pe de alta parte, cresterea ISD a

fost afectata in mare masura de gradul de dezvoltare a infrastructurii de transport, comunicatii si energetice, care nu se ridica la nivel european.

Un element determinant in cresterea investitiilor straine directe si a celor autohtone, il reprezinta **existenta unui mediu de afaceri stabil si predictibil**.

In vederea realizarii acestui deziderat, s-au elaborat planuri de actiune anuale pentru eliminarea obstacolelor administrative pentru mediul de afaceri, iar implementarea acestora a condus la simplificarea procedurilor legale si administrative pentru start up-uri, dezvoltarea concurentiala in afaceri, si eficientizarea proceselor de autorizari si aprobari. Astfel, procesul de inregistrare a unei societati cu raspundere limitata implica in prezent 5 autorizatii pe baza declaratiilor pe proprie raspundere si in general dureaza 3 zile, ceea ce plaseaza Romania deasupra mediei tarilor candidate si a noilor state membre UE.

Una dintre problemele cu care se confrunta micii investitori, in special romani, este **accesul redus la finantare**, fiind necesara dezvoltarea unui mediu favorabil finantarii afacerilor in conditii de piata competitiva, crearea fondurilor de garantare si co-garantare si stimularea altor instrumente financiare precum capitalurile de risc, care sa sustina intreprinderile.

Competitivitatea economica este determinata de **calitatea produselor si serviciilor**. La nivel national eforturile au fost concentrate pe transpunerea regulamentelor europene in legislatia interna si pe asigurarea conditiilor de implementare la nivelul cerintelor si exigentelor comunitare. In plus, cadrul legislativ a fost imbunatatit prin adoptarea legilor privind evaluarea conformitatii produselor si prin dezvoltarea infrastructurii institutionale in ceea ce priveste standardizarea nationala, metrologia, laboratoare si acreditarea institutiilor de certificare si inspectie. Implementarea standardelor europene si instituirea unui sistem national de evaluare a conformitatii produselor, eficient, competent, transparent si deci credibil, contribuie semnificativ la accesul produselor romanesti pe piata unica si ofera oportunitati mediului de afaceri din Romania pentru a-si imbunatati pozitia la nivel international.

Extinderea permanenta si sustinuta a pietei **tehnologiei informatiei si comunicatiilor** (TIC) este un factor important ce contribuie la dezvoltarea infrastructurii informationale si la cresterea concurentei. Conform ultimului studiu EITO (European Information Technology Observatory) Romania inregistreaza una dintre cele mai mari dinamici la nivel regional. Cu toate acestea, cheltuielile totale cu TIC, ca si procent din PIB, reprezinta mai putin de jumatate din media UE-15, respectiv 3%. Liberalizarea pietei de comunicatii si inlaturarea monopolului Romtelecom pe piata telefoniei fixe, au determinat cresterea numarului de furnizori de retele si de servicii de comunicatii electronice care activeaza pe piata. Rata de penetrare a telefoniei mobile a inregistrat in perioada 2000-2004, o crestere de 50% anual, ramanand totusi sub media UE-25 (83%).

In privinta **dotarilor cu PC-uri** si a penetrarii acestora, se remarca o evolutie ascendenta, cu o rata medie anuala de crestere a vanzarilor de peste 50%, rata de penetrare (12 PC-uri/100 locuitori la sfarsitul anului 2004), situandu-se totusi, sub media UE-15 (aprox. 40 PC-uri/100 locuitori). Numarul de utilizatori Internet a crescut, dar rata de penetrare a internetului ramane inca redusa, mai ales in zonele rurale, unde pretul de acces este mai ridicat. Scaderea costului broadband de acces la Internet, cresterea concurentei in randul furnizorilor de Internet si consolidarea culturii in domeniu, reprezinta avantaje comparative pentru evolutia economica a tarii, coroborata cu evolutia ascendenta a industriei de software.

Dezvoltarea societății informaționale în România a fost accentuată prin crearea, începând cu anul 2001, a cadrului legal pentru sprijinirea dezvoltării aplicațiilor e-guvernare și e-business. Începând cu anul 2003 băncile au dezvoltat programe pentru efectuarea plăților prin mijloace electronice și s-a înregistrat o creștere a utilizării cardurilor. Evoluția pozitivă a sectorului de tehnologie a informației a determinat World Economic Forum în Raportul Global privind Tehnologia Informației 2004-2005, să situeze România pe locul 53 din 104 țări, în creștere față de anul 2003, când se afla pe locul 61 din 102 țări.

În România, activitatea de **cercetare, dezvoltare și inovare** (CDI) se bazează pe o tradiție valoroasă, acoperind în prezent peste 50 de domenii științifice și tehnologice specifice și menținând un nivel anual relativ stabil al activității și rezultatelor. Activitățile de cercetare-dezvoltare continuă să se desfășoare, în cea mai mare parte, în sectorul public (peste 60%). Una dintre principalele probleme ale acestui domeniu este finanțarea insuficientă (0,4% din PIB în 2004) de care beneficiază doar 10% din firmele inovatoare. Acestea din urmă au cheltuit pe inovare, în 2004, cca. 3% din cifra de afaceri, din care: 24,5% pentru CD, 53,4% pentru achiziționarea de echipamente și doar 6,6% pentru brevete și licențe. Infrastructura de CD este învechită, decalajele dintre echipamentele existente și standardele actuale fiind de 5-10 ani. O altă problemă majoră este legătura slabă dintre cercetare și economie și capacitatea relativ redusă de valorificare a rezultatelor cercetării (aplicabilitate economică și comercială). S-au făcut primii pași pentru realizarea infrastructurii de transfer tehnologic și inovare prin constituirea centrelor de transfer tehnologic, de informare tehnologică, a incubatoarelor de afaceri inovative, a oficiilor de legătură cu industria, parcurilor științifice și tehnologice, precum și centrelor de excelență, rezultatele fiind însă insuficiente.

Calitatea instruirii și dobândirea unor noi abilități de către forța de muncă sunt factori importanți de competitivitate. Din punct de vedere al educației, în România s-a înregistrat o creștere permanentă a ponderii populației active cu studii medii (70,5% în anul 2003), mai mare chiar decât în multe țări europene. Din păcate, ponderea absolvenților cu studii superioare, deși cu tendința de creștere (10,6% în 2004) este mai scăzută față de media UE-25 de 21,9%. În ceea ce privește educația continuă și formarea profesională, oferta de instruire se concentrează în special pe programe de aptitudini generale (utilizare computer, limbi străine, contabilitate etc.) și mai puțin pe aptitudini specifice. Procentul celor care urmează acest tip de educație este în România de 1,6%, adică de cca. 6 ori mai mic decât cel din UE-25, de 9,9%.

Dezvoltarea **sectorului energetic**, ca infrastructură de bază a economiei naționale, asigură necesarul de energie a țării și furnizează excedente pentru export, prin interconectarea la rețelele europene. În ceea ce privește dezvoltarea pieței de energie, gradul de deschidere al pieței este, începând din 2005, de 82,3%, ceea ce a determinat creșterea numărului de consumatori eligibili. În ceea ce privește piața gazelor naturale, a continuat liberalizarea acesteia prin majorarea gradului de deschidere la 50% începând cu 1 ianuarie 2005. Problemele care afectează acest sector sunt intensitatea energetică ridicată, ce poate deveni un handicap pentru competitivitatea economică în contextul creșterii prețurilor la energie și impactul negativ asupra mediului al capacităților de generare a energiei în special al instalațiilor mari de ardere.

Pentru a sprijinirii **utilizarea surselor regenerabile de energie**, care oferă un avantaj competitiv pe termen lung, a fost emis un pachet legislativ în vederea dezvoltării pieței de certificate verzi (deschisă în luna noiembrie 2005).

Sectorul IMM este un sector dinamic, cu mare capacitate de adaptare la cerințele pieței, ce determină crearea de noi locuri de muncă și absorbția forței de muncă disponibilizată din celelalte

sectoare ale economiei. Numarul de IMM-urilor private active a crescut in 2004 cu 27%, iar numarul de angajati cu 10,5% fata de anul 2000, ceea ce demonstreaza existenta unui spirit intreprinzator, care necesita, insa, mai multa educatie economica si cunoasterea potentialului pietei, in special in sfera serviciilor.

Turismul are un mare potential de dezvoltare in Romania, chiar daca ponderea sa in PIB este de circa trei ori mai mica decat in tari in care turismul este un sector economic important (Spania, Italia, Grecia). Cresterea investitiilor in infrastructura de turism creaza conditiile pentru dezvoltarea unui turism modern, dar necesita in continuare actiuni sustinute de promovare la nivel international.

1.2. Industria prelucratoare

Dezvoltarea constanta a industriei in ansamblul ei a contribuit in perioada 2000-2004, la o crestere economica de 26,5%. Ponderea industriei in structura produsului intern brut s-a mentinut in jurul cifrei de 27%, comparabila cu nivelul economiilor dezvoltate.

Structura valorii adaugate brute pe sectoare

(%)

	2000	2001	2002	2003	2004
Valoarea adaugata bruta, din care:					
Industria	27,3	27,7	28,1	27,3	27,0
Agricultura	11,1	13,3	11,4	11,7	13,0
Constructii	4,9	5,3	5,8	6,0	6,1
Servicii	46,3	44,5	45,3	44,7	44,1
Altele	10,4	9,2	9,4	10,3	9,8

Sursa: Institutul National de Statistica (INS)

Industria, contribuie in proportie de circa 97% la exportul Romaniei si angajeaza cca. 23% din forta activa de munca.

Evolutia productiei industriale arata ca **industria prelucratoare** este sectorul care determina in mod predominant cresterea economica generala. Industria prelucratoare este principala componenta a industriei Romaniei si a reprezentat in 2004 79,4% din volumul productiei industriale, angajand 85,4% din totalul fortei de munca din industrie. Insuficienta investitiilor si a pregatirii manageriale au condus la incetinirea ritmului de crestere al productiei industriale in anul 2005, aceasta fiind de doar 2,3%.

Indicatorii productiei industriale

(modificare procentuala fata de anul precedent)   -%-

	2000	2001	2002	2003	2004
Industria total	107,1	108,4	106,0	103,4	105,3
Industria extractiva	105,0	105,0	96,1	98,6	102,4
Industria prelucratoare	108,1	109,9	107,9	103,9	106,3
Energie electrica si termica, gaze si apa	99,6	98,7	98,3	101,1	96,8

Sursa: INS

In perioada 2001-2004 s-au inregistrat cresteri semnificative la productia de cauciuc si mase plastice (201,3%), prelucrarea lemnului (180,3%) si industria mobilei, mijloace de transport rutier (151,0%),

masini si echipamente electrice (145,9%), industria chimica (149,0%), prelucrarea petrolului (122,3%), industria celulozei, hartiei si a produselor din hartie (122,2%), echipamente radio, TV si de comunicatii (140,9%), industria textila (121,7%), etc (anexa 1, Tabel 1).

Exporturile industriale FOB in anul 2004 au fost in valoare de 18.560 mil Euro, ceea ce reprezinta o crestere de 69% comparativ cu anul 2000 si constituie 97% din totalul exportului romanesc.

Comertul exterior al Romaniei

(modificare procentuala fata de an precedent)

-%-

	2000	2001	2002	2003	2004
Export FOB (mil Euro)	11.273	12.722	14.675	15.614	18.935
%	141,3	111,8	115,3	106,3	121,3
Import CIF (mil Euro)	14.935	17.383	18.881	21.201	26.280,7
%	123,6	133,1	108,6	112,3	124,0
Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi (%)	79,2	73,2	77,7	73,6	72,0

Sursa: INS

In anul 2005, exportul industrial FOB a crescut cu 17,5% (21.815,1 mil Euro), iar importul cu 24,8% (32.014,9 mil Euro).

Exportul industriei prelucratoare in perioada 2000-2005 a reprezentat peste 99% din exportul industrial (anexa 1, tabelul 2).

Cresterea exportului industrial corelata cu cresterea productiei industriale indica o crestere a competitivitatii in mai multe sectoare industriale. Produsele textile si imbracamintea continua sa detina primul loc in 2004, avand o pondere de 22,5% in totalul exportului. Produsele industriei de masini si echipamente de masini si aparate electrice, au avut o evolutie pozitiva cu o pondere in export de 7,2% fiecare de la 5,0%, respectiv 3,2% in 2000. In aceeasi perioada s-a inregistrat o diminuare a ponderii produselor metalurgice, de la 15,2% in 2000 la 14% si a produselor chimice de la 6,2% la 5,4%. In pofida celor de mai sus, exportul produselor metalurgice continua sa detina locul doi in totalul exportului romanesc. Structura exporturilor industriei prelucratoare continua sa reflecte dominanta sectoarelor industriale traditionale, care folosesc forta de munca cu grad redus de pregatire si absenta relativa a sectoarelor de inalta tehnologie.

Importul realizat in anul 2004 de industria prelucratoare a fost de 22.788,4 mil. Euro, reprezentand 86,7% din importul CIF total (anexa 1, tabel 3), iar in 2005 de 27.477,8 mil Euro, adica 84,4% din importul CIF total. Importurile s-au datorat, in principal investitiilor de tip green field si importului temporar pentru productia in sistem lohn. Importurile de masini si utilaje predomina in structura importurilor cu o pondere de 34,84% in 2004 fata de 31,5% in 2000, datorita eforturilor de modernizare si re tehnologizare, inclusiv prin aportul de bunuri promovate prin patrunderea capitalului strain. Importurile de produse textile se situeaza inca pe locul doi desi au inregistrat o scadere de 4,5% fata de anul 2000; o pondere mare in totalul importurilor o au si produsele chimice, masele plastice si cauciucul. In acelasi timp, rata medie a importurilor de produse minerale a scazut de la 23,5% in 1996 la 13,43% in 2004. Cele mai importante modificari in structura importurilor au fost cresterea ponderii grupei masini, utilaje, vehicule si instrumente de control si scaderea celei de produse textile.

Scaderea pietei interne si externe de desfacere, dificultatile financiare si eforturile de armonizare cu noile conditii ale economiei de piata, s-au materializat in special prin scaderea, uneori dramatica, a

productiei, inchiderea unor capacitati de productie, ce nu intotdeauna erau depasite tehnologic, disponibilizari masive de personal, nivel scazut al modernizarilor.

Investitiile straine directe (ISD) in economia romaneasca erau la sfarsitul anului 2004 de 15.040 mil Euro (Conform Raportului Bancii Nationale a Romaniei). ISD in industrie au fost de 8.100 mil Euro, industria prelucatoare atragand 75,5% din totalul acestora, dupa cum urmeaza: industria metalurgica 13,2%, mijloace de transport 5,7%, sectorul materialelor de constructii 4,0%, industria lemnului 3,4%, industria chimica 2,6% si industria usoara 3,3%.

Principalele sectoare care au atras ISD de tip green-field sunt: anvelope, componente auto, echipamente de telecomunicatii, prelucrarea lemnului si materialele de constructii. Investitiile companiilor multinationale au inceput sa genereze formarea de clustere in diverse sectoare ale industriei prelucatoare, precum cel al componentelor auto, lemnului, textilelor si mobilei.

Cu toate acestea, companiile multinationale ce-si desfasoara activitatea in Romania sub-contracteaza companii autohtone intr-o proportie destul de mica, in special datorita nivelului scazut managerial, de marketing si tehnologie. Rezultate mai bune in ceea ce priveste lanturile de furnizori s-au obtinut in industria auto si electrica .

Valoarea adaugata bruta (VAB) in industrie a crescut de la 30,9% in 2000 la 35,1% in 2004. Ponderea VAB a industriei prelucatoare din total industrie a evoluat de la 68,3% in 2000 la 79% in 2004. Din acest punct de vedere, sectoarele mai importante ale industriei prelucatoare sunt: metalurgia (27%), bunurile de consum (26%), chimia (20%), constructiile de masini (11%), si electronica-electrotehnica (4%).

Numarul mediu de salariati in industria prelucatoare a scazut continuu in perioada 1999-2004, de la 1.628 mii persoane in 1999 la 1.491,3 mii persoane in 2004 (Anexa 1, tabel 6), in special in metalurgie, industria mijloacelor de transport, industria chimica, precum si in industria de masini si echipamente.

Numarul mediu de salariati in sectoarele industriei prelucatoare

- mii persoane -

Sector	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Metalurgie	194	163	168	146	144	138
Industria mijloacelor de transport	146	132	126	121	110	102
Industria chimica	142	128	122	108	108	106
Industria de masini si echipamente	182	150	144	149	135	133

Sursa: INS

Reducerea personalului in sectoarele de mai sus s-a datorat restructurarii societatilor comerciale, externalizarii unor activitati, modernizarii productiei si managementului performant impus de companiile multinationale. Pe de alta parte, in sectoarele industriei textile, incaltaminte, imbracaminte si aparate electrice si instalatii, numarul personalului a ramas la nivelul anului 1999. Datorita fenomenului de imbatranire a populatiei apte de munca sunt necesare programe orientate catre crearea de locuri de munca.

Structura intreprinderilor active, dupa numarul de salariati, s-a modificat, prin cresterea numarului IMM-urilor, ca rezultat al restructurarii intreprinderilor mari si datorita diverselor facilitati pentru IMM-uri.

Din punct de vedere al marimii, numai 2% din intreprinderile industriei prelucratoare sunt intreprinderi mari, dar acestea angajeaza 54% din forta de munca si realizeaza o cifra de afaceri de aproximativ 62% (date 2004 furnizate de Ministerul Economiei si Comertului).

Productivitatea muncii in industrie a avut o evolutie crescatoare in special datorita reducerilor de personal si intr-o mai mica masura, ca rezultat al modernizarii productiei si al unui management competitiv (Anexa 1, tabelul 4). In perioada 2000–2004, productivitatea muncii a crescut anual cu cca. 7,5% (anexa 1, tabel 4). Cu toate acestea, nivelul productivitatii in industria prelucratoare este de cca. 4,5 ori mai mic decat media din UE. Cresterea productivitatii muncii, absolut necesara, necesita introducerea de tehnologii noi, metode moderne de productie si marketing, aplicarea standardelor de calitate si mediu, cresterea eficientei energetice, utilizarea de sisteme informatice si de aplicare a inovarii.

Alinierea la standardele de mediu este un element esential pentru competitivitatea industriei si va necesita un efort financiar semnificativ.

Viteza cu care se propaga **inovarea** in industrie este cruciala pentru productivitate si dezvoltare si necesita atat aplicarea rezultatelor de C&D, achizitionarea de certificate, brevete si licente, precum si de utilaje si echipamente noi. Inovarea ca rezultat al cercetarii in industria prelucratoare este sustinuta atat de cercetarea proprie a firmelor, cat si de cele 44 institute specializate de CD, dar are o capacitate redusa de generare a unor rezultate aplicabile.

1.3 Sectorul IMM

IMM-urile predomina in economia romaneasca ca si in a tarilor europene, reprezentand peste 99% din totalul intreprinderilor si cu o contributie substantiala la formarea PIB-ului si crearea de locuri de munca.

Ponderea IMM-urilor in economie

	% IMM-uri in total intrep.	% salariati din IMM in total salariati economie	Persoane ocupate / IMM	Cifra de afaceri / IMM (Mil Euro)	% export in cifra de afaceri de IMM
ROMANIA 2002	99,5	51,1	5,9	0,145	10,6
ROMANIA 2004	99,5	56,6	5,8	0,161	10,4
EUROPA 19	99,8	69,7	5	0,9	12

Sursa: INS, Observatorul European pentru IMM, 2003

IMM-urile pe categorii de marime, 2004

La nivelul anului 2004 erau active aproape 403.000 IMM-uri, insemnand o crestere de aproape 24% fata de anul 1999, respectiv 13% fata de anul 2003. Datele pentru perioada 1999-2004 evidentiaza o evolutie usor oscilanta pe categorii de marime. Structura pe sectoare economice de activitate evidentiaza ca cea mai mare pondere este detinuta de IMM din servicii (77,4%), in timp ce industria

isi pastreaza ponderea la acelasi nivel de-a lungul intregului interval monitorizat (14%). Sectorul constructii, cu o rata anuala de crestere de 23,2%, urmat de servicii cu 13,1% si industrie cu aproximativ 9% inregistreaza in 2004 o dinamica pozitiva.

Situatia comparativa Romania/Europa-19 privind distributia IMM pe clase de marime

-%-

Clasa de marime	Romania (2003)	Europa 19 (2003)
Micro-intreprinderi	87,1	89,5
Intreprinderi mici	9,7	6,5
Intreprinderi mijlocii	2,3	0,9
Total IMM	99,5	99,7

Sursa: INS, Observatorul European pentru IMM, 2003

Schimbari in distributia teritoriala a IMM-urilor

Romania are o rata medie de 19 IMM-uri/1.000 de locuitori, adica de trei ori mai putin in comparatie cu EU 15 cu o medie de 52 IMM-uri/1.000 de locuitori.

Cea mai importanta rata de crestere a numarului de IMM-uri/1.000 de locuitori se inregistreaza in regiunea Bucuresti – Ilfov cu 45% in perioada 2000 – 2004, urmata de regiunea de Vest cu 25%. Regiunile Sud-Vest Oltenia si Nord-Est au inregistrat o crestere moderata comparativ cu celelalte regiuni (12-14%).

Desi rata de crestere a numarului de IMM-uri in 2004 a fost considerabil mai mare decat in anii anteriori, decalajele intre regiuni raman la un nivel ridicat cu o concentrare semnificativa in Bucuresti – Ilfov.

Regiunile cu o dinamica demografica pozitiva a IMM-urilor sunt acelea in care industria prelucratoare este preponderenta, in timp ce regiunile cu performante mai slabe sunt acelea in care IMM-urile din servicii sunt mai numeroase.

Indicele de specializare regionala in sectorul industrial, 2004

Structura sistemului economic regional dupa sectoarele industriale in 2004 evidentiaza urmatoarele particularitati:

Industria textila si de confectii detine o pondere importanta in totalul activitatilor industriale din regiunile Nord-Est (23,3% din totalul unitatilor prelucratoare ale regiunii), Nord-Vest (20,2%), Vest (19,2%) si Bucuresti-Ilfov (17,8%). Sectorul prelucrarilor mecanice este unul predominant in regiunile Bucuresti-Ilfov (23,5%), Sud-Est (22,7%) si Sud-Vest (19,6%). Industria lemnului este specifica regiunilor Centru (22,1%), Nord-Est (20,9%) si Nord-Vest (16,4%), acestea fiind regiuni caracterizate de abundenta traditionala a resurselor naturale. Industria alimentara predomina in regiunile sudice, mai ales in Sud-Vest (27,2%), Sud-Est (26,1%) si Est (25,4%). Industria chimica este bine reprezentata in Bucuresti-Ilfov (28,9%) si mai redusa ca pondere in toate celelalte regiuni, aproape la jumatate. Categoria „alte industrii” este foarte dispersata regional, detinand cea mai ridicata cota in regiunea Vest (16,3 %).

Indicele de specializare regionala in servicii, 2004

Desi comertul reprezinta cea mai importanta componenta in sectorul servicii in toate regiunile de dezvoltare (Sud-Vest - 72,1%, Est - 71,5% si Nord-Est - 68%), se constata ca in regiunile mai

avansate economic, comerțul începe să piardă din pondere în competiția cu alte tipuri de servicii, chiar dacă se menține încă la peste 50%.

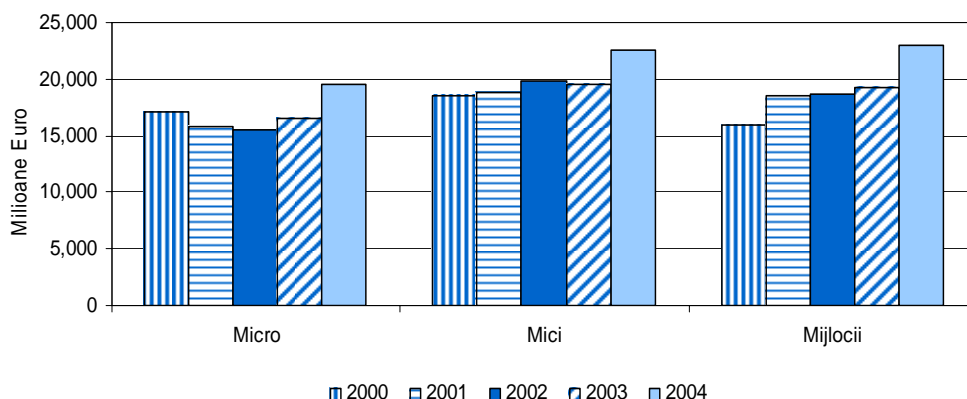
Regiunile mai dezvoltate ale țării dețin ponderi semnificative la categoria „alte servicii”, respectiv București-Ilfov (39,4%), Centru (26,3%), Vest (26,9%) și Nord-Vest (24,5%). Datorită poziției geografice favorabile pe care o deține Regiunea de Nord-Vest față de principalele fluxuri comerciale, aceasta deține o pondere importantă în serviciile de transport.

Cu excepția regiunii București-Ilfov, serviciile de turism prezintă procente apropiate în toate celelalte regiuni de dezvoltare, fapt ce indică potențialul acestei categorii de IMM-uri în aproape toate regiunile țării.

Evolutia cifrei de afaceri a sectorului IMM

Datele de bilanț pentru anul 2004 indică o cifră de afaceri totală a sectorului IMM de 65.055 mil. Euro, din care 19.498 mil. Euro realizate de micro-intreprinderi, 22.524 mil. Euro pentru întreprinderi mici și de 23.033 de mil. Euro pentru întreprinderi mijlocii. Procentual, întreprinderile mijlocii au o cota de 35,4%, urmate de întreprinderile mici cu 34,6% și micro-intreprinderi cu 30%.

Evolutia cifrei de afaceri a IMM-urilor pe categorii de mărime, 2000-2004

Sursa: MFP și INS, Raportul Anual asupra Sectorului IMM în România, NASMEC 2005

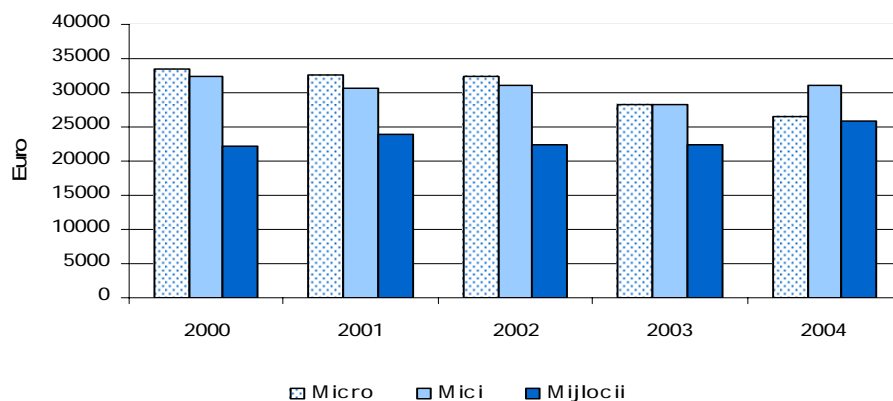
Pe ansamblu cifra de afaceri crește constant de-a lungul perioadei, cu cele mai bune performanțe în anul 2004.

Cifra de afaceri a IMM-urilor pe sectoare economice

În anul 2004 cifra de afaceri a IMM-urilor atingea 45.028 mil. Euro în domeniul serviciilor, 13.835 mil. Euro în industrie, 4.758 mil. Euro în construcții. Serviciile reprezintă sectorul cu cifra de afaceri de aproape trei ori mai mare decât industria și de aproape zece ori mai mare decât construcțiile. Construcțiile se remarcă cu o rată de creștere de 19,4%, peste media sectorului IMM (servicii 17,2%, industrie 18,2%).

Productivitatea muncii, pe categorii de mărime (Euro/angajat)

Sursa: Ministerul Finantelor Publice si INS, Raportul Anual pentru Sectorul IMM in Romania, ANIMMC 2005

Sectorul serviciilor inregistreaza cea mai mare productivitate, cu aproximativ 50% mai mult decat celelalte sectoare. Sectorul industrial a avut o rata de crestere a productivitatii mai ridicata fata de cea a sectorului constructii (11.7% fata de 9.5%).

Exportul in sectorul IMM

In anul 2004 sectorul IMM a inregistrat o valoare a exporturilor de 6.754,8 mil. Euro, reprezentand 35% din volumul total al exporturilor in Romania.

Sectorul industriei prelucratoare a inregistrat un procent de 63,1% din volumul total al exporturilor realizat de IMM-uri. 23,1% din IMM-urile industriei prelucratoare au fost implicate in 2004 in procesul de productie lohn.

Capacitatea IMM de a realiza investitii

Investitiile IMM-urilor in 2004 au fost, in cea mai mare masura, de mici dimensiuni: 46,1% dintre IMM-uri au facut investitii mici, 14,3% au facut investitii mai mari, iar 37,9% nu au efectuat nici o investitie. Micro-intreprinderile au cel mai scazut procent in ceea ce priveste realizarea de investitii mari (13,0%) si cel mai ridicat cu nici o investitie (39,4%). In acelasi timp numarul intreprinderilor mijlocii care au efectuat investitii mari a crescut la 35,1%, iar ponderea intreprinderilor din aceasta categorie care nu au facut nici o investitie, a scazut la 19,7%.

Actiunile tangibile formeaza marea majoritatea a investitiilor, reprezentand peste 88% in fiecare categorie de marime a IMM. Actiunile intangibile au un rol marginal in investitiile IMM-urilor, iar actiunile financiare reprezinta 9,5% din investitiile micro-intreprinderilor, 8,3% in intreprinderile mici si 9,1% in intreprinderile mijlocii.

Actiunile tangibile prezinta urmatoarea distributie: industrie - 93,9%, constructii - 89%, iar servicii - 86,9%. Actiunile intangibile detin 18% in sectorul serviciilor si 1,5% in sectorul industrie. Actiunile financiare detin o pondere de 11,4% in servicii si 9,9% in constructii, in timp ce in sectorul industrial reprezinta doar 4,6%.

Garantarea creditelor pentru IMM

In 2005 numarul garantiilor acordate de Fondul National de Garantie a Creditelor pentru IMM a fost de 325, insumand o valoare totala de 36,72 mil Euro, ceea ce reprezinta 130% din totalul

resurselor detinute de fond la sfarsitul lunii noiembrie a aceluasi an. Aceste imprumuturi acordate IMM-urilor au insumat 70,52 mil Euro.

In comparatie cu 2004, in 2005 garantiile au crescut ca numar cu 325% si valoric cu 470%, respectiv de la 7,80 mil Euro, la 36,72 mil Euro. Ponderea garantiilor raportata la valoarea creditelor acordate este de 50,36%. Din totalul de 325 de garantii acordate in 2005, un numar de 182, respectiv 56% dintre acestea, reprezinta imprumuturi pe termen mediu si lung.

La sfarsitul anului 2005, Fondul National de Garantare a Creditelor pentru IMM detinea 14 filiale teritoriale.

Intreprinderi inovatoare pe categorii de marime, sector de activitate si cifra de afaceri

In ceea ce priveste activitatea de inovare in afaceri Romania se situeaza in urma altor state europene. In perioada 2000-2002, numai 17% dintre firme au desfasurat activitati inovatoare¹. Acest procent este mult in urma datelor UE-15, unde in 1998-2000², 44% din firme erau considerate ca fiind inovatoare.

Marea majoritate a inovatiilor tehnologice se refera la achizitionarea de masini si echipamente noi (58% din totalul firmelor si pana la 73% pentru firmele mici). O mare parte a firmelor inovatoare (47%) au implementat solutii privind design-ul produselor, politica de marketing, strategiile si managementul si organizarea firmei. In pofida acestor imbunatatiri, conform Indicelui Networked Readiness din 2004, Romania se plaseaza pe locul 53 din 104 tari (in 2003, Romania se afla pe locul 61 din 102 tari).

Doar 13% din intreprinderile mici si 21% din cele mijlocii sunt inovatoare, proportia IMM-urilor care coopereaza cu firme straine in C&D fiind de sub 3%, pentru firmele mici, si de 4,6% pentru cele mijlocii.

Din punct de vedere al proprietatii intelectuale, IMM-urile sunt mai putin interesate sa adopte masuri de protectie in comparatie cu intreprinderile mari. In cazul firmelor inovatoare din industrie, cele mai utilizate metode sunt inregistrarea modelelor industriale, a proiectelor si a marilor comerciale.

IMM-urile sunt mai putin pregatite sa foloseasca TIC datorita lipsei unei infrastructuri IT adecvate (numarul de calculatoare, precum si accesul la Internet). Impactul TIC in vanzari, respectiv e-comert, este inca scazut comparativ cu tarile UE.

Accesul la serviciile si infrastructura de sprijinire a afacerilor in anul 2004

Cererea de consultanta a IMM-urilor se indreapta cu precadere catre: finante, marketing, productie si design. Din cele 80,4% dintre IMM-urile care apeleaza la servicii de consultanta, doar o treime s-au indreptat catre servicii de instruire de personal si intr-o masura si mai scazuta catre alte categorii de servicii de consultanta cum ar fi sprijin in intocmirea unui plan de afaceri (21,7%) sau asistenta tehnica pentru introducerea si certificarea diferitelor categorii de standarde (20,3%).

---

¹ Ancheta privind inovarea in firmele romanesti efectuata de INS, sondaj care acopera urmatoarele sectoare: industria extractiva, industria prelucratoare, energie, apa si servicii. In sondaj au fost firmele cu 10 sau mai multi angajati.

² Aceste date sunt comparabile din punct de vedere metodologic, avand in vedere faptul ca ancheta are la baza Sondajul asupra inovarii la nivelul C.E. (CIS 3).

Infrastructura de afaceri (parcuri industriale, incubatoare de afaceri, centre de afaceri, parcuri stiintifice si tehnologice) este slab dezvoltata din punct de vedere al numarului, distributiei teritoriale si al performantei. In Romania exista 21 de incubatoare de afaceri amplasate in toate regiunile.

Distributia IMM in incubatoarele de afaceri

Nr. IMM	Numar de incubatoare pe numar de companii sprijinite, 2004			Numarul IMM sprijinite, pe sectoare, 2004	
	1 - 5	6 - 15	16 - 25	Industria	Servicii
Nr. incubatoare	3	6	8	60	159

Sursa: ANIMMC, ancheta asupra incubatoarelor de afaceri si parcurilor industriale si tehnologice, Raportul Anual pentru Sectorul IMM-uri in Romania, NASMEC 2005

Incubatoarele romanesti asigura in medie consultanta pentru 11 IMM-uri, mai putin decat media UE de 27 de companii sustinute per incubator. Suprafata medie ocupata de un incubator de afaceri este de 1.630 mp, fiind utilizata in principal doar pentru productie si pentru activitati de birou, fata de 3.000 mp cat reprezinta media UE-15. Majoritatea IMM-urilor din incubatoare apartin sectorului de servicii si celui industrial, neexistand o specializare distincta pentru posibilele IMM-uri asistate. Incubatoarele existente ofera servicii de consultanta generala cum ar fi infiintarea unei companii sau conceperea unui plan de afaceri. Doar 10 dintre incubatoare ofera si servicii de TIC.

1.4. Cercetare stiintifica, dezvoltare tehnologica si inovare

Evolutia domeniului cercetarii stiintifice, dezvoltarii tehnologice si inovarii este in cursul unor schimbari importante, datorate in primul rand perspectivei de aderare la UE. Analiza situatiei actuale a domeniului, reflecta eforturile politice si economice necesare pentru a raspunde cerintelor aderarii si de a asigura conditiile de indeplinire a obiectivelor corespunzatoare strategiei Lisabona.

Personalul din CD

Potentialul de cercetare in 2004 era reprezentat de personal angajat in activitati de CD de 40.725, dintre care 9.000 doctori in stiinte (Conform Buletinului INS din 2005 „Activitatea de CD in anul 2004”). Un procent de 55% isi desfasoara activitatea in domeniul stiintelor tehnice si ingineresti, ceea ce ar putea reprezenta un avantaj comparativ pentru a raspunde la cererea de cercetare a mediului economic.

In anul 2003, ponderea cercetatorilor (echivalent norma intreaga/FTE) era de 3,13 la 1.000 persoane ocupate, reprezentand cca. 58% din nivelul UE-25 (5,4). Numarul salariatilor CD, a inregistrat o usoara crestere comparativ cu anii precedenti.

Salariati din activitatea de cercetare – dezvoltare

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Numar salariati din care:</i>	48.113	37.241	37.696	38.433	39.985	40.725
Cercetatori	26.492	23.179	23.597	24.636	25.968	27.253
Cercetatori atestati	10.341	8.926	8.507	8.513	9.219	9.318

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei 2004 si Buletin INS „Activitatea de CD in anul 2004”, 2005

Salariile reduse, infrastructura de cercetare neadecvata realizarii de inalte performante, precum si oportunitatile oferite de programele de cercetare din alte tari, au condus treptat la cresterea mediei de varsta a personalului din activitatea de CD, astfel incat cei cu varsta de peste 45 de ani reprezinta, in prezent, aproximativ 50% din totalul cercetatorilor.

Din analiza repartitiei pe regiuni, se constata o concentrare majoritara in regiunea Bucuresti-Ilfov a unitatilor (cca.41%) si a personalului de CD (cca.50%). Pentru restul regiunilor, ponderea personalului CD (FTE) fluctueaza intre 4-5% in regiunile Sud-Est si Sud-Vest, si 11% in regiunea Sud. Activitatea in retea (intre cercetatori din diferite institutii CD si/sau universitati) se desfasoara numai ocazional, pentru realizarea unor proiecte, in special din cadrul programelor nationale de CD. Un exemplu fericit este reseaua de cercetare in domeniul micro si nano-tehnologiilor care activeaza permanent si este conectata la retele internationale de cercetare.

In anul 2004, la nivelul sectorului intreprinderi, ponderea cea mai mare a cercetatorilor (FTE) era in industria prelucratoare (62%), urmata de domeniul agricultura, silvicultura, piscicultura (14,4%), servicii (9,4%), industria extractiva (8%), energie electrica si termica, gaze si apa (5%).

Finantarea activitatilor de cercetare-dezvoltare si inovare

In perioada 1999-2004, cheltuielile totale anuale pentru cercetare-dezvoltare au inregistrat un nivel relativ stabil, dar foarte scazut, ce nu a depasit 0,40% din PIB decat in 2004. O crestere mai accentuata a ponderii fondurilor publice alocate cheltuielilor de C&D se constata in 2006 (0,38% din PIB, comparativ cu 0,26% din PIB in 2005). Aceasta tendinta va continua in viitor ca urmare a asumarii raspunderii si punerii in practica de catre Guvern a Planului de Actiune privind atingerea obiectivului de 3% stabilit prin strategia Lisabona. In general se constata o contributie egala a celor doua principale surse de fonduri, public si privat.

Cheltuieli totale pentru C&D

Cheltuieli totale pentru C&D	1999	2000	2001	2002	2003	2004*
% din PIB	0,40	0,37	0,39	0,38	0,40	0,43
din care pe surse de finantare:						
- % cheltuieli publice in PIB	0,19	0,15	0,17	0,18	0,19	0,21
- % cheltuieli ale agentilor economici in PIB	0,20	0,18	0,19	0,16	0,18	0,19

Surse: Anuarul Statistic al Romaniei 2003 si Buletinul statistic al INS 2005 „Activitatea de cercetare-dezvoltare in 2004”

Nota: *) Estimare preliminara a INS

Romania are un nivel foarte scazut al cheltuielilor totale pentru cercetare-dezvoltare, ele reprezentand cca. un sfert din media UE-25. Romania se situeaza sub nivelul inregistrat de tarile din centrul si sud-estul Europei in privinta intensitatii C&D. Un aspect pozitiv este ponderea mai mare a sectorului privat in finantarea cheltuielilor de C&D, comparativ cu cele 10 state noi membre ale UE.

Intreprinderi inovative

La nivel european, 51% dintre intreprinderile productive sunt tehnologic inovative. In Romania procentul intreprinderilor inovative este inca mic, dar tendinta este crescatoare, si anume de la 17% (inregistrat ca urmare a unei anchete pentru perioada 2000-2002, in conformitate cu metodologia EUROSTAT CIS 3) la 19,3% inregistrat de ancheta pentru perioada 2002-2004 (metodologia EUROSTAT CIS 4). In acelasi timp, structura activitatilor s-a modificat, dupa cum urmeaza:

Ancheta de inovare	Ponderea intreprinderilor inovative din industrie	Ponderea intreprinderilor inovative din servicii
2000-2002	19%	13%
2002-2004	21%	17%

Sursa: Anchetele de inovare in industrie si servicii, INS

In anul 2002, cifra de afaceri a intreprinderilor inovative reprezenta 42% din cifra de afaceri totala a intreprinderilor care au facut obiectul cercetarii statistice, aproximativ egala cu aceasta fiind si ponderea calculata la numarul de salariatii.

Nivelul cheltuielilor de inovare este inca foarte redus, reprezentand cca. 3% din cifra de afaceri a intreprinderilor inovative in anul 2002 si 3,6% in anul 2004 (sau 1,5% din cifra totala de afaceri). In structura cheltuielilor de inovare, ponderea cea mai mare o reprezinta achizitiile de masini, echipamente, software (53% in 2002, respectiv 60% in 2004), comparativ cu ponderea cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare (25% in 2002, respectiv 24% in 2004). Ponderea cheltuielilor C&D interne este de cca. doua ori mai mare decat a cheltuielilor C&D externe.

Ponderea vanzarilor de produse noi sau cu imbunatatiri semnificative (noi pentru firma sau noi pentru piata) reprezinta un indicator important pentru a caracteriza situatia inovarii. In aceasta privinta Romania se situeaza mai bine din punct de vedere al introducerii si comercializarii de produse noi pentru firma si noi pentru piata, atat in industria prelucratoare, cat si in domeniul serviciilor (Anexa 2 , Tabel 1).

De asemenea, o importanta deosebita este acordata produselor si serviciilor din gama tehnologiilor inalte. Din punct de vedere al ponderii exporturilor de produse de inalta tehnologie in total exporturi, nivelul Romaniei (3,3%) este departe de media UE-25 (18%). Grupul noilor state membre ale UE inregistreaza un nivel apropiat comparativ cu cel al Romaniei, cu exceptia Ungariei (21,7%) si a Cehiei (12,3%).

Din datele furnizate de anchetele de inovare rezulta o preocupare foarte slaba din partea intreprinderilor pentru protejarea drepturilor de proprietate intelectuala prin brevetare. Astfel, conform anchetei de inovare din 2000-2002, numai 1% din totalul intreprinderilor au depus cereri de brevete pentru invetii, iar pentru intreprinderile inovative ponderea a fost de 7%. La nivel international, Romania a inregistrat 0,3 cereri de brevete/milion populatie pentru EPO (in anul 2000) si 0,2 brevete/milion populatie la USPT (in anul 2002), conform datelor OECD si EUROSTAT publicate in Science, Technology and Innovation, Key Figures 2003-2004, EU. Aceste date confera Romaniei ultimul loc in ierarhia publicata, alaturi de Turcia. In comparatie, nivelul UE-25 este de 107,7 cereri de brevete/milion populatie pentru EPO, respectiv 59,9 brevete/milion populatie la USPT.

Din ancheta efectuata in anul 2003 de INS, pentru perioada 2000-2002, au rezultat urmatoarele aspecte prezentate mai jos.

a) din punct de vedere al dimensiunii: 83,4% sunt IMM-uri (53,7% intreprinderi mici si 29,7% mijlocii), iar 16,6% sunt intreprinderi mari;

b) din punct de vedere al domeniului principal de activitate: 73% sunt din industrie, iar 27% din servicii (12% comert, 10% tranzactii imobiliare, 4,7% transporturi si comunicatii).

Finantarea din fonduri publice a activitatilor inovative este foarte redusa, numai 10% din intreprinderile inovative (400, din care 306 sunt IMM-uri) primind finantare.

Se constata lipsa unui cadru legislativ si a unor instrumente financiare care sa stimuleze cercetarea si aplicarea rezultatelor cercetarii in economie (de ex. fonduri cu capital de risc destinate infiintarii de start-up-uri, high-tech si spin-off-uri), precum si de facilitati fiscale pentru agentii economici pentru stimularea activitatilor inovatoare.

Structura intreprinderilor inovative pe dimensiune si domenii CAEN, precum si ca structura a cheltuielilor de inovare la nivel regional sunt prezentate in Anexa 2 (tabelele 2 si 3).

In consecinta, se constata la nivelul anului 2002:

- la nivel regional, dupa regiunea Bucuresti Ilfov (care concentreaza cel mai mare potential de capacitati si resurse pentru inovare), urmatoarea regiune cu activitate dezvoltata de inovare este Regiunea Sud, a carui volum de cheltuieli pentru activitatea de inovare reprezinta 11% din totalul cheltuielilor la nivel de tara. La polul opus se situeaza Regiunea Vest care are cel mai redus volum al cheltuielilor de inovare (4,5% din total).

- principalele domenii ale economiei, care prezinta cea mai mare pondere a cheltuielilor de inovare sunt urmatoarele: transport si comunicatii; energie electrica si termica, gaze si apa; industria alimentara si a bauturilor; productia de mobilier si alte activitati industriale; metalurgie; industria extractiva; industria de masini si echipamente; industria mijloacelor de transport rutier.

Parteneriatul intre unitatile de cercetare-dezvoltare si sectorul productiv

Se constata un nivel redus al parteneriatului in activitati C&D intre intreprinderi si universitati/institutii C&D. Principalul cadru de cooperare intre cercetare si sectorul productiv se realizeaza prin programele nationale de CDI si, respectiv, prin comenzi directe (achizitii CDI).

Principalele programe nationale care promoveaza si sustin imbunatatirea cooperarii intre unitatile C&D si sectorul productiv sunt: Planul National pentru Cercetare-Dezvoltare si Inovare (1999-2006), si Programul "Cercetare de Excelenta" (2005-2008). Fondurile atrase de la agentii economici prin co-finantarea proiectelor au reprezentat, in medie, cca. 30% din bugetul total al Planului National de CDI.

Infrastructura de cercetare-dezvoltare si de transfer tehnologic si inovare

Una din politicile urmarite in ultimii ani de Ministerul Educatiei si Cercetarii este dezvoltarea infrastructurii specifice activitatii de cercetare-dezvoltare, in vederea reducerii decalajului acut de dotare cu echipamente si aparatura de cercetare a institutiilor din Romania, comparativ cu institutiile similare din UE. Acest obiectiv a fost abordat distinct in etape diferite, pornind de la o evaluare a potentialului uman existent si a nivelului sau de performanta in activitatea C&D, precum si de la o evaluare a perspectivelor domeniilor stiintifice, atat in context national cat si in context international, in special in vederea integrarii europene:

- in perioada 1998-2002 au fost acordate, prin competitie, granturi pentru crearea de „baze de cercetare cu utilizatori multipli” in cadrul institutiilor de invatamant superior, finantate prin Acordul de imprumut dintre Guvernul Romaniei si Banca Mondiala pentru finantarea "Proiectului de reforma a invatamantului superior si a cercetarii stiintifice universitare". Rezultatul s-a concretizat in crearea si dezvoltarea a 34 centre, laboratoare si baze de cercetare in 15 institutii de invatamant superior acreditate (dintr-un total de cca. 80) in domenii ale stiintei si tehnologiei;

- in perioada 2000-2004, Planul National de Cercetare-Dezvoltare si Inovare, principalul instrument de finantare competitiva din domeniu, a inclus o componenta specifica

dedicata dezvoltării centrelor de excelență științifică și tehnologică în domenii prioritare care, pornind de la identificarea de poli de excelență deja existenți în domenii ale științei și tehnologiei și pe baza unor planuri strategice de dezvoltare elaborate de centrele respective, le-a sprijinit financiar cu cca. 30% din costul echipamentelor și aparaturii achiziționate. Programul de centre de excelență a finanțat echipe performante de cercetare din cca. 30 de instituții cu profil C&D (din cele peste 700 de unități C&D). Cinci dintre instituțiile C&D implicate iau parte și la programul de dezvoltare de centre de excelență în țările candidate, care se desfășoară în Programul Cadru 5 de C&D al UE;

- începând din anul 2001 și până în prezent, se derulează Programul de „Centre de Excelență”, prin care Consiliul National al Cercetării Științifice din Invatamantul Superior evaluează și acreditează (fără a finanța dezvoltarea instituțională, achiziționarea de echipamente etc) centrele de cercetare din instituțiile de învățământ superior în funcție de criterii bazate pe capacitatea, competența și performanța științifică. Acest proces a identificat 29 de centre de excelență în universități.

Infrastructura de transfer tehnologic și inovare, respectiv organizațiile specializate în difuzarea, transferul și valorificarea în economie a rezultatelor cercetării-dezvoltării, este încă slab dezvoltată. Dezvoltarea și consolidarea infrastructurii de transfer tehnologic și inovare este un obiectiv important al politicilor guvernamentale din domeniul C&D și poate asigura un cadru foarte favorabil pentru întărirea parteneriatelor între agenții economici, universități și instituțiile de C&D, pentru stimularea cererii și a dezvoltării activităților proprii de cercetare-dezvoltare ale agenților economici, cu prioritate în domenii ale tehnologiilor de vârf, pentru creșterea numărului de firme inovative în domenii tehnologice avansate, prin sprijinirea înființării și dezvoltării acestora.

Procesul de înființare a acestor organizații a cunoscut o ușoară revigorare începând din 2003, după adoptarea HG nr. 406/2003 privind constituirea, evaluarea și acreditarea entităților din domeniul de inovare și transfer tehnologic, respectiv: centre de transfer tehnologic, centre de informare tehnologică, oficii de legătură cu industria, incubatoare tehnologice. În prezent există 26 astfel de entități, autorizate și funcționale.

Pentru a stimula inovarea bazată pe absorbția rezultatelor C&D și pentru întărirea parteneriatelor între institutele de cercetare, instituțiile de învățământ superior și partenerii industriali, a fost încurajat procesul de înființare a parcurilor științifice și tehnologice. În vederea stimulării inovatiei bazate pe rezultatele absorbției de C&D, prin intermediul parteneriatului dintre institutele de cercetare, instituțiile de învățământ superior și partenerii industriali, au fost încurajate înființarea de parcuri științifice și tehnologice (OG nr. 14/2002 privind constituirea și funcționarea parcurilor științifice și tehnologice, aprobată prin Legea nr. 50/2003).

S-au înființat 7 parcuri științifice și tehnologice (cu autorizare provizorie) în: Galați, Braila, Slobozia, Brașov, București, Timișoara și Iași, dintre care 3 sunt deja funcționale: Galați, Iași și Brașov.

Programul național „Dezvoltarea infrastructurii de inovare și transfer tehnologic – INFRATECH”, aprobat prin HG nr. 128/2004, este principalul instrument prin care se acordă sprijin financiar și logistic pentru crearea și dezvoltarea instituțiilor specializate de inovare și transfer tehnologic, inclusiv parcuri științifice și tehnologice.

1.5. Piața de tehnologia informației comunicării (TIC)

Contribuția TIC la creșterea economică depinde atât de dezvoltarea sectorului de comunicații și tehnologia informației, cât și de gradul de utilizare a TIC în economie. Progresul României în domeniul societății informaționale și oportunitățile sale viitoare sunt departe de a fi satisfăcătoare. Se

inregistreaza intarzieri in special in ceea ce priveste accesul la internet, serviciile societatii informatonale si integrarea aplicatiilor IT in economie.

O dovada a situatiei societatii informatonale este reprezentata de nivelul cheltuielilor in domeniul IT. In 2004, cheltuielile in IT reprezentau doar 1,34% din PIB, mai putin de jumătate din media UE-15 (3%). In ciuda unei cresteri de la 0,89% in 2000, la 1,34% in 2004, aceasta continua sa fie una dintre cele mai scazute din Europa. Din acest punct de vedere indicatorul privind investitiile in IT este esential pentru caracterizarea procentului de inovatie intr-o societate bazata pe cunoastere, in special datorita raspandirii echipamentelor IT, serviciilor si aplicatiilor software. Pentru reducerea decalajelor dintre nivelul actual al cheltuielilor si nivelul de dezvoltare dorit, este extrem de importanta cresterea nivelului cheltuielilor cu privire la TIC.

Cauzele ar putea fi reprezentate de lipsa finantarii, investitiile reduse din domeniul public, precum si slaba utilizare a tehnologiei informatonale la nivelul companiilor (agentilor economici). Pentru reducerea decalajelor fata de media UE este obligatorie realizarea de investitii in infrastructura si dezvoltarea continutului.

Accesul la infrastructura informatonală

Romania inregistreaza ramaneri in urma nu numai in ceea ce priveste utilizarea calculatoarelor si accesul la internet, fata de media UE-25, ci si fata de media din noile state membre. Aceasta are un efect negativ asupra competitivitatii Romaniei, deoarece utilizarea calculatoarelor si accesul la internet reprezinta factori majori in dezvoltarea economiei.

In privinta dotarilor cu PC-uri, in ciuda unei rate medii anuale de crestere a volumului vanzarilor de peste 50%, Romania se situeaza inca la un nivel redus. Multe dintre regiunile slab dezvoltate nu dispun de infrastructura de baza care sa le asigure conectarea la internet, iar in unele cazuri nici de accesul la telefonie fixa.

Numarul liniilor fixe de telefonie este in crestere atat in mediul rezidential, cat si in cel al afacerilor, rata de crestere a numarului total de abonati intre anii 2000-2004 fiind de peste 14%. Totusi, rata de penetrare a telefoniei fixe in 2004 – 20,2 %, a fost redusa comparativ cu media UE-25.

Segmentul serviciilor de telefonie furnizate prin intermediul retelelor publice fixe a inregistrat o evolutie ascendenta in perioada 2000-2004. Rata de digitalizare a inregistrat, de asemenea, o crestere cu aproape 41%, ajungand pana la valoarea de 77,15% in 2004, comparativ cu 54,8% in 2000. Rata de digitalizare are inca o valoare redusa, in special in zonele rurale.

Un motiv al penetrarii scazute a internetului este acela ca in unele situatii, chiar daca exista posibilitatea tehnica a conectarii la o retea, tarifele practicate sunt mult mai mari decat in cazul marilor zone urbane. Penetrarea scazuta este datorata si costurilor ridicate ale telefoniei fixe si internetului in comparatie cu veniturile medii ale populatiei. Un alt motiv este acela al investitiilor reduse in infrastructura.

In ceea ce priveste accesul la internet, situatia este critica, atat in ceea ce priveste utilizatorii casnici, cat si in ceea ce priveste utilizatorii economici. In 2004 doar 10% din populatie utiliza saptamanal internetul, aproape de patru ori mai putin decat in cazul mediei UE-25 de 38%. Dintre cei care utilizeaza internetul numai 39% au accesat de acasa, comparativ cu 75% in UE-25. O situatie similara se intalneste si in cazul intreprinderilor, unde 52% au acces la internet, fata de 89% in UE-

25. O diferentiere importanta se regaseste intre IMM-uri si marile intreprinderi: daca 90% din marile intreprinderi au acces la internet, procentul este mult mai mic in cazul IMM-urilor, de 50%.

Ponderea conexiunilor de tip broadband in totalul conexiunilor de acces la Internet reprezenta, la sfarsitul anului 2004, 39%. La nivelul intregii populatiei, rata de penetrare a conexiunilor broadband a fost la sfarsitul anului 2004 de circa 1,7%, mult sub media UE-15 de 7,6%, si UE-25 de 6,5%. Un decalaj major exista si in ceea ce priveste ponderea intreprinderilor care au conexiuni broadband, aceasta fiind doar de 7% in Romania, fata de media UE-25, respectiv 52%, in Romania fiind de 7 ori mai mic decat in UE.

O raspandire larga a infrastructurii broadband este esentiala pentru dezvoltarea si distributia serviciilor si aplicatiilor precum **e-sanatate**, **e-business**, **e-guvernare** si **e-educatie**, care sunt esentiale pentru dezvoltarea Romaniei.

Toate aceste deficite majore de infrastructura nu se pot remedia decat prin investitii majore, atat din partea companiilor private cat si din partea institutiilor publice.

E-guvernare

Accesul la internet este reflectat in dezvoltarea serviciilor publice on-line. Populatia a aratat un mare interes in utilizarea aplicatiilor de e-guvernare: in 2004 19,8% din populatie a accesat internetul pentru a interactiona cu autoritatile publice si pentru a obtine informatii, ceea ce reprezinta 90% din totalul populatiei care utilizeaza internetul cu frecventa redusa (22%). Faptul ca numai 5,8% din populatie a utilizat internetul pentru a descarca formulare, si 8,9% pentru a returna formulare completate, este datorat numarului redus de aplicatii disponibile. Decalajul fata de media UE-25 este major, avand in vedere ca 42% din populatia UE a accesat internetul pentru a interactiona cu autoritatile publice, pentru a obtine informatii, iar 9,8% au returnat formulare completate.

O situatie similara se inregistreaza si in ceea ce priveste interactiunea intreprinderilor cu autoritatile publice prin intermediul internetului. Astfel, 29% dintre intreprinderi utilizeaza internetul pentru a interactiona cu autoritatile publice si pentru a obtine informatii, iar acest procent reprezinta mai mult de jumatate dintre intreprinderile care au acces la internet (52%). Spre deosebire de populatie, procentul intreprinderilor care utilizeaza internetul pentru a descarca formulare (22%) si pentru a returna formulare completate (12%) este mult mai mare, dar totusi sub nivelul UE-25 (41%, respectiv 29%).

Motivul diferentierii intre cele doua categorii de utilizatori (populatie si intreprinderi) este acela ca majoritatea serviciilor disponibile on-line sunt pentru mediul de afaceri. Aceasta situatie se reflecta si in punctele obtinute la un studiu de piata asupra e-guvernare in Europa Centrala si de Est, realizat de Economist Intelligence Unit. Daca pentru aplicatiile de e-guvernare adresate populatiei, Romania s-a clasat pe locul 9 din 10, cu 4,08 puncte, pentru aplicatiile de e-guvernare adresate mediului de afaceri s-a clasat pe locul 6, cu 6,16 puncte.

In prezent, dezvoltarea domeniului e-guvernare in Romania intampina cateva probleme: dezvoltarea insuficienta a infrastructurii, lipsa interoperabilitatii diverselor servicii disponibile, precum si un numar redus de aplicatii disponibile.

E-educatie

In ultimii ani (2001-2004), domeniul e-educatie a inceput sa se dezvolte si in Romania, existand in prezent mai multe aplicatii functionale, dintre care proiectul de cea mai mare anvergura la nivel national este Sistemul Educational Informatizat.

In urma aportului major pe care l-a avut acest proiect, pana in prezent exista 10,8 PC-uri la 100 de elevi in scoli si 14,3 PC-uri la 100 de elevi din licee, iar 610 licee sunt conectate la internet si utilizeaza deja programul A.E.L. - Educational Assistant for Schools and High schools, existand insa mari discrepante intre mediul urban si cel rural. Prin acest proiect sunt disponibile 530 de lectii digitale, acoperind in total 40% din curricula scolare. Pentru asigurarea succesului acestui proiect au fost organizate programe de instruire a profesorilor.

Conform raportului e-Europe+ penetrarea tehnologiei informatiei este mai semnificativa si beneficiaza de resurse de finantare mai bune in sistemul universitar.

Totusi, in anul 2004, dintre cei care au utilizat internetul in ultimele trei luni, doar 5,6% l-au utilizat pentru activitati educationale, de 4 ori mai putin decat media UE-25 (20,7%). O situatie ceva mai buna se intalneste la utilizarea internetului pentru participarea la cursuri si perfectionari legate de oportunitatile de angajare, unde valoarea este de 9,4%, aproape de 2 ori mai mica decat media UE-25 de 17,7%. Cauzele sunt complexe: lipsa unei infrastructuri adecvate, numarul redus de oferte in domeniul educational, in special cele pentru angajati.

Toate acestea au avut ca rezultat obtinerea a doar 1,6 puncte pentru participarea la Life Long Learning, de sase ori mai putin decat media UE-25, in cadrul Tabelei Europene a Inovatiei (European Innovation Scoreboard 2005).

E-sanatate

In ceea ce priveste programele de e-Sanatate, se considera relevanta cuantificarea procentului din populatia in varsta de peste 16 ani care utilizeaza internetul pentru cautarea de informatii legate de sanatate, 2% in Romania, fata de 4 % in tarile din Europa Centrala si de Est (decembrie 2003). Conform raportului e-Europe+, in decembrie 2003, 16% dintre medicii generalisti aveau acces la internet in cabinetul medical, si 5% utilizau internetul pentru a interschimba fisele medicale ale pacientilor. De asemenea, ponderea medicilor practicieni care utilizeaza evidenta electronica a pacientilor era de 49,2% in Romania, comparativ cu 59% in noile state membre.

Slaba penetrare a TIC in sectorul medical este cauzata in principal de alocatiile bugetare insuficiente. Astfel, in 2004 numai 43% dintre spitale si 33% din clinici aveau acces la internet. Situatia actuala are consecinte negative asupra eficientei tratamentului, a comunicarii inter-institutionale si controlului.

E-business

Conceptul de e-Business nu se refera numai la comertul on-line, ci cuprinde si integrarea TIC in derularea afacerilor. Din acest motiv este important sa sprijinim IMM-urile pentru a se adapta la schimbarile structurale, cum ar fi cele determinate de raspandirea noilor tehnologii.

Daca procentul intreprinderilor care au acces la internet reprezinta jumatate din media UE-25, procentul celor care au o pagina web este si mai scazut, respectiv doar o treime din media UE-25.

Desi in ultimii ani datele statistice referitoare la e-Commerce indica o tendinta crescatoare, ele prezinta totusi o pondere redusa din valoarea totala a comertului. In 2004 numai 3% dintre utilizatorii de internet au achizitionat produse on-line, spre deosebire de 33% dintre utilizatorii de internet din UE-25. Numarul redus de utilizatori de comert electronic este reflectat de valoarea redusa a cifrei de afaceri obtinuta din comert on-line. In anul 2004 ponderea e-Commerce in totalul cifrei de afaceri a fost de 1,3% in Romania, comparativ cu 2,1 % in UE-25.

Motivul pentru care exista un numar insuficient de oferte e-commerce il reprezinta legislatia incompleta, precum si lipsa increderii populatiei in securitatea efectuarii tranzactiilor.

Daca in domeniul legislativ s-au facut progrese prin revizuirea legii comertului electronic si prin lansarea unui portal pentru ora oficiala a Romaniei, necesara in tranzactiile electronice, mai sunt multe de facut in ceea ce priveste diversificarea ofertei, securizarea tranzactiilor si sporirea increderii populatiei.

Conform raportului Security Space din 2005, dintr-un numar de 34.026 servere din Romania, doar 172 erau securizate, ceea ce insemna doar 0,5%.

Cheltuielile pentru achizitionarea aplicatiilor integrate au un impact major asupra intregii activitati a intreprinderii. Din cauza costurilor ridicate ale solutiilor de software integrat pentru corporatii, numarul celor ce utilizeaza astfel de aplicatii este redus. Gradul de adoptare a tehnologiilor moderne nu vizeaza numai aspecte legate de conectivitate, desi acesta este un element cheie, ci si capacitatea populatiei si a mediului de afaceri de a utiliza eficient aceste tehnologii si modul in care guvernul incurajeaza utilizarea tehnologiilor digitale.

In 2005, 35 de instrumente de plata la distanta au fost aprobate pentru 25 de banci. In al doilea semestru al anului 2005, erau 66.000 de utilizatori inregistrati, comparativ cu 14.000 utilizatori in acelasi semestru pentru 2003, cand au fost introduse aceste instrumente de plata. Valoarea tranzactiilor a crescut de la 6 mld. Euro in al II-lea semestru 2003, la 15 mld. Euro in aceeaasi perioada pentru 2005.

Situatia utilizarii TIC este reflectata in Raportul Economist Intelligence Unit 2005, unde Romania a primit 6,25 puncte pentru mediul de afaceri, 2,25 puncte pentru adoptarea TIC de catre populatie si mediul de afaceri, iar pentru sprijinirea e-serviciilor 5,75 puncte. Cu o medie de doar 4,19 puncte, Romania s-a clasat pe locul 47, situandu-se in urma celor mai multe state din Europa.

Disparitatile regionale

Una dintre problemele cu care s-a confruntat Romania in ultimii ani este aceea a adancirii disparitatilor atat intre regiuni, cat si in interiorul regiunilor de dezvoltare. Diferenta cea mai mare se intalneste intre Regiunea Bucuresti Ilfov si celelalte regiuni. La sfarsitul anului 2004 in Romania existau 9.281 de firme din domeniul IT, fata de 8.438 in anul 2003 si 3.639 in 1999, cifra de afaceri totala fiind concentrata in proportie de 70-75% in Bucuresti.

Ca rezultat al slabei integrari economico-sociale si a slabei dezvoltari a infrastructurii TIC, oportunitatile existente in regiunea Bucuresti nu s-au extins si in zonele adiacente. Acelasi lucru se poate spune despre discrepantele dintre mediul urban si cel rural.

Prin urmare, o conditie esentiala pentru a asigura dezvoltarea societatii informationale este permanenta actualizare si extinderea infrastructurii existente de TIC prin investitii publice la nivel local si national, in principal in zonele unde piata a esuat.

1.6. Energia

Evolutia consumului si productiei de energie

Consumul intern de gaze naturale in 2005 a fost de 17.604 mil. mc, in conditiile in care productia interna de gaze naturale in 2005 a fost de 12.458 mil. mc, iar importul in 2005 de 5.146 mil. mc (29% din cererea interna).

Productia interna de titei in anul 2004 a fost de 5,5 mil. tone. In 2005, productia interna totala de carbune a fost de 31.6 mil. tone, din care 28.7 mil. tone de carbune brun si 2,9 mil. tone carbune.

Consumul intern total de energie primara a fost de 39.018 mil. tep la nivelul anului 2004, din care 70% acoperit din productia interna (adica aproximativ 28 mil. tep), in vreme ce restul de 30% a fost acoperit din importuri.

Se estimeaza ca dependenta de resursele energetice primare din import va depasi 50% din totalul consumului de energie primara pana in 2015. Avand in vedere cresterea prognozata a consumului de energie in perioada urmatoare, de circa 3% pe an, si in vederea asigurarii securitatii furnizarii, sunt necesare in principal: reabilitarea si/sau modernizarea capacitatilor de productie existente, reducerea intensitatii energetice si valorificarea resurselor regenerabile de energie.

In 2005, 56,7% din energia electrica a fost produsa din combustibili fosili (carbune, gaze naturale si titei), implicand costuri ridicate. In hidrocentrale s-a produs cca 34% din energia electrica, iar in CNE Cernavoda, Unitatea 1, cca. 9,3% (Anexa 4, Tabel 1)

Eficienta energetica

Imbunatatirea eficientei energetice reprezinta o prioritate a politicii energetice nationale, ce trebuie sa contrabalanseze tendinta de crestere atat a consumului de energie primara, cat si a consumului final de energie in toate sectoarele economiei (sectorul rezidential, industrie, sectorul de alimentare centralizata cu energie termica).

Eficienta energetica in Romania este scazuta in comparatie cu tarile din UE. Aceasta este cauzata atat de unele randamente mai scazute la transformarea, transportul si utilizarea purtatorilor de energie, cat, mai ales, de structura economiei nationale, in care ponderea ramurilor si produselor energointensive ramane inca ridicata.

Valoarea **intensitatii energetice primare** in Romania a fost de 0,770 tep/10³ euro in 2003, iar valoarea intensitatii energetice finale de 0,496 tep/10³ euro, conform statisticilor Observatorului Energetic National.

In Romania, la nivelul anului 2001, **intensitatea energetica finala** a fost de cca. 4,24 ori mai ridicata in comparatie cu media inregistrata in Uniunea Europeana (0,637 tep/10³ USD₉₅ in Romania fata de

o medie de 0,15 tep/10³ USD₉₅ in UE, 0,45 tep/10³ USD₉₅ in Ungaria si 0,55 tep/10³ USD₉₅ in Polonia) – (Anexa 4, Tabel 2).

Eficiența energetică în perioada 1999-2004 a crescut cu cca. 1% pe an, datorită încetării activității unor unități economice ineficiente, precum și apariției unor agenți economici care utilizează energia în mod eficient.

Ca urmare a restructurării economiei, consumul de energie primară a scăzut cu 30% în anul 2004 față de anul 1990, iar consumul final de energie a scăzut cu 40% în anul 2004 față de anul 1990, datorită diminuării pierderilor din lanțul producție-transport-distributie de energie.

Pentru susținerea programelor de investiții în vederea creșterii eficienței energetice, în perioada 2004-2015, se estimează un efort financiar de cca. 2,7 mld Euro. Implementarea unor proiecte de creștere a eficienței energetice va conduce la reducerea efortului financiar necesar susținerii achiziției de resurse primare. Astfel, în perioada 2004-2015 se estimează o reducere cu 3,4 mld Euro a efortului financiar pentru achiziția de resurse de energie primară, dacă se reduce consumul de resurse primare de energie cu cca. 25,4 mld tep.

Investind 1 Euro în proiecte de creștere a eficienței energetice, se poate obține o reducere a efortului financiar pentru achiziția de resurse primare de energie de 1,26 Euro.

Efortul investițional pentru creșterea eficienței energetice trebuie să vizeze întreg lanțul de producție: transport – distribuție – utilizare finală a energiei electrice și termice.

Performanța relativ scăzută a capacităților de producție a energiei conduce la o eficiență energetică scăzută în România, comparativ cu statele din Uniunea Europeană.

Ponderele producției de energie în grupuri termice în România reliefează importanța mare a acestora în asigurarea necesarului de energie pentru consumatori. Majoritatea grupurilor termice-energetice (cca. 82%) au fost instalate în perioada 1970-1980 și au peste 20 de ani de funcționare (Anexa 4, Grafic 1). Aceste grupuri și-au depășit, în mare parte, durata de operare, au performanțe tehnologice scăzute și au un impact negativ asupra mediului.

În cazul centralelor hidroelectrice, 37% dintre acestea au durata de viață normată depășită, iar altele contin, în mare parte, subansamble sau aparate cu grad de uzură avansat, fapt pentru care acest sector necesită în continuare un efort investițional mare.

În **Reteaua Electrică de Transport (RET)**, echipamentele existente au fost realizate la nivelul tehnologic al anilor 1960 – 1970 și au durate de exploatare, de regulă, mai mari decât durata normată de funcționare. În ceea ce privește gradul de uzură, acesta este de 50% în cazul liniilor electrice aeriene și de 60% în cazul stațiilor electrice.

Rețelele de distribuție, în special la cele de joasă și medie tensiune, prezintă, de asemenea, un grad relativ mare de uzură.

Evoluția lungimii **rețelei** de transport, respectiv a numărului de stații de reglare-măsurare (SRM) în vederea furnizării **gazelor** către utilizatori în România a fost destul de lentă (extindere cu doar 0,87% în 2004 față de 2003), ceea ce implică necesitatea unor investiții suplimentare pentru extinderea rețelelor. Astfel, în 2004 lungimea rețelei de transport a gazelor naturale era de 11.840 km, iar numărul de SRM-uri de 885.

In ceea ce priveste **Sistemul de Transport al Gazelor Naturale**, 69% din totalul conductelor de transport si-au depasit durata de viata. 29% dintre statiile de reglare – masurare depasesc pragul de 25 de ani. Retelele de distributie operate de principalele companii de distributie (Distrigaz Sud - Bucuresti si Distrigaz Nord - Targu Mures) se gasesc in aceeaasi situatie dificila: 40% din retelele de distributie si-au depasit durata de viata normata.

In privinta tranzitului de gaze naturale si petrol, sunt in derulare 2 proiecte importante:

- Realizarea conductei de transport al gazelor naturale din zonele Marii Caspice si ale Orientului Mijlociu spre Europa Centrala si de Vest – proiectul NABUCCO;
- Proiectul Constanta – Trieste (Pan-European Oil Pipeline - PEOP).

Pentru o mai buna functionare a sistemului energetic national la parametri standardizati, este necesara continuarea extinderii capacitatilor de interconectare a retelelor de transport a energiei electrice cu cele europene.

Reabilitarea si extinderea retelelor nationale de transport a energiei electrice trebuie realizate in paralel cu interconectarea retelelor nationale cu cele europene.

Admiterea in anul 2003 a companiei nationale de transport a energiei electrice Transelectrica S.A. ca membru cu drepturi depline in UCTE (Union for the Coordination of Transmission of Electricity) si in 2004 in Asociatia Operatorilor de Transport si de Sistem (ETSO), a contribuit la integrarea sa din punct de vedere tehnic in organizatiile europene, devenind astfel posibil transportul prin Romania a unor fluxuri importante de energie electrica spre Vestul si Centrul Europei.

In prezent se afla in curs de derulare 2 proiecte de interconectare: linia de transport de electricitate de 400kV Oradea – Beckescsaba, si un proiect de investitii pentru telecomunicatii pe linia electrica de interconexiune de 400 kV Arad – Sandorfalva.

Resursele regenerabile de energie (RRE)

In prezent, ponderea energiei produse din resurse regenerabile, in total energie consumata, este de aproximativ 29%, cea mai mare parte fiind produsa pe baza resurselor hidro in unitati de mare putere. In Romania, gradul de valorificare a resurselor regenerabile de energie (cu exceptia resurselor hidro-energetice valorificate in centrale cu putere instalata mare) este redus ca urmare a costurilor de investitii ridicate. RRE ar putea duce la scaderea efortului financiar pentru achizitionarea surselor de energie primara (combustibili fosili: carbune, gaz, petrol), precum si la avantaje privind mediul inconjurator (energie verde).

Cu toate ca gradul de diversificare al acestor resurse este ridicat, pana in prezent s-au exploatat intr-o foarte mica masura alte resurse regenerabile decat cele hidro-energetice, iar acestea din urma nu au fost valorificate suficient fiind in unitati hidro cu putere instalata mica.

Romania dispune de 5 tipuri principale de resurse regenerabile de energie: eoliene, hidro-energetice, solare, bio-masa si resurse geo-termale.

Potentialul hidro-energetic expoatabil, din punct de vedere tehnic, al tarii este de 36 TWh/an. Potentialul hidro-energetic expoatabil din punct de vedere economic este estimat la aproximativ 23-25 TWh, cu o capacitate instalata de 8.000 MW. In 2005 aproximativ 70% din potentialul economic

a fost capitalizat, iar in constructie sunt capacitati hidro continand 600 MW capacitate instalata, cu un potential de productie de 1.870 GWh/an.

Potentialul de energie eoliana expoatabila din punct de vedere tehnic este estimat la cca. 8 TWh/an.

Potentialul de energie al sistemelor solare-termale este estimat la cca. 1.434 mii tep/an, iar potentialul sistemelor foto-voltaice este de cca. 1.200 GWh/an.

Potentialul de energie al bio-masei este de cca. 7.594 mii tep/an (reziduri agricole si forestiere).

Romania are un potential de aproximativ 167 mii tep/an din resurse geo-termale de entalpie scazuta, din care cca. 30 mii tep/an sunt valorificate in prezent.

Impactul asupra mediului

Impactul negativ al producerii energiei asupra mediului este o sursa de preocupare. In cazul in care nu se vor respecta angajamentele asumate de Romania in procesul de negociere cu UE, respectiv nu se vor moderniza capacitatile de productie a energiei cu tehnologii de reducere a emisiilor poluante si nu se vor inlocui instalatiile vechi cu capacitati noi, aceasta va conduce la inchiderea grupurilor energetice aferente instalatiilor mari de ardere (IMA) si la periclitarea functionarii in siguranta a Sistemului Energetic National. Potrivit studiului realizat de ICIM Bucuresti in 2004, din 72 IMA coordonate de MEC, nici una nu era conforma cu cerintele Directivei 2001/80/CE referitoare la valorile limita de emisie, iar 3 erau in procedura de inchidere pana la aderarea la UE.

Marile centrale termo-electrice, posesoare de Instalatii Mari de Ardere, evacueaza in atmosfera o cantitate mare de substante poluante (cca. 88% din emisiile totale de NOx si CO2, peste 90% din emisiile totale de SO2 si cca. 72% din emisiile de praf sunt generate in centralele electrice pe carbune, Anexa 4, tabelul 4). Programele pentru protectia mediului in sectorul energetic sunt extrem de scumpe. Investitiile vizeaza realizarea de instalatii de de-sulfurare (DeSOx), depozite de zgura si cenusa pentru reducerea oxizilor de nitrogen din gazele fluide (De NOx) si electro-filtre pentru retinerea pulberilor (vezi Anexa 4, tabelul 3).

1.7. Turismul

Prin pozitia sa geografica, Romania dispune de un potential turistic important, cu resurse naturale si culturale de o mare diversitate si armonios repartizate, care dau posibilitatea practicarii intregii game de forme de turism, de la cele clasice (montan, litoral, balnear, cultural), pana la noutatile de ultima moda ca turismul rural, eco-turismul si turismul de aventura.

Pentru dezvoltarea sectorului turism, Romania are avantaje competitive care ii ofera in acelasi timp si unicitate:

- varietatea formelor de relief si disponerea acestora concentrat, simetric si in trepte, dinspre centru spre margini (munte, dealuri, mare si delta);
- prezenta cursului inferior al fluviului Dunarea, a Deltei Dunarii si iesirea la Marea Neagra cu o parte generoasa de litoral (cca. 70 km);
- bogatia resurselor de ape minerale (1/3 din resursele de ape minerale din Europa);
- cea mai mare suprafata de pe continent de padure virgina in compozitie naturala si de pasuni ecologice;
- pastrarea mediului natural, nealterat de activitatile omului, exemplare rare de flora si fauna care in alte tari au disparut, sau animale care nu mai pot fi vazute decat in captivitate;

- climat temperat continental cu influente mediteraneene in sud-vestul tarii cu fauna si flora unica;
- zone rurale care pastreaza in viata cotidiana traditiile culturale stramosesti;
- patrimoniu cultural de interes national si international, care s-a constituit ca parte a patrimoniului universal sub egida UNESCO (bisericile fortificate, bisericile cu fresce exterioare, bisericile din lemn din Transilvania, Maramures, Salaj, cetatile sasesti fortificate, cetatile dacice, parcurile arheologice etc.);
- Romania a avut o capacitate de cazare turistica mare, realizata in perioada dinaintea anilor '90 care i-a permis sa fie un ofertant important pe piata turistica europeana, contribuind la promovarea imaginii tarii si cunoasterea produselor economiei romanesti.

Dupa anii '90, sectorul turistic a traversat doua perioade cu caracteristici distincte, ambele marcate de o instabilitate acuta a cadrului institutional, ceea ce a determinat si un ritm sincopat in derularea masurilor, programelor si proiectelor de dezvoltare a turismului pe termen mediu si lung.

Perioada 1990-2000 a fost caracterizata de un proces de privatizare lent, acoperind numai 55,3% din unitatile de cazare, dezvoltarea turismului bazandu-se, in principal, pe profitul din alte afaceri, re-investit in turism. Desi declarat ca domeniu prioritar de dezvoltare de toate guvernarile perioadei, turismul s-a confruntat cu lipsa facilitatilor si subventiilor de la stat, dar mai ales cu fonduri insuficiente alocate pentru promovarea turistica. Urmare a acestor factori, industria turistica romaneasca a fost caracterizata de puncte slabe majore si anume: promovare turistica insuficienta si neacoperitoare, slaba valorificare a resurselor turistice naturale si antropice, pierderea unor segmente de piata turistica internationala din statele foste comuniste, cat si a unor tour-operatori mari de pe piata turistica internationala, diminuarea ponderii pietei interne si patrunderea puternica a ofertei turistice externe.

Dar una din consecintele negative majore a slabei promovarii a Romaniei ca destinatie turistica, a fost si este, contributia insignifianta a turismului la corectarea imaginii negative internationale a tarii.

Incepand cu anul 2001 turismul romanesc prezinta o tendinta ascendenta, datorita privatizarii aproape integrale (cca. 92%), cresterii volumului investitiilor de modernizare a structurilor turistice privatizate si cresterii volumului de investitii de tip green-field (Anexa 5). Cel mai important efect al finalizarii privatizarii in turism este cresterea cifrei de afaceri de 2,3 ori in anul 2003 fata de 2000. Se remarca si o usoara tendinta de crestere a ponderii turismului in PIB si a incasarilor valutare din turism. Totusi ambii indicatori sunt foarte mici comparativ cu potentialul turistic al Romaniei (2,19% pondere in PIB la nivelul anului 2003, si 700 mil. USD incasari valutare din turism).

Concomitent se remarca intrarea pe piata turistica din Romania a marilor operatori mondiali de turism (Marriott, Hilton, Best Western, Howard Johnson, Golden Tulip, Accor, Cendant, IBIS, Ramada, Sofitel, Hunguest etc.) fapt ce are un impact semnificativ atat in consolidarea fenomenului de dezvoltare a turismului romanesc, cat si in cresterea calitatii serviciilor turistice. In anul 2004 numarul locurilor in hoteluri de 5 si 4 stele a crescut de 2,6 ori fata de 2000 (10.880 locuri in 2004 comparativ cu 4.244 locuri in 2000), iar in hotelurile de 3 stele a crescut de cca. 2 ori (36.216 locuri in 2004 comparativ cu 17.928 locuri in 2000).

Odata cu respectarea principiilor dezvoltarii durabile creste si numarul de locuri de cazare in Delta Dunarii si orasul Tulcea, cea mai concentrata zona de dezvoltare a eco-turismului in Romania, cu cca. 28% in anul 2004 fata de 2000, respectiv de la 2.485 locuri la 3.180 locuri. Aici se afla Rezervatia Bio-sferei Delta Dunarii, arie protejata de importanta mondiala, iar dezvoltarea eco-turismului este atent monitorizata.

Situatia sosirilor in unitatile de cazare pe principalele forme de turism reflecta cinci aspecte relevante pe piata turistica romaneasca:

- turismul de afaceri si congrese este cel care genereaza cele mai multe sosiri (2,63 mil turisti in 2004, respectiv 46,6% din total turisti cazati in unitatile de cazare), dar cu durata de sedere scurta;

- turismul montan a avut o revenire in anul 2004, cu 10,6% crestere fata de anul 2000. Cresterea este determinata de investitiile care s-au facut in modernizarile si dezvoltarile domeniilor pentru schi (cresterea suprafetei/numarului partiilor de schi, introducerea instalatiilor de zapada artificiala, diversificarea serviciilor „après-schi”, etc.).

- turismul balnear inregistreaza o pondere de 12,1% in total turisti cazati in structuri turistice de cazare. Ca urmare a investitiilor in modernizarea bazelor de tratament, statiunile balneare de interes national precum Eforie Nord, Baile Felix, Covasna, Baile Herculane corespund acum standardelor pietei turistice internationale.

- turismul de litoral, desi inregistreaza o crestere de 12,5% in 2004 fata de anul 2000, este la limita inferioara de valorificare a potentialului turistic al litoralului romanesc al Marii Negre, unul din motive fiind promovarea sporadica, disipata la nivelul fiecarui operator de servicii turistice, coroborata cu pierderea tour-operatorilor mari (TUI, Neckerman, Thomas Cook etc.).

Tendintele cererii turistice externe sugereaza segmente de piata in care Romania poate deveni competitiva. Numarul mare de turisti germani (in special pe litoral), italieni, francezi, rusi, precum si preferinta turistilor israelieni pentru turismul montan si balnear, pot constitui un mare avantaj pentru cultivarea relatiilor de afaceri cu aceste tari si dezvoltarea unei politici de marketing indreptate catre aceste segmente de piata.

De asemenea, numarul mare de turisti straini care viziteaza Bucurestiul si alte orase mari, constituie consecinta a dezvoltarii turismului urban, de afaceri si congrese si reprezinta un barometru in ce priveste interesul crescand al oamenilor de afaceri pentru Romania si o buna metoda de promovare a economiei romanesti prin turism.

Analiza situatiei curente reflecta o insuficienta finantare a promovarii turismului (exista doar doua programe nationale pentru dezvoltarea turismului – adica „Dezvoltarea produselor turistice” si „Marketing si promovare”) si, in consecinta, o lipsa a unei infrastructuri corespunzatoare pentru promovare si informare turistica – in prezent existand doar puncte de promovare de interes local. Nu exista centre specializate pentru promovare si informare turistica, care sa furnizeze date actualizate, complete si bine structurate despre atractiile tarii si cele turistice. Informatia este, de asemenea, foarte slab promovata pe internet, iar din aceasta cauza tour-operatorii din strainatate intampina dificultati in a crea programe turistice proprii pentru Romania.

2. ANALIZA SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stabilitate macroeconomie; ▪ Crestere sustinuta a PIB in ritm mediu de 6,1 % pe an in perioada 2001-2004 datorata mentinerii unor ritmuri medii anuale ridicate a industriei (5,2%) si serviciilor(5,5%); ▪ Evolutie pozitiva a ponderii sectorului privat in economie (70,8% din PIB in 2004), ▪ Procesul de restructurare si privatizare a intreprinderilor intr-un stadiu avansat; ▪ Forta de munca cu un nivel acceptabil de educatie; ▪ Evolutie pozitiva a investitiilor straine directe; ▪ Resurse naturale si energetice de calitate exploatabile (titei, gaze naturale, sare, lemn, argile, nisipuri, marmura) ; ▪ Evolutie pozitiva a dezvoltarii IMM in diferite ramuri ale economiei; ▪ Evolutia pozitiva din punct de vedere al ponderii cifrei de afaceri realizate de IMM-urile din industrie si servicii in total cifra de afaceri IMM-uri; ▪ Resurse umane bine pregatite din activitatea de CDI; ▪ Ritm sustinut de dezvoltare a sectorului TIC; ▪ Liberalizarea sectorului energetic chiar inaintea altor tari europene (privatizat total in sectorul petrolier, partial in domeniul distributiei energiei electrice si in curs de finalizare in domeniul energiei electrice si al gazelor naturale); ▪ Personalul din sectorul energetic - bine pregatit profesional, cu grad de fluctuatie scazut catre alte sectoare; ▪ Liberalizarea pietei de telecomunicatii; ▪ Potential turistic semnificativ. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Decalaje tehnologice si de competitivitate fata de UE; ▪ Volum redus al investitiilor pentru retehnologizare si modernizare; ▪ Concentrarea productiei in sectoare cu valoare adaugata scazuta; ▪ Productivitate scazuta a intreprinderilor; ▪ Numar redus de intreprinderi certificate (ISO 9000, ISO 14000, EMAS); ▪ Export bazat in special pe produse cu valoare adaugata scazuta sau medie; ▪ Slaba dezvoltare a infrastructurii de afaceri si a serviciilor de consultanta; ▪ Capitalizare redusa a IMM-urilor si acces dificil la finantare; ▪ Promovarea insuficienta a imaginii de firma si dezvoltarea inca redusa a aspectelor legate de branding; ▪ Finantare insuficienta a domeniului CD din fonduri publice si private ; ▪ Nivel scazut de orientare a cercetarii catre cerere; ▪ Orientarea intreprinderilor spre obtinerea competitivitatii prin costuri scazute, nu prin inovare; ▪ Capacitate redusa de absorbtie a rezultatelor cercetarii si nivel scazut al inovarii in intreprinderi; ▪ Nivel scazut de cooperare intre instituttele de cercetare/universitati si industrie; ▪ Infrastructura si serviciile de transfer tehnologic si inovare insuficient dezvoltate si diversificate ; ▪ Nivel redus de performanta comparativ cu media UE-25 in ceea ce priveste numarul de brevete ; ▪ Cheltuieli IT/PIB si pe cap de locuitor cu valori reduse ; ▪ Dezvoltarea insuficienta a infrastructurii specifice Societatii Informatinale (hardware, software, mijloace de comunicatii); ▪ Rata de penetrare a Internetului si dotarea cu PC-uri reduse ▪ Decalajul semnificativ intre mediul urban si

	<p>cel rural privind accesul la infrastructura TIC;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Insuficienta utilizare a serviciilor de tip e-commerce si e-banking in mediul de afaceri; ▪ Nivel scazut de dezvoltare a serviciilor publice electronice; ▪ Capacitati energetice cu grad de uzura ridicat sau care utilizeaza tehnologii inechite si poluante; ▪ Intensitate energetica ridicata; ▪ Pierderi mari in retele de transport si distributie energie electrica/ termica, petrol si gaz;e ▪ Grad redus de valorificare a resurselor regenerabile altele decit hidro de mare capacitate ▪ Informare si promovare turistica insuficienta; ▪ Slaba dezvoltare a produselor turistice complexe.
OPORTUNITATI	AMENINTARI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Calitatea de nou stat membru al Uniunii Europene; ▪ Noi surse de investitii, inclusiv Fondurile Structurale; ▪ Dimensiune (a doua taraca populatie din noile state membre); ▪ Piata interna cu un mare potential de absorbtie; ▪ Lant de furnizori pentru companiile mari conform obiectivului Strategiei de la Lisabona 3% pentru CD ; ▪ Participarea la Programele europene de cercetare si la implementarea Spatiului European de Cercetare; ▪ Potential nod regional in transportul de gaze naturale si energie electrica ; ▪ Integrarea sistemului energetic national in retelele regionale; ▪ Cresterea accesului la piata globala prin dezvoltarea produselor TIC de tip e-commerce.. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Costuri in continua crestere la materii prime si energie, inclusiv la cele din import; ▪ Recesiunea economica internationala; ▪ Expunerea la piata globalizata; ▪ Migratia unor sectoare industriale catre locatii cu costuri de forta de munca mai reduse; ▪ Accentuarea imaginii Romaniei ca o economie axata pe sectoare cu valoare adaugata redusa; ▪ Migratia externa a lucratorilor cu un nivel educational ridicat; ▪ Tendinta de crestere a consumului de energie in Romania pe termen mediu si lung; ▪ Cresterea poluarii datorata proceselor industriale, in special cele din domeniul energiei.

3. STRATEGIA

Programul operational sectorial “Cresterea competitivitatii economice” (numit in continuare POS CCE) reprezinta principalul instrument pentru realizarea primei prioritati tematice a Planului National de Dezvoltare 2007 – 2013 -Cresterea competitivitatii economice si dezvoltarea unei economii bazate pe cunoastere-.POS CCE contribuie de asemenea la implementarea celor cinci prioritati ale Cadrului National Strategic de Referinta.

Odata cu aderarea la UE, dezvoltarea Romaniei va urmari convergenta cu politicile comunitare atat in termeni reali cat si ca valori absolute. Procesul reducerii decalajelor inseamna pentru Romania mentinerea unor ritmuri de crestere sustinute in perioada 2007 – 2013, pastrandu-se in acelasi timp, echilibrele macroeconomice la nivele cat mai stabile. Factorul determinant al cresterii economice, pe o piata deschisa unei puternice concurente, este acela de crestere a competitivitatii economice. In plus, valorificarea avantajelor competitive trebuie sa fie un obiectiv permanent, tinand seama atat de tendintele europene, cat si de provocarile globalizarii.

De aceea, cresterea competitivitatii nu trebuie privita ca un proces de exploatare a avantajelor pe termen scurt (de ex: costul redus al fortei de munca), ci ca un proces de construire a unei structuri economice bazate pe investitii de capital si pe procese de cercetare, dezvoltare si inovare. Altfel spus, articularea unei perspective de convergenta pe termen mediu si lung trebuie sa aiba in vedere dezvoltarea unei economii bazate pe cunoastere.

Desi a progresat substantial in ultimii ani, Romania prezinta serioase decalaje de competitivitate in raport cu statele din vestul si centrul Europei. Motivele acestei ramaneri in urma se regasesc la nivelul tuturor elementelor care determina capacitatea competitiva. Toate se traduc, in ultima instanta, intr-o productivitate scazuta, ceea ce defineste problema competitivitatii in Romania. Nivelul PIB la PPC³ reprezinta doar 50% din media noilor state membre ale UE.

In urma analizei situatiei actuale, se poate constata o situatie nefavorabila a mai multor factori cu influenta asupra competitivitatii. In ciuda progreselor inregistrate in privinta privatizarii, eficientizarii si reglementarii sectorului financiar, accesul firmelor la capital ramane inca foarte limitat. Utilizarea unor tehnologii si echipamente cu durata de viata depasita, energo-intensive reduce drastic productivitatea in majoritatea sectoarelor economice.

Sectorul IMM este poate cel mai afectat, datorita orientarii reduse catre activitati productive, asa dupa cum rezulta din analiza situatiei actuale. In ciuda unei dinamici pozitive, inregistrate, in ultimii ani, atat in orientarea mai mare catre domeniul productiv, cat si in resursele spiritului antreprenorial autohton, contributia IMM la PIB ramane inca scazuta, ceea ce demonstreaza necesitatea stimulării cresterii cantitative si calitative a sectorului IMM. Accesul IMM la capital, tehnologie si infrastructura este mult sub nivelul la care ar permite exercitarea rolului determinant al sectorului IMM la intarirea competitivitatii economice, in special in ceea ce priveste adaptabilitatea la cerintele pietei si introducerea proceselor inovative.

In ceea ce priveste aspectele de strategie de firma, abilitatile reduse in domeniul managementului reprezinta un handicap. Majoritatea firmelor autohtone isi bazeaza inca strategiile pe reducerea

---

³ Paritatea Puterii de Cumparare;

costurilor si nu pe cresterea productivitatii. Infrastructura de afaceri si serviciile suport oferite intreprinderilor prin acestea sunt intr-o faza incipienta de dezvoltare. Desi in sectorul IMM se regaseste aproape jumatate din forta de munca ocupata, acesta are acces extrem de limitat la serviciile de consultanta specifice.

Nivelul de complexitate a cererii si puterea de cumparare scazuta in multe domenii. In aceste conditii, presiunile pietei interne asupra firmelor pentru certificare sunt reduse, ceea ce limiteaza nu numai capacitatea de patrundere a produselor romanesti pe pietele externe ci si adaptarea la standardele impuse de integrarea in UE si de concurenta datorata globalizarii.

Cercetarea stiintifica are de suferit ca urmare a unei lungi perioade de sub-finantare atat din partea sectorului public cat si a celui privat, al numarului insuficient de specialisti cu inalta calificare, si nu in ultimul rand, ca urmare a ineficientei proceselor de transfer tehnologic. Acest ultim factor negativ se refera la doua aspecte: insuficienta orientare a cercetarii catre cerere si la lipsa infrastructurii adecvate care sa permita ca rezultatele cercetarii sa se transforme in inovare aplicata.

Numarul firmelor inovative este de trei pana la patru ori mai mic ca pondere in total firme comparativ cu media Uniunii Europene. Protectia proprietatii intelectuale a inregistrat progrese din punct de vedere legislativ, dar mai putin din acela al implementarii. Nu exista structuri de sustinere a start-up-urilor inovative, iar initiativele mai vechi (ca de ex. incubatoare de afaceri) nu au avut continuitate datorita planificarii si managementului defectuos.

Economia Romaniei dovedeste o dezvoltare scazuta si in ceea ce priveste industria si serviciile suport. Multe domenii economice se bazeaza fie pe resurse naturale (ca de exemplu industria lemnului, materialelor de constructii, turismul), fie sunt rezultatul istoric al industrializarii fortate (ex. industrie grea, metalurgie, chimie, petrol). Acesti factori nu au stimulat coeziunea si cooperarea in cadrul acestor ramuri, afectand astfel temeinicia lantului de productie si posibilitatea crearii valorii adaugate.

In plus, exista si alti factori, care nu intra direct sub incidenta acestei strategii, dar care au un mare impact asupra procesului de dezvoltare competitiva. Infrastructura de transport si protectia mediului prezinta serioase deficiente, dupa decenii de investitii insuficiente. Accesul la educatia universitara si continua ramane inca sub media regionala, cu o situatie foarte defavorabila in ceea ce priveste absolventii din mediul rural (coroborata cu un grad redus de urbanizare la nivelul intregii tari).

Analiza SWOT confirma problemele identificate in analiza situatiei actuale si prezinta totodata cateva din oportunitatile si punctele tari pe care Romania le poate exploata pentru a creste competitivitatea economica. Spre exemplu, liberalizarea anumitor sectoare economice chiar la un nivel superior celui inregistrat in multe state membre UE, cum ar fi cel energetic sau cel de telecomunicatii, ar putea permite un nivel de investitii mai amplu si mai rapid, ce ar conduce la o dezvoltare accelerata la nivel orizontal.

Capitalul uman existent in Romania este o sursa importanta de competitivitate, nu neaparat prin prisma costurilor scazute ale fortei de munca, cat mai ales prin nivelul de calificare, care ofera o baza solida pentru formarea de specialisti de varf.

Analiza SWOT scoate totodata in evidenta si alte evolutii pozitive cum ar fi dinamica investitiilor straine, stabilitatea macroeconomica, cresterea sectorului TIC, precum si potentialul turistic important, sugerand existenta unor oportunitati certe de crestere competitiva.

Contextul dezvoltarii competitive prezentat mai sus, pe baza analizei situatiei actuale si a analizei SWOT, reprezinta in mod firesc primul pilon, punctul de plecare in derularea exercitiului de programare si a elaborarii strategiei POS CCE. Modelul competitivitatii pe care Romania trebuie sa-l urmeze in efortul de convergenta, s-a bazat pe analizele teoretice disponibile si pe modele empirice. Abordarea a fost consolidata prin calculul decalajelor de competitivitate intre Romania si media UE-25, pe baza unei serii complexe de indicatori de context cantitativi si calitativi (vezi Anexele 6-9).

In acest sens, principalul obiectiv al strategiei este cresterea competitivitatii tarii in contextul stabilitatii macroeconomice, care sa insoteasca in acelasi timp procesul natural de crestere a investitiilor straine directe (ISD).

Mai mult, strategia va trebui sa ia in considerare faptul ca Romania devine parte a canalelor globalizate de productie si va dezvolta mai putin o specializare sectoriala si mai degraba o specializare subsectoriala in anumite faze productive, produsele sale devenind greu de recunoscut pe piata internationala printr-o strategie de brand. Deci, unul din obiectivele finale ale strategiei va fi modificarea graduala a productiei romanesti, in diviziunea internationala a activitatilor productive.

Pentru realizarea acestui obiectiv strategia va trebui sa contribuie la:

- reducerea slabiciunilor sectoarelor industriale existente, care utilizeaza tehnologii inechitate, care afecteaza mediul si consumatoare excesiv de energie;
- diversificarea bazei de productie a tarii si minimalizarii riscurilor datorate excesivei dependente de anumite sectoare;
- stabilirea legaturii intre activitatile de C&D si aplicarea lor in industrie si promovarea sectoarelor inovative care se bazeaza pe activitatea de cercetare;
- intarirea utilizarii tehnologiilor TIC ;
- cresterea eficientei si dezvoltarea durabila a sistemului energetic ca factor al competitivitatii, adresandu-se in acelasi timp problemelor de eficienta energetica la utilizatorii finali.

Aceasta va presupune un set de actiuni articulate si concertate in investitii de capital, cercetare si dezvoltare si asigurarea de diferite tipuri de servicii atat pentru sectoarele traditionale (in special cu valoare adaugata scazuta) si in cele cu valoare adaugata crescuta.

Aceasta va implica o imbunatatire generalizata a proceselor de productie incluzand largirea si innoirea produselor traditionale romanesti (prin aducerea lor mai aproape de cerintele pietei si care sa includa o valoare adaugata mai mare) si actiuni intreprinse in scopul recunoasterii lor pe piata internationala, precum si un efort paralel catre diversificarea sectoriala (produse mai bune si produse noi). Cu alte cuvinte este esentiala crearea premiselor, prin POS CCE, pentru actiuni viitoare orientate catre inovare. In particular, in ceea ce priveste setoarele traditionale, strategia va sprijini o tranzitie graduala, de la specializarea actuala in faze de productie cu valoare adaugata scazuta si activitati de subcontractare anonime, catre un control mai integrat al productiei (intermediar si final) si produse orientate catre consumatorul final si produse de varf

pe piata (asigurand inclusiv strategii de piata adecvate) astfel incat sa raspunda cererii pentru noi pietele atat la nivel national cat si international.

Pe langa innoirea intrasectoriala si realizarea de produse inovative in sectoarele traditionale pentru economia romaneasca-a caror contributie la cifra de afaceri si forta de munca ramane in prezent substantiala- este de asemenea necesar sa scada riscul crizelor ciclice sau prelungirea excesiva a perioadei bazarii pe costuri de productie scazute, ar putea in ultima instanta pune in primejdie stabilitatea macroeconomica si ar avea ca rezultat pierderea de locuri de munca. In acelasi timp este foarte importanta sustinerea diversificarii activitatilor productive atat prin investitii in domenii insuficient exploatate in Romania si sustinerea noilor companii (start-up si spin-offs).

Oportunitati pentru o diversificare ulterioara vor veni nu numai datorita sprijinului explicit pentru activitati orientate catre consumatorul final si pentru marketing, care se adreseaza, de exemplu, preferintelor tot mai sofisticate ale clientilor, dar si din necesitatea imbunatatirii protectiei mediului si din oportunitatile create de rezultatele C&D&I. Mai mult, oportunitatile viitoare pentru imbunatatiri tehnologice majore si pentru trecerea de la avantajele comparative legate de costul redus al fortei de munca, vor fi legata de cerintele de crestere a eficientei energetice, cu cat procesele eficiente energetic, vor include adoptarea de tehnologii avansate si vor avea ca rezultat final reducerea costurilor operationale si restructurarea totala a companiilor.

In sfarsit, introducerea generalizata a TIC in procesele productive poate reprezenta, de asemenea nu numai o metoda de inovare a mijloacelor si tehnicilor de productie si comercializare a marfurilor si serviciilor, dar vor asigura de asemenea imbunatatirea relatiilor intre companii. Investitiile in TIC si infrastructura energetica reprezinta o preconditionie pentru stimularea cererii si, in general, crearea unui mediu atractiv atat pentru companii cat si pentru cetateni.

Aceasta strategie se va concentra pe intreprinderile mici si mijlocii, dar se va adresa de asemenea si intreprinderilor mari. Programul se adreseaza in primul rand IMM-urilor, atat datorita potentialului lor inovativ in ceea ce priveste adaptabilitatea la piata, dar si datorita necesitatii de a surmonta obstacolele si constrangerile carora trebuie sa le faca fata in competitia existenta pe piata. Sunt necesare, de asemenea, investitii in intreprinderile mari, pentru a permite atingerea masei critice pentru investitii de capital in vederea diversificarii industriei prelucratoare si imbunatatirea eficientei energetice. Cele doua tinte vor actiuna sinergic atata timp cat intreprinderile mari sunt unul din principalii actori in ceea ce priveste tehnologia si procesul de transfer tehnologic are un mare potential printre IMM-urile din Romania.

Strategia este in deplin acord cu Liniile strategice comunitare care recunoaste ca atingerea obiectivelor Comunitatii de creare si crestere a numarului de locuri de munca va cere trecerea structurala a economiei catre activitatilor bazate pe cunoastere⁴. Pentru Romania, luand in considerare diferentele mari fata de UE 25, obiectivele coeziunii pot fi atinse printr-o perioada de tranzitie care va permite trecerea graduala a Romaniei catre economia bazata pe cunoastere pe termen mediu si lung.

Teritoriul Romaniei intra sub obiectivul de convergenta si in aceste circumstante sunt importante granturile directe catre intreprinderi, pentru cresterea capacitatii de C&D si de absorbtie a

---

⁴ Council Decision on Community Strategic Guideline on Cohesion, no 11807/06, Brussels, 18 August 2006.

Guideline: Improving knowledge and innovation for growth.

inovarii,-asa cum subliniaza Liniile directoare; este de asemenea adevarat pentru sectoarele traditionale expuse competitiei globale, care necesita eforturi suplimentare pentru a deveni competitive, ca si pentru IMM-uri. Este importanta, de asemenea, reducerea utilizarii surselor traditionale de energie si sprijinirea dezvoltarii durabile. In plus, instrumentele financiare de crestere a accesului la finantare a IMM va fi utilizat, in stransa cooperare cu Fondul European de Investitii (FEI) in cadrul initiativei JEREMIE. In program, sprijinul direct este combinat cu actiuni semnificative pentru intarirea serviciilor suport pentru afaceri, atat in ceea ce priveste cererea cat si oferta,sustinerea activitatilor de dezvoltare a spiritului intreprinzator si a activitatilor de C&D si promovare a societatii informationale pentru toti. Dotarile in infrastructura pentru zonele izolate (pentru TIC) si interconectare (pentru energie) pentru a face Romania un loc mai atractiv pentru investitii si munca va avea de asemenea un rol importanta . Strategia este de asemenea in acord cu obiectivul de a atrage si retine forta de munca atata timp cat schimbarea structurii economiei ar putea face ca o parte importanta a fortei de munca din procesul de productie sa ramana fara locuri de munca (mai multe detalii in tabelul privind legatura cu CSG linii strategice comunitare si CNSR).

3.1. Obiective

Obiectiv general

Analiza situatiei actuale precum si concluziile analizei SWOT au evidentiat faptul ca economia Romaniei are un nivel de competitivitate mult sub media UE-25, avand de recuperat decalaje semnificative in ceea ce priveste societatea bazata pe cunoastere.

Productivitatea este o componenta majora a competitivitatii si determina atat nivelul unei economii la un anumit moment, cat si potentialul de crestere in viitor.

Obiectivul general al POS CCE este **cresterea productivitatii intreprinderilor romanesti pentru reducerea decalajelor fata de productivitatea medie la nivelul UE**. Tinta este o **crestere medie anuala a productivitatii de cca. 5,5 % pana in 2015**. Aceasta va permite Romaniei sa atinga un nivel de aproximativ 55% din media UE. (a se vedea Anexa 6 privind metodologia folosita)

Obiective specifice

a) Consolidarea si dezvoltarea sectorului productiv

Elementul cheie al acestui obiectiv specific este sprijinirea modernizarii si inovarii intreprinderilor existente si crearea unora noi, in special IMM-uri in sectoarele productive si al serviciilor pentru afaceri. Valorificarea si calificarea echipamentelor de productie i.e. largirea bazei de productie, inovarea proceselor de productie si a echipamentelor si sprijinirea adoptarii standardelor internationale conduc la cresterea gamei de produse. De asemenea, cresterea ofertei de consultanta specializata si sprijinul internationalizarii contribuie la procesul de crestere a cotei de piata.

b) Constituirea unui mediu favorabil dezvoltarii intreprinderilor

Elementul cheie al acestui obiectiv specific este crearea unui cadru favorabil dezvoltarii antreprenoriatului prin reducerea constrangerilor in domeniile de esec ale pietei – acces la

finantare, instrumente financiare, accesul la infrastructurile si serviciile de afaceri – pentru crearea de noi intreprinderi si pentru dezvoltarea celor existente.
Realizarea acestor doua obiective poate fi cuantificata prin „cresterea contributiei IMM la PIB” cu 10% in 2015.

c) Cresterea capacitatii C&D si stimularea cooperarii intre institutiile de CDI si sectorul productiv,

Elementele cheie ale acestui obiectiv specific constau in finantarea proiectelor de CD, care va genera rezultate aplicabile direct in economie, modernizarea si dezvoltarea capacitatii si infrastructurii CDI, cresterea calitatii si diversificarea ofertei de servicii inovative si stimularea cererii de inovare din partea sectorului productiv.

Realizarea acestui obiectiv va contribui la cresterea valorii cheltuielilor totale de CD (GERD) pana la 3% din PIB in 2015.

d) Valorificarea potentialului TIC si aplicarea acestuia in sectorul public (administratie) si cel privat (cetateni, intreprinderi)

Elementele cheie sunt exploatarea resurselor umane calificate si de know how si imbunatatirea infrastructurii in special in zonele de esec ale pietei. Scopul este acela de promovare a introducerii inovarii in sectorul productiv, in procesele administrative, in viata cotidiana si de dezvoltarea a pietei pentru o noua generatie de produse si servicii.

Tinta este de crestere a penetrarii serviciilor de Internet (accesul intreprinderilor la servicii online) de la 52% in 2003 la 70% in 2015.

e) Cresterea eficientei energetice si dezvoltarea durabila a sistemului energetic

Elementele cheie sunt: reducerea intensitatii energetice prin implementarea in sectorul energetic a unor tehnologii noi cu randament ridicat, cresterea eficientei energetice pe tot ciclul si cresterea ponderii energiei din surse regenerabile. Se va acorda de asemenea un sprijin important si implementarii de tehnologii pentru reducerea emisiilor produse de marile instalatii energetice.

Scopul urmarit este de a contribui la obiectivele nationale: reducerea intensitatii energetice primare cu 40 % pana in anul 2015, comparativ cu 2001, cresterea energiei obtinute din surse regenerabile pana la 33% din consumul national brut de energie, pana in 2010 si reducerea emisiilor de noxe din sectorul energetic, conform Programului national de reducere a bioxidului de sulf (SO₂), oxidului de azot (NO_x) si prafului in instalatiile mari de ardere.

f) Promovarea potentialului turismului romanesc

Elementele cheie ale acestui obiectiv specific sunt imbunatatirea imaginii tarii pentru promovarea Romaniei si cresterea atractivitatii in strainatate precum si crearea unui sistem integrat al ofertei turistice romanesti.

Tinta este cresterea fluxului turistic in Romania cu 20% pana in 2015.

3.2. Lista Axelor Prioritare:

Avand in vedere deopotriwa, posibilitatile identificate pentru imbunatatirea competitivitatii intreprinderilor romanesti pentru a face fata noilor provocari si folosirea oportunitatilor de a opera pe Piata Unica Europeana, cat si eligibilitatea Romaniei pentru finantarea din FEDR, in cadrul POS-CCE au fost identificate urmatoarele axe prioritare:

Axa Prioritara 1: Un sistem inovativ de productie

Axa Prioritara 2: Cercetarea, dezvoltarea tehnologica si inovarea pentru competitivitate

Axa Prioritara 3: Tehnologia informatiei si comunicatiilor pentru sectoarele privat si public

Axa Prioritara 4: Cresterea eficientei energetice si dezvoltarea durabila a sistemului energetic

Axa Prioritara 5: Romania, destinatie atractiva pentru turism si afaceri

Axa Prioritara 6: Asistenta tehnica

Axele prioritare ale strategiei de competitivitate ale Romaniei sunt in deplina concordanta cu directiile de actiune din propunerile Comisiei privind Cadrul pentru Competitivitate si Inovare 2007-2013, si ia in considerare liniile directoare ale Comisiei Europene pentru politica de coeziune 2007-2013, asa cum se reflecta in tabelul mentionat anterior.

3.2.1. Axa Prioritara 1: Un sistem inovativ de productie

Obiective

- **Consolidarea si dezvoltarea sectorului productiv**
- **Crearea unui mediu de afaceri favorabil pentru dezvoltarea intreprinderilor**

Fundamentare

Intreprinderile sunt motorul cresterii economice si de performanta lor depinde competitivitatea intregii economii. Cresterea investitiilor productive si imbunatatirea accesului pe piata, pe baza principiilor dezvoltarii durabile, reprezinta conditiile esentiale pentru functionarea competitiva a economiei romanesti in cadrul UE.

Cea de-a doua parte a criteriului economic de aderare stabilit la Copenhaga inca din 1993, subliniaza necesitatea imperativa ca intreprinderile romanesti sa fie pregatite pentru a face fata presiunilor concurentiale din cadrul pietei interne europene. Concurenta pietei interne poate fi benefica intreprinderilor autohtone doar in masura in care ele vor reusi sa fructifice avantajul dat de libera circulatie a bunurilor, serviciilor, persoanelor si capitalului.

Liberalizarea pietelor va provoca noi presiuni concurentiale asupra intreprinderilor, mai ales in sectoarele industriale traditionale, iar IMM-urile, cu precadere, vor fi expuse numeroaselor schimbari ale mediului de afaceri. De aceea, sprijinirea accesului pe piata prin investitii productive si finantari si servicii de calitate, devine o conditie *sine qua non* pentru succesul competitiv al intreprinderilor.

In pofida unui anumit progres in sectorul IMM inregistrat in Romania prin implementarea Cartei Europene pentru IMM, exista inca o serie de dificultati datorita accesului limitat la capital, in special in cazul intreprinderilor mici, accesul limitat la finantare, tehnologii inechitate si lipsa de know how in dezvoltarea afacerilor, ceea ce blocheaza capacitatea de adaptare rapida a IMM-urilor la cerintele pietei europene.

Este evident ca, in prezent, majoritatea intreprinderilor mici si mijlocii din Romania nu sunt suficient pregatite pentru a raspunde misiunii lor de motor al economiei, lipsa competitivitatii fiind provocata, in cea mai mare parte, de neadaptarea acestora la standardele europene si de

incapacitatea lor de a accesa surse de finantare destinate investitiilor in tehnologii noi si in implementarea sistemelor de calitate sau de a beneficia de servicii de consultanta care sa le ofere orientarea adecvata pe piata.

Documentul publicat de UE in noiembrie 2005 – „Implementarea programului Lisabona, Politica moderna pentru IMM de dezvoltare si locuri de munca” COM(2005)551 recomanda factorilor nationali de decizie sa integreze instrumentele dedicate IMM-urilor, in principal Carta europeana pentru intreprinderi mici si conceptul „gandeste mai intai la nivel mic”, in vederea maximizarii potentialului de dezvoltare al IMM-urilor de la start-up uri inovative si pana la IMM-uri dinamice, care sa nu se blocheze pe pietele locale si care sa aiba reale posibilitati de integrare pe segmentele de piata oferite de economia globala in continua schimbare.

Strategia actuala urmareste completarea eforturilor de implementare ale politicilor romanesti pentru IMM cu cele ale UE, in scopul cresterii competitivitatii si capacitatii antreprenoriale a intreprinderilor, in special a IMM-urilor si ca urmare, a imbunatatirii contributiei acestora la cresterea economica.

Aceasta axa prioritara vizeaza ameliorarea conditiilor pentru dezvoltarea afacerilor, precum si cresterea sectorului productiv si cel al serviciilor, in vederea pregatirii intreprinderilor romanesti pentru competitia pe piata autohtona si pe pietele externe.

Domeniile majore de interventie definesc o abordare care combina sprijinul direct in termeni de ajutor pentru afaceri cu efortul de imbunatatire a cadrului in care opereaza firmele.

In cadrul axei, sprijinul va fi acordat factorilor de competitivitate tangibili si intangibili, incercand sa promoveze acumularea de capital, serviciile specializate, know how, managementul, accesul la credit si inovarea tehnologica pentru a putea raspunde dezvoltarii continue a cererii pietelor, in ceea ce priveste gama si calitatea produselor.

Beneficiarii tinta sunt atat intreprinderile existente, care au nevoie sa isi modernizeze si actualizeze produsele si tehnologiile, precum si noile firme, in special in industria prelucratoare si sectorul serviciilor avansate, care au nevoie de asistenta calificata si integrata prin dezvoltarea corespunzatoare a infrastructurii de afaceri.

Avand in vedere ponderea intreprinderilor mari din industria prelucratoare, atat ca cifra de afaceri cat si ca numar de locuri de munca asigurate, interventiile privind investitiile productive directe vor fi orientate nu numai spre IMM-uri ci si spre intreprinderile mari. Totusi, cel putin 2/3 din fondurile alocate acestei operatii vor fi pentru IMM-uri

Domenii majore de interventie

- **Investitii productive si pregatirea pentru concurenta pe piata a intreprinderilor, in special a IMM**
- **Instrumente pentru accesul IMM-urilor la credit si finantare**
- **Dezvoltarea antreprenoriatului**

Indicatori

Indicatori	Unitate	Valoare de baza	An de baza	Sursa	Tinta (2015)
Output					
IMM asistate pe tip de investitie	numar	-	-	SMIS	1,000
IMM asistate pe tip de certificare	numar				1,500
IMM participante la targuri internationale	numar	-	-	SMIS	1,200
Fonduri locale de garantie participante la schemele de grant	numar	-	-	NCGF for SMEs	10
Incubatoare nou create sau modernizate	numar	-	-	SMIS	20
Result					
Locuri noi de munca in intreprinderi asistate	numar	-	-	SMIS	2,500
Firme care au implementat ISO 9001	numar	-	-	SMIS	1,000
Firme care au implementat ISO 14001 sau EMAS					500
Cresterea exportului IMM-urilor asistate	%	-	-	SMIS	10%
IMM beneficiare de garantii	numar	-	-	SMIS	600
Volumul garantiilor acordate	MEuro				120
Start-ups incubate	numar	-	-	SMIS	700
Firme beneficiare de servicii de consultanta	numar	-	-	MET	2,000

3.2.1.1. Investitiile productive si pregatirea pentru concurenta pe piata a intreprinderilor, in special a IMM

Avand in vedere competitia acerba de pe Piata Unica Europeana si nivelul ridicat al protectiei consumatorului, intreprinderile romanesti vor trebui sa-si dezvolte calitatea si gama de produse si servicii, contribuind astfel la asigurarea unui nivel inalt de protectie si siguranta atat a consumatorilor cat si a mediului.

Consolidarea si dezvoltarea intreprinderilor este conditionata in mare masura de achizitionarea permanenta de echipamente si tehnologii noi care sa permita adaptarea productiei la cerintele pietei unice europene. Sprijinul direct acordat intreprinderilor in vederea sporirii investitiilor productive, este un element cheie pentru grabirea procesului de convergenta, cu conditia aplicarii regulilor ajutorului de stat.

Aplicarea pe scara larga a standardelor voluntare europene si internationale reprezinta o buna practica, care si-a dovedit eficienta si a contribuit la cresterea schimburilor comerciale pe pietele dezvoltate.

Implementarea managementului de mediu si de calitate si certificarea produselor reprezinta o investitie ce asigura acceptarea produselor romanesti pe piata unica europeana si accesul pe tertele pietele.

In mod evident, existenta unei infrastructuri de certificare adecvata este o conditie esentiala pentru depasirea barierelor financiare in procesul de certificare si implementare a sistemelor de management de mediu si de calitate.

Se au in vedere urmatoarele **operatiuni indicative**:

a) Sprijin pentru consolidarea si modernizarea sectorului productiv prin investitii tangibile si intangibile

- Sustinerea investitiilor in instalatii, echipamente, masini, aparatura, etc
- Sustinerea investitiilor intangibile vizand achizitionarea de tehnologii brevete, marci, licente si know-how;

Pentru operatiunea a) vor fi folosite doua scheme diferite de ajutor de stat, si anume una pentru intreprinderi mari si una pentru IMM-uri cu mai mult de 9 angajati (microintreprinderile vor fi sprijinite in cadrul unei operatii similare in POR)

b) Sprijin pentru implementarea standardelor europene:

- Sustinerea implementarii si certificarii sistemelor de management al calitatii
- Sustinerea implementarii si certificarii sistemelor de management de mediu (sau a inregistrarii EMAS)
- Sustinerea certificarii voluntare si etichetarea eco a produselor si serviciilor
- Sustinerea dezvoltarii si acreditarii laboratoarelor de incercari / analize, etalonare metrologica.

c) Sprijin pentru accesul pe noi piete si internationalizarea

- Servicii de consultanta furnizata IMM-urilor pentru imbunatatirea sistemelor de management (servicii logistice pentru promovarea produselor si serviciilor si identificarea furnizorilor/ clientilor externi, website-uri, acces la retele de afaceri)
- Sustinerea participarii la targuri si expozitii internationale si sprijinirea misiunilor economice

Operatiunile din cadrul acestei axe prioritare vor fi complementare cu unele activitati din Programul Operational Regional (Axa prioritara 2-dezvoltarea mediului de afaceri la nivel local si regional)

3.2.1.2 Accesul IMM-urilor la instrumente de credit si finantare

Asistenta acordata noilor intreprinderi este foarte importanta pentru cresterea competitivitatii.

Crearea unui mediu de afaceri favorabil pentru finantarea investitiilor reprezinta un pas inainte fata de abordarea bazata in principal pe investitii directe.

Accesul la credit este in general dificil pentru IMM, conditiile de garantare a creditelor impuse de banci sunt greu accesibile datorita subcapitalizarii si absentei garantiilor colaterale. Acestea sunt obstacolele majore in calea cresterii si dezvoltarii afacerilor mici si mijlocii.

In special intreprinderile noi (star-up) si cele mici fac parte din categoria celor dezavantajate fara profituri tangibile care sa poata fi utilizate colateral, comporta riscuri considerabile, ceea ce face prohibitiv costul unei finantari tipice prin credite bancare.

Este necesara trecerea peste aceste obstacole atata timp cat ideile, produsele si serviciile inovatoare, modele de afaceri sunt adesea generate de companiile noi.

Datorita faptului ca pietele financiare nu acopera riscurile mari ale anumitor tipuri de IMM, sistemele de garantare trebuie sa fie parte a politicii de sprijin pentru IMM. Astfel, in acest domeniu de interventie, trebuie imbunatatite solutiile prezente oferite de Fondul National de Garantare. Fondul National de Garantare a Imprumuturilor trebuie sa dezvolte o abordare a managementului riscului financiar mai eficient si o colaborare mai buna cu un numar crescut de fonduri locale de garantare.

In acelasi timp este necesara o mai mare implicare a institutiilor financiare in finantarea riscului. Finantarea proiectelor de catre institutiile financiare, asigura o mai mare expertiza si competenta in procesul de selectare si validare a modelelor competitive de afaceri.

Fara indoiala, sunt necesare instrumente de interventie in special pentru anumite categorii de IMM, cum ar fi mijloacele financiare inovative oferite de fondurile de capital de risc.

Desi asigurarea de instrumente financiare inovative este absolut necesara pentru exploatarea potentialului de crestere a IMM, programarea si implementarea unor asemenea instrumente solicita un know-how specific pentru evaluarea zonelor de esec ale pietei si a managementului financiar.

Romania lucreaza in stransa legatura cu Fondul European de Investitii (FEI) in scopul identificarii zonelor de esec ale pietei, in sectorul finantarii IMM-urilor inovative, in vederea stabilirii unui fond detinator JEREMIE.

Operatiunile indicative sunt:

- Dezvoltarea functiei de co-garantare a Fondului National de Garantare a Creditelor pentru IMM-uri;
- Infiintarea si dezvoltarea fondurilor locale de garantare;
- Instrumente financiare inovative in parteneriat cu sectorul privat, posibil sub un fond detinator JEREMIE (de ex. un portofoliu de fonduri pentru inceputul unei afaceri -seed-fond, -capital de risc, equity, venture, va fi decis ca rezultat al evaluarii zonelor de esec ale pietelor)

In cadrul domeniului vor fi prevazute resurse pentru o campanie de informare/constientizare privind oportunitatile de acces la finantare pentru intreprinderi.

3.2.1.3. Sprijin pentru antreprenoriat

Pentru sprijinirea antreprenoriatului, factori importanti sunt o cultura de afaceri adecvata, un mediu favorabil pentru crearea de noi intreprinderi, disponibilitatea serviciilor calificate, un inalt grad de interactiune si cooperare intre intreprinderi, pentru diseminarea informatiilor si cresterea potentialului.

Dezvoltarea antreprenoriatului depinde de dezvoltarea unui mediu de afaceri adecvat, asigurat prin masuri de informare, urmate de sprijin specific pentru dezvoltarea de idei de afaceri (mentoring, coaching, tutoring).

Mai mult, în procesul de creare de noi întreprinderi trebuie rezolvate probleme legate de găsirea unei locații adecvate, de lipsa resurselor financiare, de existența unor abilități manageriale reduse.

Un element cheie pentru dezvoltarea afacerilor, este dezvoltarea serviciilor suport de consultanță și antreprenoriat. Piața serviciilor suport pentru întreprinderi trebuie să fie suficient de mare, competitivă și diversificată astfel încât să permită IMM-urilor să beneficieze de consultanță, să devină mai competitive pe piață și deschise către oportunitățile care apar.

Sprejinierea clusterelor care deja există și a celor care sunt în curs de apariție este de asemenea importantă deoarece astfel se consolidează procesele de interacțiune între firme favorizând răspândirea cunoștințelor, determinând scăderea unor cheltuieli (costul factorilor de producție și a materiilor prime, a costurilor de tranzacție), determinând creșterea productivității și a numărului furnizorilor și clienților pentru cluster.

Prin program este avută în vedere finanțarea de investiții specifice soft și hard, armonizate cu nevoile IMM. Astfel acestea vor beneficia de avantajele managementului corporativ, de surse de finanțare adecvate și garanții asociate, de avantajele tehnice oferite de serviciile societății informaționale și de cooperarea activă cu diverși actori: competitori, organizații, instituții, inclusiv entități de C&D.

Operațiunile indicative avute în vedere pot fi împărțite astfel:

a. Dezvoltarea incubatoarelor de afaceri⁵:

- Consolidarea și dezvoltarea incubatoarelor, finanțarea dotărilor de infrastructură și echipament (construirea de noi infrastructuri și consolidări de cladiri, modernizarea și re tehnologizarea, achiziția de echipamente) și costurile de management. În același timp incubatoarele vor oferi un număr de servicii având ca scop întărirea culturii antreprenoriale cum ar fi: diseminarea și informarea, schimburi de informații privind cea mai bună practică, activități de mentoring și coaching; transfer de know-how; seminarii și workshop-uri;
- Sprejini pentru firmele incubate (în special pentru sectoarele cu tehnologie medie sau înaltă) în faza de început a firmei, susținând investițiile inițiale și instruire acordată firmelor.

b. Suport pentru consultanță.

- IMM-urile vor fi sprejinite pentru achiziția de consultanță în domenii ca: elaborarea de proiecte /planuri de afaceri, dezvoltarea de produse/servicii și strategii de firmă, consultanță investițională și financiară, activități de marketing și promovare, managementul resurselor umane, tehnologia informației și e-business, drepturi de proprietate intelectuală și inovare.

c. Sprejini pentru integrarea întreprinderilor în cadrul lanțurilor de furnizori și clusterelor

- Obiectivul acestei operații este dezvoltarea rețelelor și a cooperării între întreprinderi, întărirea lanțurilor de furnizori și sprejinierea proceselor de dezvoltare a clusterelor. Va fi acordat sprejini pentru dezvoltarea de proiecte comune în domeniul producției, servicii de consultanță specializate, logistică.

---

⁵Incubatoarele încurajează spiritul antreprenorial și minimizează obstacolele pe care noile companii le întâmpină, în special companiile care utilizează tehnologii înalte, prin găzduirea în incubatoare a unui număr de întreprinderi care utilizează anumite servicii comune, cum ar fi: săli de întâlnire, servicii de secretariat, contabilitate, biblioteci pentru cercetare, consultanță locală pentru management dar și profesională, și facilități de procesare pe calculator.

Complementaritatea cu alte programe operationale este asigurata astfel:

- Programul Operational Regional (Axa prioritara 3: „Dezvoltarea mediului de afaceri la nivel local si regional”) va sprijini investitiile hard in alte tipuri de infrastructuri de afaceri, in afara de incubatoare.
- Programul Operational Dezvoltarea Resurselor Umane va promova educatia vocationala pentru angajatii IMM si dezvoltarea abilitatilor antreprenoriale.

Pentru a imbunatati efectivitatea acestei axe prioritare, actiunile care se refera la asistenta FSE vor fi finantate in limita a 10% din fondurile comunitare pentru aceasta axa prioritara, conform mecanismului de flexibilitate, (art. 34 (2) din Reglementarea Consilului (EC) No 1083/2006). Asistenta se va referi in principal la instruirea de inalta calificare legata de acumularea de abilitati si cunostinte necesare pentru proiectele finantate in aceasta axa.

3.2.2. Axa Prioritara 2: Cercetare, dezvoltarea tehnologica si inovarea pentru competitivitate

Obiectiv

- **Cresterea capacitatii de C-D si stimularea cooperarii dintre institutiile de CDI si sectorul productiv si cresterea accesului intreprinderilor la CDI**

Fundamentare

Nivelul scazut de finantare (atat public, cat si privat) pentru activitatile de cercetare-dezvoltare si inovare (CDI) a avut ca rezultat infrastructura de CDI inechita, numarul scazut si media de varsta din ce in ce mai ridicata a cercetatorilor si performantele scazute ale activitatilor de CDI.

Lipsa fondurilor ingreuneaza de asemenea accesul intreprinderilor la activitati de CDI si transfer tehnologic.

Aceste puncte slabe, impreuna cu participarea scazuta a sectorului privat la finantarea activitatilor de CDI au condus la un deficit tehnologic ridicat al firmelor romanesti si la un nivel scazut de inovare al acestora.

In scopul reducerii acestor slabiciuni, axa prioritara se concentreaza pe cateva probleme care sa contribuie la realizarea urmatoarelor obiective: cresterea capacitatii de cercetare prin dezvoltarea infrastructurii de CD si atragerea de tineri si de specialisti de inalta calificare, atat pentru institutiile de CD (universitati si institute CD), cat si pentru firme care au departamente de cercetare; intarirea ofertei de cunostinte realizata de universitati si institute de CD, stimularea transferului tehnologic bazat pe cooperarea dintre institutiile CD si intreprinderi, stimularea cererii de inovare a intreprinderilor, sustinerea formarii si dezvoltarii firmelor bazate pe inalte tehnologii si dezvoltarea de poli de excelenta.

Domenii majore de interventie:

- **CD in parteneriat intre universitati/institute de cercetare-dezvoltare si intreprinderi in vederea obtinerii de rezultate aplicabile in economie**
- **Investitii in infrastructura de CDI**
- **Accesul intreprinderilor la activitati de CDI. (in special al IMM-urilor)**

Indicatori

Indicator	Unitate	Valoare de baza	An de baza	Sursa	Tinta (2015)
Output					
Proiecte realizate in comun de institutii CDI si intreprinderi	numar	-	-	SMIS	200
Total proiecte finantate	numar	-	-	SMIS	800
Intreprinderi implicate	numar	-	-	SMIS	300
Cheltuiala publica in proiecte de CDI	mil EUR	-	-	SMIS	495
Result					
Locuri noi de munca la beneficiarii asistati	numar	-	-	SMIS/beneficiari	200
Cheltuieli directe private in proiecte de CDI	mil EUR	-	-	SMIS/beneficiari	240

3.2.2.1 CD in parteneriat intre universitati/institute de cercetare-dezvoltare si intreprinderi in vederea obtinerii de rezultate aplicabile in economie

Promovarea dezvoltarii tehnologice a firmelor, pentru cresterea nivelului lor de competitivitate, este sustinuta prin activitati de CD direct aplicabile in economie care sa conduca la dezvoltarea de produse, tehnologii si servicii cu valoare adaugata ridicata, noi sau cu imbunatatiri semnificative.

Astfel, in cadrul acestui domeniu major de interventie se va sprijini dezvoltarea tehnologica bazata pe cercetari industriale si precompetitive, in vederea realizarii si testarii de noi produse, tehnologii si servicii cu potential de inalta dezvoltare tehnologica.

Intarirea cooperarii in CD intre instituttele de CD/universitati si firme este baza pentru dezvoltarea viitoare a competitivitatii internationale a firmelor.

Operatiuni indicative

a. Proiecte de CD in parteneriat intre universitati/institute de cercetare si intreprinderi . Aceasta operatiune va finanta in special activitati de cercetare industriala si precompetitiva care conduc la obtinerea rezultatelor de interes economic si care initiaza transformarea rezultatelor cercetarii in produse noi sau cu imbunatatiri semnificative, tehnologii si servicii noi sau cu cerere mare de piata.

Va fi incurajata intarirea relatiilor intre firme si institutiile de CD prin diverse forme in scopul intaririi activitatii de CD si a transferului tehnologic (parteneriat intre ofertantul de activitate de cercetare si beneficiari, retele, etc.).

Proiectele vor asigura transferul de cunostinte de la institutiile de CD la personalul

intreprinderilor ce aplica rezultatele cercetarii. De asemenea intreprinderile pot solicita sprijin pentru training in cadrul facilitatii de flexibilitate.

b. Proiecte complexe de cercetare care vor atrage participarea specialistilor internationali de inalt nivel

Operatiunea urmareste acelasi scop general ca si cea anterioara si anume generarea rezultatelor de interes economic si transformarea rezultatelor cercetarii in produse, tehnologii si servicii noi sau cu imbunatatiri semnificative.

Proiectele vor fi realizate in colaborare de institutele gazda si specialistii internationali de inalt nivel. Institutiile gazda trebuie sa indeplineasca cateva criterii de selectie cum ar fi cea de a desfasura activitati de inalta tehnologie si de a putea asigura conditiile necesare pentru desfasurarea activitatilor de CD.

3.2.2.2. Investitii in infrastructura de CDI

Infrastructura de cercetare a institutelor CD si universitatilor publice este in mare parte depasita fizic si moral sau nu acopera multe segmente si activitati noi si de interes in domeniul tehnologic si al cercetarii. Dezvoltarea bazei de cunoastere este strans legata de dezvoltarea corespunzatoare a infrastructurii de CD, care sa contribuie in final la cresterea dezvoltarii tehnologice a intreprinderilor si a competitivitatii lor economice.

In cadrul domeniului major de interventie se vor sprijini proiecte care sa conduca la cresterea eficientei activitatii de CD a universitatilor si a institutelor de CD prin dotarea lor cu cele mai moderne echipamente, instrumente, software, care sa contribuie la dezvoltarea infrastructurii CD existente sau la dezvoltarea de noi infrastructuri (laboratoare, centre de excelenta), dezvoltarea parteneriatului international in CD (in special in plan european) si dezvoltarea de domenii tehnologice cu potential economic

Operatiuni indicative

a. Dezvoltarea infrastructurii CD existente si crearea de noi infrastructuri (laboratoare, centre de excelenta)

Prin aceasta operatiune se asigura sprijin pentru dezvoltarea infrastructurii de CD a universitatilor si institutelor CD non profit finantate public pentru dotarea/modernizarea laboratoarelor existente, pentru acreditarea laboratoarelor de testare etc, pentru crearea de noi infrastructuri (laboratoare, centre/institute CD).

b. Dezvoltarea de poli de excelenta

Aceasta operatiune va sprijini investitii pentru dezvoltarea si intarirea legaturilor intre universitati si institute CD publice si IMM-uri high-tech in domenii tehnologice cu mare potential economic. Operatiunea este orientata spre dezvoltarea polilor de excelenta care se bazeaza pe cercetare, cunoscute in unele tari sub numele de poli de competitivitate, care sa grupeze laolalta intreprinderi, institute de cercetare, centre de educatie etc, care printr-un parteneriat activ sa desfasoare activitati cu acelasi obiectiv de piata si sa fie ghidate de o strategie comuna de dezvoltare si afaceri.

c. Dezvoltarea unor rețele de centre CD, coordonate la nivel național și racordate la rețele europene și internaționale de profil (GRID, GEANT)

Această operație are ca obiectiv dezvoltarea implicării cercetătorilor români în rețelele de cercetare internaționale, de importanță majoră pentru viitoarea dezvoltare științifică și tehnologică și dezvoltarea unei infrastructuri potrivite pentru a sprijini proiectele mari și complexe de cercetare.

Sunt sprijinite proiecte de conectare a centrelor de CD la rețele europene și internaționale sprijinite de platforme electronice de tip GRID prin achiziția de aplicații hardware și software specifice. Această operație va contribui de asemenea la creșterea capacității de cercetare și rețelei educaționale ROEDUNET apropiate de standardele GEANT.

3.2.2.3. Accesul întreprinderilor la activități de CDI (în special IMM-uri)

Pentru reducerea decalajelor tehnologice și de competitivitate foarte mari față de UE manifestate în principal prin nivelul scăzut al inovării în întreprinderi, capacitatea redusă de absorbție a rezultatelor C&D, precum și prin slabă dezvoltare a activității CD în întreprinderi, se vor sprijini următoarele **operațiuni indicative**:

a. Sprijin pentru noi micro-întreprinderi și spin-off-urilor de înaltă tehnologie

Sprijinirea activităților de inovare a întreprinderilor start-up de înaltă tehnologie sau cu valoare adăugată mare și a spin-off-urilor (bazate pe rezultatele CD ale unei universități sau institut CD) pentru a se asigura transferul de cunoștințe și tehnologie și pentru a asista întreprinderile respective în comercializarea produselor și serviciilor rezultate din cercetare. Noile întreprinderi care vor fi asistate vor fi selectate pe baza unei analize atente a planului de afaceri.

Întreprinderile pot solicita sprijin pentru instruire legată de proiect prin mai sus menționatul mecanism de flexibilitate. Operația este complementară Programului Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, axa prioritară „creșterea adaptabilității forței de muncă și întreprinderilor”, care finanțează atât programe de instruire pentru dezvoltarea abilităților antreprenoriale și manageriale cât și consultanța și servicii de asistență pentru începerea de noi afaceri.

b. Dezvoltarea infrastructurii de CD a întreprinderilor și crearea de noi locuri de muncă în CD

Se asigură sprijin pentru dezvoltarea capacității de cercetare a întreprinderilor în scopul creșterii nivelului lor de inovare și a competitivității de piață și pentru crearea de noi locuri de muncă pentru CD. Se vor finanta achizițiile de instrumente, echipamente, calculatoare, software etc. necesare activității CD.

c. Promovarea inovării în cadrul întreprinderilor

Se asigură susținerea activităților de inovare prin CD pentru introducerea în producție de produse, tehnologii sau servicii noi sau perfecționate. Se vor finanta achizițiile de servicii de CD și de drepturi de aplicare ale rezultatelor CD și se va stimula activitatea de cercetare în întreprinderi și transformarea rezultatelor acestora în tehnologii, produse, servicii. Întreprinderile inovative care sunt înființate de mai puțin de 5 ani vor fi tratate în concordanță cu specificațiile noului cadru pentru ajutorul de stat privind întreprinderile inovative tinere.

Întreprinderile implicate în aceste proiecte pot solicita sprijin pentru training prin Programul

Operational Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane in cazul crearii de noi locuri de munca. Pentru activitatile de instruire legate de proiect poate fi activata facilitatea de flexibilitate.

Pentru a imbunatati efectivitatea acestei axe prioritare, actiunile care se refera la asistenta FSE vor fi finantate in limita a 10% din fondurile comunitare pentru aceasta axa prioritara, conform mecanismului de flexibilitate, (art. 34 (2) din Reglementarea Consilului (EC) No 1083/2006). Asistenta se va referi in principal la instruirea de inalta calificare legata de acumularea de abilitati si cunostinte necesare pentru proiectele finantate in aceasta axa.

3.2.3. Axa Prioritara 3: Tehnologia informatiei si comunicatiilor pentru sectoarele privat si public

Obiectiv:

- **Sprrijinirea competitivitatii economice si promovarea interactiunilor dintre sectorul public si intreprinderi/cetateni prin valorificarea potentialului TIC si a aplicatiilor sale**

Principalele operatiuni ce vor fi realizate urmaresc imbunatatirea infrastructurii TIC, in special in zonele de esec al pietei si exploatarea eficienta a resurselor umane calificate si a know-how. . Din aceasta perspectiva , va fi necesara introducerea si sustinerea sistemelor productive inovatoare in procesul administrativ, in viata de zi cu zi, si dezvoltarea unei pietei a produselor si serviciilor din noua generatie.

Fundamentare:

In economia globala de astazi, tinand cont de necesitatea de a intari competitivitatea la diferite nivele, companiile romanesti, administratia publica si alti actori economici si sociali, se confrunta cu provocari majore, carora trebuie sa le faca fata. Cresterea productivitatii este privita ca o conditie a reusitei pe piata, iar impactul comunicatiilor si tehnologiei informatiei asupra cresterii productivitatii este bine-cunoscut.

In conformitate cu obiectivele specifice ale Agendei Lisabona si cu strategia i2010 ("i2010 – O societate informationala pentru dezvoltare si crearea de noi locuri de munca"), este esentiala sublinierea importantei accesibilitatii si dezvoltarii infrastructurii „broadband” ca prioritati ale dezvoltarii societatii informationale in Romania.

In Romania conexiunile broadband s-au dezvoltat in special in zonele urbane. In zonele mai putin populate sau in care distantele catre utilizatorul final sunt prea lungi, investitorii nu au considerat profitabil sa investeasca si sa imbunatateasca sau sa continue infrastructura in aceste zone, in care cererea este insuficienta pentru a se astepta rentabilitatea investitiei. Pentru acest motiv si in conformitate cu ”Liniile directoare privind criteriile si modalitatile de implementare ale fondurilor structurale in sprijinul comunicatiilor electronice” (EC , 2003), consideram ca fondurile publice in aceste zone joaca un rol vital in stimularea investitiilor in infrastructura broadband si in servicii, determinand astfel cresterea competitivitatii si capacitatii de inovare (asa cum este prezentat si in Comunicare EC ”Depasirea decalajului privind broadband”).

Tinand cont de faptul ca finantarea publica poate juca un rol important in incurajarea raspandirii broadbandului prin politici care stimuleaza cererea, se va acorda sprijin pentru stimularea cererii de servicii ICT , care includ:

- Initiative care au ca scop cresterea utilizarii in sectorul public cum ar fi: e-guvernare, e-sanatate si e-educatie
- Stimularea crearii de aplicatii specifice pentru IMM-uri.

Strategia nationala de broadband care va fi in curand finalizata, va proiecta un set complet de masuri menite sa asigure dezvoltarea durabila a societatii informatinale in acord cu obiectivele PND si ale CNSR, din punctul de vedere al cresterii competitivitatii economice. Toate actiunile vor corespunde „Liniilor directe asupra criteriilor si modalitatilor de implementare ale fondurilor structurale in sprijinul comunicatiilor electronice”.

Contributia pe care utilizarea TIC o aduce la cresterea economica se realizeaza prioritar prin utilizarea sa la nivelul firmelor. Utilizarea TIC este de natura a stimula dezvoltarea extensiva si intensiva a sectorului productiei de bunuri si servicii. In ceea ce priveste dezvoltarea extensiva, TIC ofera oportunitatea firmelor romanesti de a accesa noi pietee, pe plan regional si global si de a promova si comercializa produse si servicii pe piata interna prin mijloace electronice. Dezvoltarea intensiva se datoreaza scaderii costurilor de productie, administrare, desfacere datorate utilizarii TIC, ce poate rezulta intr-o crestere semnificativa a productivitatii.

Disparitatile majore privind accesul la Internet au fost prezentate in capitolul de analiza. Desi politicile europene sunt in principal directionate catre competitia libera, s-a observat o intarziere in asigurarea infrastructurii corespunzatoare, ceea ce necesita interventia publica.

In vederea sustinerii cresterii economice si a competitivitatii a fost necesara introducerea aplicatiilor e-guvernare, e-sanatate si e-educatie in acest program. Aceste aplicatii vor contribui la crearea unui mediu pozitiv pentru dezvoltarea produselor si serviciilor inovative prin dezvoltarea interactiunilor intre diferitii jucatori sociali si economici.

E –economie ofera beneficii pentru o gama larga de activitati specifice mediului de afaceri. La nivelul companiilor aplicatiile TIC eficientizeaza comunicatiile in interiorul si exteriorul firmei, precum si managementul eficient al resurselor si clientilor. Astfel, valoarea redusa a ponderii comerului electronic in totalul cifrei de afaceri (in anul 2004: 1.3% in Romania, comparativ cu 2.1 % in UE25) reflecta gradul redus de eficienta a companiilor. Pentru recuperarea decalajelor se are in vedere acordarea de suport pentru adoptarea TIC la nivelul companiilor, insotite de masuri de crestere a securitatii transferurilor electronice.

Domenii majore de interventie:

- **Sustinerea utilizarii tehnologiei informatiei**
- **Dezvoltarea si eficientizarea serviciilor publice electronice**
- **Dezvoltarea e-economiei**

Indicator	Unitate	Valoare de baza	An de baza	Sursa	Tinta (2015)
Output					
Numarul de proiecte de infrastructura broadband asistate in zone de esec al pietei	numar	-	-	SMIS	100

Centre de acces public la Internet infiintate in zonele de esec a pietei	numar	-	-	SMIS	100
Proiecte de servicii publice finantate	numar	-	-	SMIS/ beneficiari	100
Proiecte de e-bissness finantate	numar	-	-	SMIS/ beneficiari	40
Proiecte pentru adoptarea solutiilor integrate de management finantate	numar	-	-	SMIS	1.000
Rezultat					
IMM-uri care au beneficiat de acces la internet	Numar	-	-	SMIS/ beneficiari	500
IMM-uri conectate la retele broadband in zonele de esec ale pietei	Numar	-	-	SMIS/ beneficiari	1.000
Numar de utilizatori ai centrelor de acces public la internet	Numar	-	-	SMIS/ beneficiari	5.000
Numar de utilizatori a aplicatiilor de servicii publice	Numar	-	-	SMIS/ beneficiari	700.000
IMM-uri care utilizeaza proiectele de e-bussness finantate	Numar	-	-	SMIS/ beneficiari	1.800

3.2.3.1 Sustinerea utilizarii tehnologiei informatiei

Avand in vedere ca penetratia TIC in Romania este redusa din cauza infrastructurii insuficient dezvoltate, determinate de investitii reduse si de o slaba putere de cumparare a populatiei, prin acest domeniu-cheie de interventie se va sprijini accesul la retelele broadband, in special in zonele de esec ale pietei (ca de exemplu in zonele rurale si zonele urbane de dimensiuni mici cu nivel redus al serviciilor) cu respectarea reglementarilor privind utilizarea fondurilor structurale in domeniul comunicatiilor electronice. Extinderea retelelor broadband si sporirea securitatii datelor, conditii obligatorii pentru existenta unei economii bazate pe cunoastere, vor fi de asemenea sprijinite. Sprijinirea interventiilor menite sa sustina dezvoltarea infrastructurii broadband catre zonele cu un potential mai ridicat, va fi orientata spre consolidarea competitivitatii.

Se au in vedere urmatoarele **operatiuni indicative** :

- a. sustinerea accesului IMM la Internet si la serviciile conexe. Se are in vedere acordarea de sprijin pentru IMM-uri pentru conectarea la Internet prin retele broadband si pentru achizitionarea de hardware si software;
- b. suport pentru autoritati locale/furnizori de retele de comunicatii electronice pentru construirea retelelor broadband in special in zonele de esec al pietei;

- c. suport pentru autoritati publice/IMM-uri pentru construirea de telecentre in special in zonele de esec al pietei, prin care sa fie posibil accesul public la internet prin conexiuni broadband.

3.2.3.2. Dezvoltarea si eficientizarea serviciilor publice electronice moderne

Operatiunile indicative ce vor fi sprijinite in cadrul acestui domeniu major de interventie vor urmari implementarea solutiilor serviciilor publice electronice: e-guvernare, e-educatie si e-sanatate.

Implementarea solutiilor e-guvernare va conduce la o productivitate crescuta printr-o performanta interna mai ridicata si prin efecte de multiplicare care permit companiilor sa si reduca costurile administrative si sa-si creasca competitivitatea. Datorita efectelor pro-active in privinta furnizarii de servicii noi si de inalta calitate si efectului de parghie, implementarea acestor solutii va consolida totodata si inovatia in economie.

Prin adoptarea solutiilor de e-educatie, avand in vedere si asigurarea disponibilitatii serviciilor, se va promova accesul cetatenilor la resursele educationale prin internet. Pentru ca o firma sa fie competitiva intr-o societate bazata pe cunoastere este esential ca angajatii sa aiba acces la formare continua. Prin incurajarea dezvoltarii e-educatiei se va genera o forta de munca mai bine pregatita, mai flexibila si mai adaptata la cerintele pietei.

E-sanatatea joaca un rol important in competitivitatea europeana, asa cum a fost recunoscut inca din 2000 in Strategia Lisabona. Aceasta are impact asupra vietii tuturor cetatenilor prin imbunatatirea accesului la servicii medicale precum si asupra calitatii si eficientei serviciilor oferite. Combinata cu schimbari organizationale si cu dezvoltarea unor noi competente, e-sanatatea poate duce la furnizarea de servicii mai bune la preturi mai mici, in cadrul unor sisteme orientate spre cetateni. Implementarea serviciilor e-sanatate va aduce beneficii atat in ceea ce priveste imbunatatirea serviciilor si economiilor la nivelul sistemului medical si al pacientilor cat si la asigurarea unei forte de munca mai sanatoase.

Pentru sustinerea dezvoltarii serviciilor electronice publice, se au in vedere urmatoarele **operatiuni indicative** :

- a. suport pentru stabilirea de aplicatii de e-guvernare si de conectare la internet acolo unde e nevoie;
- b. stabilirea de sisteme TIC in scopul cresterii interoperabilitatii sistemelor informationale;
- c. conectarea unitatilor scolare (primare, gimnaziale, liceale) la Internet prin conexiuni broadband;
- d. construirea de aplicatii e-educatie;
- e. crearea unui portal de informare a cetatenilor asupra locurilor de munca disponibile prin intermediul unor puncte publice de acces la internet;
- f. suport pentru infiintarea de aplicatii si servicii medicale electronice

Realizarea operatiunii de conectare a unitatilor scolare (primare, gimnaziale, liceale) la Internet este corelata cu operatiuni similare din POR (dotarea cu calculatoare). In scopul asigurarii unei utilizari minime a conexiunii, in cadrul POS CCE, pe langa conexiunile broadband din scoli, va fi achizitionat un numar limitat de calculatoare. Achizitionarea de alte echipamente va fi posibila in

cadrul POR. Operatiunea este complementara si cu actiunile efectuate in cadrul POS DRU (realizarea unor aplicatii informatice utilizate pentru predare).

Proiectele de dezvoltare ale serviciilor electronice eficiente (e-guvernare, e-educatie, e-sanatate) vor include la nevoie si componente specifice de training pentru resursele umane.

3.2.3.3. Dezvoltarea e-economiei

In cadrul acestui domeniu major de interventie se are in vedere cofinantarea aplicatiilor TIC si interoperabilitatii acestora, adoptarea unor solutii integrate la nivelul firmelor, care conduc la reducerea costurilor pe termen lung, la facilitarea accesului la pietele interne si externe si la eficientizarea managementului si activitatii acestora. Se va urmari in acelasi timp cresterea securitatii retelelor de comunicatii electronice si adoptarea de solutii anti-frauda pentru dezvoltarea unui mediu sigur si dinamic de e-business.

Pentru sustinerea dezvoltarii e-economiei, se au in vedere urmatoarele **operatiuni indicative** :

- a. suport pentru sisteme de afaceri integrate;
- b. suport pentru aplicatii electronice destinate derularii afacerilor;
- c. suport pentru introducerea sistemelor electronice de licitatie;
- d. suport pentru realizarea de tranzactii electronice securizate;

3.2.4. Axa Prioritara 4: Imbunatatirea eficientei energetice si dezvoltarea durabila a sectorului energetic

Obiectiv

- **Reducerea intensitatii energiei primare in scopul atingerii tinte nationale (de 40% pana in anul 2015, comparativ cu 2001) si reducerea gradului de poluare a sectorului energetic.**

Fundamentare

Obiectivele Politicii energetice a Romaniei sunt in conformitate cu Strategia Lisabona, Carta verde pentru "Strategia europeana pentru energie durabila, competitiva si sigura", Noua Politica Energetica a UE, Protocolul Kyoto privind Conventia-cadru a Organizatiei Natiunilor Unite cu privire la schimbarile climaterice, Protocolul Gothenburg (2001), Ghidul Strategic Comunitar pentru Politica de Coeziune 2007 – 2013 si obligatiile asumate in procesul de aderare (Capitolele 14 si 22) si sunt orientate pe imbunatatirea eficientei energetice, asigurarea securitatii furnizarii de energie, toti acesti factori contribuind la realizarea dezvoltarii economice durabile.

Investitiile in sectorul energetic pot conduce pe termen mediu si lung la cresterea competitivitatii in alte sectoare economice, devenind astfel o sursa de venit. Competitivitatea economica si dezvoltarea durabila sunt bazate de asemenea pe utilizarea eficienta a energiei pe intregul lant (resurse naturale, productie, transport, distributie, utilizare finala) si pe dezvoltarile tehnologice care vor conduce la reducerea consumului de energie.

Competitivitatea economica implica urmatoarele aspecte: competitivitatea companiilor care activeaza in sectorul energetic si de asemenea competitivitatea economica per ansamblu prin intermediul serviciilor energetice care indeplinesc cerintele consumatorilor. Competitivitatea

economica poate fi realizata in cazul in care atat agentii economici din sectorul energetic cat si din restul sectoarelor economice sunt competitivi.

Desi mai multe programe avand ca obiect eficienta energetica au fost implementate in perioada 2000-2005, in prezent situatia economica este inca caracterizata de un nivel ridicat al intensitatii energetice. Desi sectorul energetic prezinta un grad ridicat de liberalizare, pentru cresterea competitivitatii, investitiile pentru eficientizarea energetica trebuie sa fie considerate drept o prioritate.

Asa cum este indicat in analizele privind situatia economica, industria energetica este indicatorul unde Romania prezinta cel mai mare decalaj fata de nivelul mediu al UE; acesta, daca nu este luat in considerare in mod corect, poate constitui un impediment important pentru competitivitatea economiei nationale pe Piata Unica si pe Piata sud-est europeana, in special din punct de vedere al cresterii treptate a preturilor la energie (aliniera acestora la cele europene).

In cadrul strategiilor sale nationale pentru cresterea eficientei energetice si valorificarea resurselor energetice regenerabile (RES), tinta Romaniei este de a reduce intensitatea energiei primare si cresterea ponderii energiei electrice produse din resurse regenerabile in consumul national brut de energie electrica. Aceste obiective sunt realizabile numai prin investitii semnificative in reabilitatea, upgradarea si modernizarea capacitatilor de productie, in extinderea/imbunatatirea retelelor de transport si distributie, in echipamente de eficientizare a energiei la consumatorul final si in protejarea mediului.

Pentru o integrare adecvata pe Piata Unica si pe Piata sud-est europeana este necesara continuarea extinderii capacitatii de interconectare a retelelor de distributie pentru energie electrica si gaze cu retelele europene, ceea ce necesita functionarea sistemului energetic national la parametri standardizati. Reabilitarea si extinderea retelelor nationale de distributie a energiei electrice si a retelelor de gaze naturale trebuie sa fie realizate odata cu interconectarea retelelor nationale cu cele europene, asigurandu-se astfel un grad mai ridicat al securitatii de furnizare.

Luandu-se in considerare faptul ca Romania dispune de un potential tehnic semnificativ pentru utilizarea resurselor regenerabile de energie, si numai o parte foarte mica este valorificata (exceptand resursele hidro utilizate in marile hidrocentrale), diversificarea valorificarii resurselor regenerabile de energie trebuie sa creasca.

Pentru asigurarea unei energii durabile, trebuie sa se tina seama in permanenta de capacitatea de suport a mediului – de cantitatea si calitatea resurselor energetice si problemele de poluare pe care le genereaza sectorul energetic. In vederea minimizarii impactului productiei de energie asupra mediului, este necesara reducerea emisiilor provenite din instalatiile mari de ardere a caror functionare este esentiala pentru Sistemul Energetic National, si care reprezinta principalii poluatori din sectorul energetic.

Actiunile propuse pentru cresterea eficientei energetice, valorificarea resurselor regenerabile de energie si reducerea impactului negativ asupra mediului reprezinta principalele obiective ale Politicii Energetice Nationale (PEN).⁶

---

⁶ Urmeaza sa fie aprobate de Guvernul Romaniei la inceputul anului 2007

Domenii majore de interventie

- **Imbunatatirea eficientei energetice**
- **Valorificarea resurselor regenerabile de energie**
- **Reducerea impactului negativ asupra mediului al functionarii sistemului energetic**

Indicatori

Indicator	Unitate de masura	Valoare de baza	An de baza	Sursa	Tinta (2015)
Output					
Proiectele pentru imbunatatirea eficientei energetice	Numar	-	-	SMIS	20
Proiecte pentru valorificarea resurselor regenerabile de energie	Numar	-	-	SMIS	25
Proiecte pentru reducerea impactului negativ asupra mediului in instalatiile mari de ardere	Numar	-	-	SMIS	5
Result					
Reducerea intensitatii energetice la beneficiarii asistati	%	-	-	SMIS	10%
Capacitatea instalata pentru valorificarea resurselor regenerabile de energie la beneficiarii asistati	MW	-	-	-	120 MW
Reducerea emisiilor poluante la beneficiarii asistati	%	-	-	-	30%

3.2.4.1. Imbunatatirea eficientei energetice

Imbunatatirea eficientei energetice contribuie la realizarea a 3 obiective majore ale politicii energetice a UE: dezvoltarea durabila, competitivitatea si securitatea furnizarii cu energie. Actiunile privind eficienta energetica vor contribui la scaderea pierderilor de resurse energetice si la asigurarea securitatii energetice. Aceasta reprezinta de asemenea cea mai eficienta metoda din punct de vedere al costurilor pentru ameliorarea schimbarilor climatice provocate de emisiile de CO₂.

In conformitate cu Carta verde, potentialul pentru imbunatatirea eficientei energetice exista in toate sectoarele, de la productie la utilizare finala..

Romania isi propune sa reduca intensitatea energetica prin imbunatatirea eficientei energetice pe intregul lant – resurse naturale, productie, transport, distributie si utilizare finala a energiei electrice si termice, in conformitate cu angajamentele asumate pe parcursul negocierilor de aderare la Uniunea Europeana. Concentrarea pe dezvoltarea eficientei energetice este de asemenea luata in considerare atunci cand se fac investitii in extinderea si modernizarea retelelor de transport si distributie pentru petrol si gaze. Implementarea proiectelor de crestere a eficientei energetice vor contribui la atingerea tintei nationale propuse de reducere cu 40% a resurselor

alocate pentru energia primara, pana in anul 2015 comparativ cu 2001. Acestea vor contribui de asemenea la eforturile de inovare si cercetare, atat timp cat potentialul pentru dezvoltarea energiei va continua sa creasca cu cat progresul economic si tehnic va continua. Un efect asociat il reprezinta noile locuri de munca care pot fi create.

Avand in vedere cresterea estimata a consumului de energie electrica in Romania si gradul de uzura al echipamentelor in functiune, se impune retehnologizarea, modernizarea si realibilitatea centralelor existente inclusiv a centralelor care lucreaza in cogenerare .

In contextul cresterii eficientei energetice, trebuie de asemenea avuta in vedere modernizarea tehnologica a instalatiilor si echipamentelor din industrie (din alte sectoare decat cel energetic) in scopul imbunatatirii managementului energetic al operatorilor economici si reducerea consumurilor specifice. Cea mai nepoluanta resursa de energie si cea mai usor de realizat este bazata pe reducerea consumurilor de energie actuale.

Extinderea si modernizarea retelelor de transport si distributie a energiei electrice vor contribui la reducerea pierderilor de energie, evitarea situatiilor de criza si atingerea unor performante economice si standarde de calitate adecvate consumatorilor de energie electrica; in acelasi timp aceasta contribuie la crearea infrastructurii necesare pentru dezvoltarea principalelor activitati economice, care vor conduce la cresterea accesului produselor si serviciilor pe piata UE.

De asemenea este necesara extinderea interconectarilor retelelor de energie electrica, petrol si gaze naturale cu retelele europene, pentru a permite accesul companiilor si consumatorilor romani pe piata europeana de energie (Anexa 4 – reseaua de interconectare la UCTE).

Operatiuni indicative

- a. Sprijinirea investitiilor pentru retehnologizarea, modernizarea si reabilitarea capacitatilor de productie a energiei electrice si termice in scopul imbunatatirii eficientei energetice (centrale/grupuri de productie a energiei electrice si termice, centrale/grupuri de co-generare, turboagregate)
- b. Sprijinirea investitiilor in instalatiile si echipamentele din intreprinderi in vederea imbunatatirii eficientei energetice, care sa conduca la economisirea de energie.
- c. Sprijinirea investitiilor in extinderea si modernizarea retelelor de transport si distributie a energiei electrice, petrolului si gazelor naturale in scopul reducerii pierderilor in retea si realizarea in conditii de siguranta si continuitate a serviciului de distributie.
- d. Sprijinirea investitiilor pentru interconectarea retelelor nationale de transport a energiei electrice, gazelor naturale si petrolului la cele europene.

3.2.4.2. Valorificarea resurselor regenerabile de energie (RRE)

Romania dispune de un bogat potential exploatabil de resurse regenerabile de energie (hidro, eoliana, solara, biomasa, geotermala si alte resurse). Valorificarea RRE poate oferi un avantaj competitiv pe termen lung, contribuind in mod substantial la dezvoltarea durabila.

In contextul in care tinta UE pentru anul 2010 este ca 22% din consumul total de energie electrica sa reprezinte energia produsa din resurse regenerabile, Romania isi propune o tinta mult mai ambitioasa, si anume ca 33% din consumul national brut de energie electrica sa fie produsa din

resurse regenerabile, sens in care trebuie sa se intensifice actiunile de valorificare a acestor resurse (asa cum sunt definite in Directiva CE/2001/77).

Mai mult, valorificarea resurselor regenerabile este necesara pentru introducerea unor zone izolate in circuitul economic, prin utilizarea potentialului tehnic al tarii si la reducerea impactului negativ asupra mediului prin producerea de energie curata. In plus, diferitele locatii ale resurselor regenerabile de energie din Romania pot conduce la o diversificare a capacitatilor de productie a energiei si la cresterea oportunitatilor de angajare in zonele mai putin dezvoltate din punct de vedere economic. In acest context, se poate crea local, un important numar de locuri de munca pentru producerea, instalarea si intretinerea capacitatilor RRE. Valorificarea RRE va contribui in mod semnificativ la progresul tehnologic national.

Hotararea de Guvern nr. 1844/2005 este in concordanta cu Directiva nr. 2003/03/CE si stabileste un plafon tinta de 5,75% ca fiind proportia minima in care biocarburantii trebuie sa se regaseasca pe piata romaneasca pana la data de 31 decembrie 2010, plafon calculat pe baza continutului energetic atat al combustibililor pe baza de petrol cat si pentru cei diesel, destinati transportului.

Valorificarea RRE, sub incidenta POS Competitivitate, completeaza actiunile din cadrul Programului National de Dezvoltare Rurala care va include proiectele RRE ale companiilor implicate in prima faza de procesare a produselor agricole, dar si proiecte integrate care implica atat prima faza de procesare cat si pe cea secundara.

Operatiuni indicative

- a. realizarea de investitii in noi capacitati de productie a energiei electrice si termice prin valorificarea resurselor energetice regenerabile: eoliene, hidroenergetice (numai capacitati mici), solare, a biomasei, biocarburantilor, a resurselor geotermale etc.

3.2.4.3. Reducerea impactului negativ asupra mediului datorat functionarii sistemului energetic

Un criteriu pentru dezvoltarea durabila este imbunatatirea calitatii vietii realizata cu costuri economice, sociale si de mediu reduse.

Sectorul energetic este unul din marii poluatori din economie si necesita importante resurse financiare in domeniul protectiei mediului.

Romania trebuie sa depuna eforturi semnificative in vederea respectarii angajamentelor asumate in negocierile pentru aderare si sa realizeze investitiile de mediu prevazute in proiectele propuse pentru instalatiile mari de ardere in conformitate cu Directiva CE/2001/80. O mai mare atentie va fi acordata instalatiilor mari de ardere (IMA), cu perioada de tranzitie in conformitate cu Directiva privind nivelul emisiilor. IMA coordonate de Ministerul Economiei si Comertului nu sunt numai esentiale pentru buna functionare a Sistemului National Energetic dar furnizeaza, de asemenea, si energie termica catre populatie.

IMA din coordonarea Ministerului Administratiei si Internelor (care vor fi sprijinite in cadrul POS Mediu) apartin celor 26 de autoritati publice locale si sunt singurii furnizori de energie termica (caldura si apa calda) pentru populatie, in zonele unde sunt situate.

Diferenta intre interventiile in domeniul mediului pentru IMA in POS Mediu si POS CCE se bazeaza pe caracterul serviciilor furnizate, asa cum s-a mentionat anterior, principalul tip de infrastructura si tipul de beneficiari.

Conform principiului de prevenire sau reducere a poluarii la sursa, este necesara introducerea tehnologiilor moderne pentru reducerea emisiilor de gaze, dotarea centralelor de productie a energiei electrice si termice cu instalatii de desulfurare, instalarea electrofiltrelor pentru reducerea emisiilor de pulbere si inlocuirea arzatoarelor existente cu arzatoare noi pentru reducerea emisiilor de Nox (Anexa 4, tabel 4). Resursele financiare necesare acestor investitii depasesc cu mult posibilitatile actuale ale centralelor.

In cazul in care nu se vor realiza aceste investitii, aceasta va determina inchiderea grupurilor energetice aferente acestor instalatii mari de ardere si periclitarea functionarii in siguranta a Sistemului Energetic National, distorsiuni ale pietii de energie electrica, cresterea pretului de energie electrica, disponibilizari de personal in regiuni monoindustriale cu impact social negativ, imposibilitatea de furnizare a agentului termic catre populatie.

Operatiuni indicative

- a. realizarea de investitii in instalatii de desulfurare, arzatoare cu NOx redus si filtre pentru instalatiile mari de ardere

Sub incidenta acestui domeniu major de interventie vor fi depuse in majoritate proiecte mari, individual pentru aprobarea Comisiei in concordanta cu art. 39-40 din Regulamentul Consiliului nr. 1083/2006.

3.2.5. Axa Prioritara 5: Romania, destinatie atractiva pentru turism si afaceri

Obiectiv:

- **Obiectivul principal al acestei axe prioritare este sustinerea cresterii competitivitatii economice prin imbunatatirea imaginii Romaniei realizata prin promovarea potentialului turistic si cresterea competitivitatii turismului romanesc. In acest context obiectivele specifice sunt cresterea interesului pentru Romania ca destinatie turistica si dezvoltarea si consolidarea turismului intern prin sustinerea promovarii produselor turistice si a activitatilor de marketing specifice;**

Fundamentare

Romania are de promovat un potential turistic de o mare diversitate, care ofera posibilitatea practicarii intregii game de forme de turism si pe toata durata anului. Privatizarea sectorului turistic a contribuit la realizarea de investitii pentru modernizarea infrastructurii turistice si in consecinta a calitatii si diversitatii serviciilor turistice oferite. Apar si se dezvolta noi produse turistice si noi forme de turism de nisa, cum este turismul rural/agro si turismul de aventura. Se dezvolta turismul de afaceri generat de congrese, simpozioane si expozitii, actiuni cu caracter diplomatic pentru aderarea Romaniei la NATO, intrarea Romaniei in UE, viata cultural-stiintifica, deschiderea de afaceri cu firme internationale, extinderea afacerilor unor companii multinationale in Romania (produse MICE).

Pe de alta parte cunoasterea produselor romanesti prin turism reprezinta un factor principal de promovare internationala a economiei Romaniei si de dezvoltare a pietei nationale. In acest context dezvoltarea brandului turistic national reprezinta o prioritate, luand in considerare atat efectul sau asupra atragerii de investitii straine cat si asupra extinderii turismului intern avand efect benefic asupra economiei.

Romania nu are o imagine bine conturata ca destinatie turistica, iar promovarea interna este insuficienta si subdimensionata fata de cerere.

In prezent nici turistii straini nici cei romani, nu au la dispozitie centre de promovare specializate si centre de informare pentru obtinerea de informatii privind atractiile turistice, evenimente culturale sau de afaceri speciale, situri arheologice, informatii privind locurile de cazare, unde pot sa ia masa, ce posibilitati de agrement au, etc. In acelasi context, operatorii de turism straini au nevoie de aceste informatii pe care sa le acceseze prin Internet si web site-uri pentru realizarea programelor turistice in Romania.

Domeniile majore de interventie:

- **Promovarea turistica**
- **Dezvoltarea retelei nationale de Centre de Informare si Promovare Turistica**

Indicatori

Indicatori	Unitate	Valoare de baza	An de baza	Sursa Date	Tinta (2015)
Output					
Numarul de activitati promotionale pt. promovarea brand-ului turistic la nivel international	numar	-	-	SMIS /Autoritatea Nationala pentru Turism	10 - 12
Centre de Informare si Promovare Turistica	numar	-	-	SMIS /Autoritatea Nationala pentru Turism	7 - 10
Result					
Numarul de vizitatori ai Centrelor de Informare si Promovare Turistica	numar	-	-	SMIS /Autoritatea Nationala pentru Turism	1 mil.
Numarul de accesari site	numar	-	-	SMIS /Autoritatea Nationala pentru Turism	1,5 mil.

3.2.5.1 Promovarea potentialului turistic romanesc

Realizarea acestui domeniu major de interventie necesita intensificarea actiunilor care vizeaza Romania ca destinatie atractiva pentru turism si afaceri alaturi de dezvoltarea durabila a

produselor turistice, de cresterea gradului de utilizare a Internetului in promovare si rezervarea de servicii turistice (e-turism).

Principalele **operatiuni indicative** sunt:

- a. Crearea si promovarea unei imagini pozitive a Romaniei ca destinatie deturism prin definirea si promovarea brandului national turistic, atragerea investitorilor si a altor parteneri strategici in scopul dezvoltarii industriei turistice si cresterea atractivitatii tarii. Activitati pentru crearea unei imagini reale si complexe a turismului prin introducerea de noi metode depromovare si diversificarea materialelor promotionale.
- b. Dezvoltarea si consolidarea turismului intern prin sprijinirea promovarii produselor specifice turismului si activitati specifice de marketing. Scopul acestei operatiuni este de dezvoltare a conceptului de recreere turistica in interiorul tarii, cresterea numarului de vacante petrecute in Romania, prin promovarea produselor turistice specifice.

3.2.5.2. Dezvoltarea retelei nationale de Centre de Informare si Promovare Turistica

Acest domeniu major de interventie va sprijini informarea si promovarea infrastructurii turistice si totodata oferta de informare turistica de la si catre turisti si intreprinzatorii din turism. Principalul obiectiv al acestui domeniu major de interventie este realizarea unei retele la nivel national de informare turistica si centre de promovare in zone cu mare potential turistic (asa cum a fost identificat in Planul National de Amenajare a Teritoriului) care nu se suprapun cu regiunile de dezvoltare.

Operatiuni indicative:

- a. investitii pentru crearea Centrelor de Promovare si Informare Turistica - se vor finanta activitati de investitii constand in realizarea de constructii, achizitionare de echipamente si de TI si software pentru realizarea unui sistem unitar care sa ofere informatii turistice si statistice, cu acces public prin Internet; operatiunea va fi complementara cu centrele de informare turistica locale finantate de PSNDR.
- b. crearea unei baze nationale computerizate de informatii turistice
- c. crearea unui sistem national integrat de colectare si distribuire a informatiilor turistice cu acces on line.

3.2.6. Axa Prioritara 6: Asistenta tehnica

Obiectiv

Rolul asistentei tehnice din cadrul POS Competitivitate este de a asigura sprijinul pentru procesul de implementare si pentru optimizarea finantarii comunitare si a cofinantarii nationale, prin:

- **asigurarea calitatii si coerentei operatiunilor pentru implementarea programului;**
- **realizarea compatibilitatii dintre proiectele realizate cu *acquis*-ul si politicile UE;**
- **organizarea unui sistem de informare si promovare a obiectivelor si operatiunilor programului.**

Fundamentare

Asistenta tehnica din cadrul POS CCE este complementara domeniului de sprijin al Programului Operational de Asistenta Tehnica 2007–2013 si, conform prevederilor Regulamentului

Consiliului(CE) 1083/2006, se va aplica pentru intarirea sistemului de management, monitorizare, control si evaluare a implementarii POS CCE , in conformitate cu Regulamentul Comisiei.....

Axa prioritara “asistenta tehnica” din POS CCE asigura asistenta specifica pentru pregatirea, monitorizarea, evaluarea si controlul proiectelor, cat si pentru activitatile de comunicare, numai pentru activitatile specifice POS CCE. Asistenta tehnica din cadrul POS CCE este complementara sprijinului orizontal acordat de OP AT, care ofera asistenta pentru toate structurile si actorii implicati in managementul si implementarea fondurilor structurale si asigura constientizarea publicului asupra sprijinului comunitar.

Rezultatul preconizat al acestei axe prioritare este de a realiza un sistem eficient de implementare, care sa conduca la indeplinirea obiectivelor POS CCE.

Domenii majore de interventie:

- **sprijin pentru managementul, implementarea, monitorizarea si controlul POS CCE**
- **sprijin pentru comunicare, evaluare si dezvoltare TI.**

Indicatori

Indicator	Unitate de masura	Valoare de baza	Anul de baza	Sursa date	Tinta(2015)
Output					
Numarul de intruniri ale Comitetului de Monitorizare al POS CCE	numar		-	SMIS	14
Numarul de participanti la actiunile de training	numar	50	2006	Inregistrari AM	500
Campanii de comunicare(TV, radio, presa etc)	numar	-	-	SMIS	20
Numar de vizitatori pe website	numar	-	-	Serverul MEC	200.000
Actiuni de asistenta acordate beneficiarilor	numar	-	-	SMIS	70
Result					
Participanti la evenimentele de informare	numar	-	-	Inregistrari AM	500-600
Participanti la campaniile de comunicare	numar	-	-	Anchete	2000-2500
Studii, anchete, chestionare finantate	numar	-	-	SMIS	20

Beneficiari instruiti	numar	-	-	SMIS	700-1000
-----------------------	-------	---	---	------	----------

3.2.6.1 Sprijin pentru managementul, implementarea, monitorizarea si controlul POS CCE

Obiectivul acestui domeniu major de interventie este de a acorda asistenta tehnica si financiara proceselor de proiectare, monitorizare, evaluare si control, care sa conduca la o implementare eficace a POS CCE si la utilizarea eficienta a Fondului European de Dezvoltare Regionala. Prin acest domeniu major de interventie, vor fi asigurate resursele financiare pentru contractarea expertilor externi pentru procesele mai sus mentionate.

Sprijinul se va orienta spre urmatoarelor **operatiuni indicative**:

a. Management si implementare

- cercetari, studii, anchete si informatii pentru a sprijini o implementare de calitate si eficienta a POS CCE (imbunatatirea integrarii politicilor sectoriale in cadrul POS CCE) ;
- contractarea consultantilor externi (consultante pe termen scurt si lung) cu privire la problemele profesionale, operationale, metodologice, organizationale/institutionale aparute la toate nivelele de management; utilizarea expertilor externi si a celor de specialitate (consultante pe termen lung si scurt) pentru a sustine procesul de selectie a proiectelor;
- utilizarea personalului contractual, angajat de catre Autoritatea de Management si Organismele Intermediare, pentru asigurarea functionarii in bune conditii managementul si controlul fondurilor structurale;
- asigurarea unei pregatiri specifice, atat pentru personalul organizatiilor participante la planificarea, managementul si implementarea Programului Operational, cat si pentru personalul Autoritatii de Management si Organismelor Intermediare; pregatire suplimentara pentru personalul Autoritatii de Management si al Organismelor Intermediare in ceea ce priveste selectia si verificarea proiectelor;
- imbunatatirea aptitudinilor de TI ale personalului Autoritatii de Management si Organismelor Intermediare pentru a asigura o implementare eficienta a POS CCE;
- sprijinirea imbunatatirii aptitudinilor si a schimbului de informatii profesionale (ex.study tour-uri, burse, cursuri specializate etc.), la nivel national si pe plan extern, referitoare la eventualele dificultati privind planificarea, managementul, implementarea, monitorizarea si evaluarea Programului Operational, atat pentru personalul Autoritatii de Management, cat si pentru cel al Organismelor Intermediare;
- asigurarea informarii si asistentei pentru potentialii beneficiari referitoare la procesul de aplicare (pregatire, cerinte, feedback) – cursuri, grupuri de lucru etc., pentru a sprijini realizarea de proiecte;
- organizarea de seminarii, training-uri, grupuri de lucru pentru discutii si dezbateri cu reprezentantii partenerilor economici si sociali pentru a creste eficacitatea Programului Operational;
- acordarea de asistenta privind implementarea POS CCE, concomitent cu stabilirea unei forme de parteneriat responsabile de implementarea acestuia la nivelurile regionale si locale;
- asigurarea unui sprijin logistic adecvat (ex. spatiu pentru birouri, vehicule etc.) pentru buna functionare a organismelor implicate in managementul si implementarea POS CCE;

- costuri de salarizare, inclusiv contributiile la asigurari sociale pentru:
  - functionari publici din cadrul Autoritatii de Management, Organismelor Intermediare si Agentiilor de Implementare a POS CCE, pentru implementarea activitatilor legate de pregatirea, selectia, verificarea, auditul si monitorizarea operatiunilor,
  - alti angajati implicati in indeplinirea activitatilor mentionate mai sus

b. Monitorizare

- servicii tehnice acordate Comitetului de Monitorizare al POS CCE si sub-comitetelor/grupurilor de lucru (pregatire/copiere, traducerea documentelor referitoare la organizarea intalnirilor, pregatirea minuterelor, interpretarea, mentinerea contactelor etc.);
- pregatirea membrilor Comitetului de Monitorizare;
- culegerea informatiilor din alte surse decat statisticile nationale (expertiza asupra metodologiei de monitorizare reala si eficienta a elementelor POS CCE).

c. Procesul de control

- sistemul de control si management al riscului al Organismelor Intermediare;
- realizarea unui audit extern (organizational si financiar), de catre auditori independenti, autorizati de unitatea de control financiar a Autoritatii de Management pentru POS CCE;
- realizarea de verificari in teren.

3.2.6.2 Sprijin pentru comunicare, evaluare si TI

Obiectivul acestui domeniu major de interventie este implementarea de catre Autoritatea de Management pentru POS CCE, a obligatiilor rezultate din Articolul 46 al Regulamentului Consiliului 1083/2006 privind promovarea actiunilor programului si a operatiunilor acestuia si informarea organismelor interesate in primirea sprijinului din partea fondurilor si a publicului larg, asupra oportunitatilor oferite de asistenta si a rezultatelor acesteia.

Domeniul major de interventie urmareste de asemenea, sa asigure evaluarea POS CCE si sa stabileasca standardele operationale pentru fiecare tip de evaluare. In cadrul acestuia vor fi prevazute resurse financiare pentru evaluatori straini in vederea elaborarii de rapoarte, analize, studii, comentarii etc, pentru a sprijini Unitatea de Evaluare in indeplinirea obligatiilor ce ii revin.

Un alt obiectiv este cel de consolidare a capacitatii administrative pentru managementul POS-CCE, prin asigurarea unui numar suficient de calculatoare si echipamente de birou, inclusiv software specializat pentru management, monitorizare, control si evaluare, complementar cu sistemul SMIS.

Operatiuni indicative:

Activitatile de comunicare finantate in cadrul acestui domeniu de interventie vor asigura publicitatea referitoare la specificitatea POS CCE, in timp ce PO AT va asigura informarea publicului larg cu privire la rolul sprijinului comunitar si va oferi o privire de ansamblu asupra interventiei din fondurile structurale.

a. Comunicare

- elaborarea si distribuirea de informatii, materialelor promotionale si educationale (publicarea si distribuirea atat de texte oficiale ale POS CCE , impreuna cu un manual continand

proceduri de utilizare a pachetului de asistenta a POS, cat si de informari asupra scopului interventiilor si efectelor ajutorului);

- stabilirea unui sistem de informare continua asupra stadiului implementarii POS CCE, a modificarilor si realocarilor efectuate;
- organizarea de conferinte, programe de pregatire si seminarii (pentru Organismele Intermediare si daca este posibil pentru alte Agentii/Institutii de Implementare a POS CCE, pentru utilizatorii directi; conferinte de presa, conferinte locale si intalniri de informare pentru reprezentantii asociatiilor de afaceri, grupuri si organizatii media etc; grupuri de lucru pentru angajatii Autoritatii de Management, care vor indeplini sarcinile de promovare si comunicatii externe;
- infiintarea unui sistem de schimb de informatii (prin intermediul media, brosurilor, mapelor, CD, Internet, etc) intre potentialii beneficiari, institutii economice, comerciale, profesionale si de alt tip privind continutul asistentei si accesibilitatea fondurilor structurale pentru implementarea unor proiecte specifice, pentru implementarea programului Operational, modificarile realizate si realocarile financiare.

b. Evaluare

- acoperirea costurilor administrative eligibile pentru activitatile Unitatii de Evaluare (exclusiv costurile salariale);
- acoperirea costurilor evaluarilor realizate de evaluatori externi;
- acoperirea costurilor de traducere pentru procesul de evaluare al POS CCE;
- suportarea costurilor asistentei acordate de experti, cum ar fi: indemnizatia expertilor, intocmirea de expertize, analize, studii si propuneri de dezvoltare si imbunatatire a metodelor si standardelor.

c. TI/alte echipamente

- achizitionarea de calculatoare, altele decat cele pentru SMIS;
- achizitionarea necesarului echipamentelor de birou, cum ar fi copiatoare, faxuri, echipamente audiovizuale de conferinte (inclusiv proiectoare, echipamente de prezentare, etc);
- achizitionarea de software pentru management, monitorizare, control si evaluare.

Institutia responsabila cu implementarea domeniilor majore de interventie este Ministerul Economiei si Comertului ca Autoritate de Management. Operatiunile sunt coordonate de Ministerul Economiei si Comertului, care stabileste regulile de implementare si elaboreaza documentele necesare, primeste cereri de finantare, organizeaza comitetul de selectie a proiectelor, evalueaza proiecte, acorda granturi/semneaza contracte, monitorizeaza implementarea in conformitate cu regulile standard si efectueaza platile (in acelasi timp trebuie sa asigure o separare adecvata a functiilor).

3.3. Coerenta si conformitatea cu politicile nationale si comunitare

3.3.1. Coerenta cu Ghidurile Strategice Comunitare si Cadrul National Strategic de Referinta (CNSR)

Ghidurile Strategice Comunitare – Politica de Coeziune in sprijinul cresterii locurilor de munca 2007-2013	CNSR		Reflectarea Politicii in POS CCE
	CNSR - Prioritati	CNSR - Sectiuni	
	Prioritati tematice		
Ghid 1.1.2 “Consolidarea sinergiilor intre protectia mediului si cresterea economica”	Dezvoltarea Infrastructurii de baza la standarde europene	Consolidarea sinergiilor intre protectia mediului si cresterea economica	Axa prioritara 4: Cresterea eficientei energetice si dezvoltarea durabila a sistemului energetic. <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 2 – Valorificarea resurselor energetice regenerabile • Domeniul major de interventie 3 – Reducerea impactului negative asupra mediului al sistemului energetic
Ghid 1.1.3 “Directionarea utilizarii intensive a resurselor energetice traditionale ale Europei” Ghid 1.1.2 “Consolidarea sinergiilor intre protectia mediului si cresterea economica”		Utilizarea eficienta a energiei	Axa prioritara 4: Cresterea eficientei energetice si dezvoltarea durabila al functionarii sistemului energetic. <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1 – Imbunatatirea eficientei energetice
Ghid 1.2.2 “Facilitarea inovarii si promovarii antreprenoriatului”	Cresterea Competitivitatii pe termen lung a economiei romanesti	Cresterea Productivitatii si crearea unei baze dinamice	Axa Prioritara 1: Un sistem inovativ de productie <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1 – Investitii productive si pregatirea pentru competitia pe piata a intreprinderilor, in special a IMM-urilor Axa Prioritara 3: TIC pentru sectoarele public si privat <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1 – Sustinerea utilizarii tehnologiei informatiei

Ghidurile Strategice Comunitare – Politica de Coeziune in sprijinul cresterii locurilor de munca 2007-2013	CNSR		Reflectarea Politicii in POS CCE
	CNSR - Prioritati	CNSR - Sectiuni	
		Servicii de sprijinire a afacerilor si a infrastructurii	<p>Axa Prioritara 1: Un sistem inovativ de productie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 3 – Dezvoltarea antreprenoriatului <p>Axa Prioritara 2: Cercetare si Dezvoltare pentru competitivitate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 2 – Investitii in infrastructura CDI • Domeniul major de interventie 3- Accesul intreprinderilor la activitati de CDI
		Certificare si eco-inovare	<p>Axa Prioritara 1: Un sistem inovativ de productie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1 - Investitii productive si pregatirea pentru competitia pe piata a intreprinderilor, in special a IMM-urilor <p>Axa Prioritara 2: Cercetare si Dezvoltare pentru competitivitate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 2 - Investitii in infrastructura CDI
Ghid 1.2.2 <i>“Facilitarea inovatei si promovarea antreprenoriatului”</i>		Dezvoltarea antreprenoriatului	<p>Axa Prioritara 1: Un sistem inovativ de productie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 3 - Dezvoltarea antreprenoriatului <p>Axa Prioritara 2: Cercetare si Dezvoltare pentru competitivitate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 3 - Accesul intreprinderilor la activitati de CDI
Ghid 1.3.3 <i>“Cresterea investitiilor in capitalul uman prin educatie si pregatire profesionala”</i>			
Ghid 1.2.4 <i>“Imbunatatirea accesului la finantare”</i>		Acces la finantare	<p>Axa Prioritara 1: Un sistem inovativ de productie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 2 – Accesul la instrumente de credit si finantare pentru IMM-uri

Ghidurile Strategice Comunitare – Politica de Coeziune in sprijinul cresterii locurilor de munca 2007-2013	CNSR		Reflectarea Politicii in POS CCE
	CNSR - Prioritati	CNSR - Sectiuni	
Ghid 1.2.1 “Cresterea investitiilor in cercetare si dezvoltare tehnologica”		Cercetare, dezvoltare tehnologica si inovare	<p>Axa Prioritara 2: Cercetare si Dezvoltare pentru competitivitate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1 – CD in parteneriat intre universitati/institute de cercetare-dezvoltare si intreprinderi (industrie) in vederea obtinerii de rezultate aplicabile in economie • Domeniul major de interventie 2 – Investitii in infrastructura de CDI • Domeniul major de interventie 3 - Accesul intreprinderilor la activitati de CDI
Ghid 1.2.3 “Promovarea societatii informationale pentru toti”		Tehnologia Informatiilor si Comunicatiilor	<p>Axa Prioritara 3: TIC pentru sectoarele public si privat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1- Sustinerea utilizarii tehnologiei informatiei • Domeniul major de interventie 2 – Dezvoltarea si cresterea eficientei serviciilor publice electronice moderne (E-Guvernare, E-Educatie si E-Sanatate) • Domeniul major de interventie 3 - Dezvoltarea E-Economiei
Ghid 1.1.2 “Consolidarea sinergiilor intre protectia mediului si cresterea economica”		Turism	<p>Axa Prioritara 5: Romania, o destinatie atractiva pentru turism si afaceri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1 – Promovarea potentialului turistic romanesc • Domeniul major de interventie 2 - Dezvoltarea unei retele nationale de centre de informare si promovare turistica

Ghidurile Strategice Comunitare – Politica de Coeziune in sprijinul cresterii locurilor de munca 2007-2013	CNSR		Reflectarea Politicii in POS CCE
	CNSR - Prioritati	CNSR - Sectiuni	
Ghid 1.3.3 <i>“Cresterea investitiilor in capitalul uman prin educatie si pregatire profesionala”</i> Ghid 1.3.1 <i>“Atragerea si mentinerea unui nivel ridicat al populatiei angajate si modernizarea sistemelor de protectie sociala”</i>	Dezvoltarea si utilizarea mai eficienta a capitalului uman al Romaniei	Educatie si training	<p>Axa Prioritara 1: Un sistem inovativ de productie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1 - Investitii productive si pregatirea pentru competitia pe piata a intreprinderilor, in special a IMM-urilor (utilizarea finantarii incrucisate) • Domeniul major de interventie 3 – Dezvoltarea antreprenoriatului (operatiune care se refera la dezvoltarea incubatoarelor de afaceri: activitati de “mentoring” si “coaching”) <p>Axa Prioritara 3: TIC pentru sectoarele public si privat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 2 - Dezvoltarea si cresterea eficientei serviciilor publice electronice moderne (E-Guvernare, E-Educatie si E-Sanatate) <p>Axa Prioritara 6: Asistenta tehnica</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1 – Sprijin pentru managementul, implementarea, monitorizarea si controlul POS CCE
Ghid 1.3.5 <i>“Sprijin pentru mentinerea unei forte de munca sanatoase”</i>		Sanatate si bunastare	<p>Axa Prioritara 3: TIC pentru sectoarele public si privat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 2 - Dezvoltarea si cresterea eficientei serviciilor publice electronice moderne (operatiunea E-sanatate)
Ghid 1.3.4 <i>“Capacitatea administrativa”</i>	Intarirea capacitatii administrative		<p>Axa Prioritara 3: TIC pentru sectoarele public si privat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 2 – Dezvoltarea si cresterea eficientei serviciilor publice electronice moderne (operatiunea E-Guvernare) <p>Axa Prioritara 6: Asistenta tehnica</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1 – Sprijin pentru managementul, implementarea, monitorizarea si

Ghidurile Strategice Comunitare – Politica de Coeziune in sprijinul cresterii locurilor de munca 2007-2013	CNSR		Reflectarea Politicii in POS CCE
	CNSR - Prioritati	CNSR - Sectiuni	
			<p>controlul POS CCE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 2 – Sprijin pentru comunicare, evaluare si IT
<p>Ghid 2.1 “Contributia regiunilor la cresterea economica si crearea de noi locuri de munca”</p> <p>Ghid 2.2 “Sprijinirea diversificarii economice a zonelor rurale, piscicole si a celor cu handicap natural”</p>	<p>Promovarea Dezvoltarii Teritoriale Echilibrate</p>	<p>Coeziune Regionala</p>	<p>Axa Prioritara 1 : Un sistem inovativ de productie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1- Investitii productive si pregatirea pentru competitia pe piata a intreprinderilor, in special a IMM-urilor • Domeniul major de interventie 2 : Accesul la instrumente de credit si finantare pentru IMM-uri • Domeniul major de interventie 3 – Dezvoltarea antreprenariatului <p>Axa Prioritara 2: Cercetare, Dezvoltare Tehnologica si Inovare pentru competitivitate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1 – CD in parteneriat intre universitati/institute de cercetare-dezvoltare si intreprinderi (industrie) in vederea obtinerii de rezultate aplicabile in economie • Domeniul major de interventie 2 – Investitii in infrastructura • Domeniul major de interventie 3 – Accesul intreprinderilor la activitati de CDI <p>Axa Prioritara 3: TIC pentru sectoarele public si privat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1 - Sustinerea utilizarii tehnologiei informatiei <p>Axa Prioritara 4: Cresterea eficientei energetice si dezvoltarea durabila a functionarii sistemului energetic.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 2 – Valorificarea resurselor energetice regenerabile

Ghidurile Strategice Comunitare – Politica de Coeziune in sprijinul cresterii locurilor de munca 2007-2013	CNSR		Reflectarea Politicii in POS CCE
	CNSR - Prioritati	CNSR - Sectiuni	
Ghid 2.1 “ <i>Contributia regiunilor la cresterea economica si crearea de noi locuri de munca</i> ”		Dezvoltare urbana sustenabila	<p>Axa Prioritara 2: Cercetare, Dezvoltare Tehnologica si Inovare pentru competitivitate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1 – CD in parteneriat intre universitati/institute de cercetare-dezvoltare si intreprinderi (industrie) in vederea obtinerii de rezultate aplicabile in economie • Domeniul major de interventie 2 – Investitii in infrastructura • Domeniul major de interventie 3 – Accesul intreprinderilor la activitati de CDI
Ghid 2.2 “ <i>Sprijinirea diversificarii economice a zonelor rurale, piscicole si a celor cu handicap natural</i> ”		Dezvoltare rurala sustenabila	<p>Axa Prioritara 1: Un sistem inovativ de productie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1- Investitii productive si pregatirea pentru competitia pe piata a intreprinderilor, in special a IMM-urilor • Domeniul major de interventie 3 – Dezvoltarea antreprenoriatului <p>Axa Prioritara 4: Cresterea eficientei energetice si dezvoltarea durabila a functionarii sistemului energetic.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 2 - Valorificarea resurselor energetice regenerabile
Ghid 2.3 “ <i>Cooperare</i> ” Ghid 2.4 “ <i>Cooperare transfrontaliera</i> ”		Promovarea Cooperarii Teritoriale Europene	<p>Axa Prioritara 4: Cresterea eficientei energetice si dezvoltarea durabila a functionarii sistemului energetic.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domeniul major de interventie 1 - Imbunatatirea eficientei energetice (operatiuni pentru interconectarea retelelor nationale la cele Europene)

3.3.2. Coerenta cu alte politici europene si de dezvoltare nationala

Prevederi legate de sectorul IMM		
<ul style="list-style-type: none"> • Decizia 2000/819/CE privind Programul multianual pentru intreprinderi si spirit antreprenorial, in special pentru IMM (2001-2005), care are ca principale actiuni: <ul style="list-style-type: none"> - Cresterea economica si a competitivitatii intreprinderilor intr-o economie internationalizata bazata pe cunoastere; - Promovarea antreprenoriatului; - Simplificarea si imbunatatirea cadrului administrativ si de reglementare a afacerilor, astfel incat cercetarea si inovarea sa contribuie la dezvoltarea afacerilor; - Imbunatatirea accesului la finantare a intreprinderilor, in special a IMM-urilor; - Facilitarea accesului intreprinderilor la serviciile suport, programele si retele comunitare prin imbunatatirea coordonarii facilitatilor oferite de acestea • Implementarea Cartei Europene pentru Intreprinderile Mici 	<ul style="list-style-type: none"> • Strategia Guvernamentala pentru sustinerea dezvoltarii IMM-urilor in perioada 2004-2008 (HG nr.1280/2004) structurata pe 5 prioritati strategice: <ul style="list-style-type: none"> - Crearea unui mediu de afaceri favorabil infiintarii si dezvoltarii IMM - Dezvoltarea capacitatii competitive a IMM - Imbunatatirea accesului IMM-urilor la finantare - Imbunatatirea accesului IMM pe piata externa - Promovarea culturii antreprenoriale si consolidarea performantelor manageriale • Alocarea anuala in conformitate cu legea bugetului a sumelor necesare functionarii Centrelor Euro Info • Alocarea de 0.2% din PIB pentru dezvoltarea de programe pentru sustinerea Strategiei IMM (Legea nr. 346/2004, privind stimularea infiintarii si dezvoltarii IMM - art. 26) • HG nr. 656/2002 pentru acceptarea Cartei Europene pentru Intreprinderile Mici. Principalele rezultate ale implementarii anuale a Planului de actiuni pentru implementarea Cartei sunt urmatoarele: <ul style="list-style-type: none"> - Infiintarea si organizarea birourilor unice pe langa oficiile Registrului Comertului; - Programele nationale multianuale NASMEC pentru instruire si consultanta in promovarea exportului; programul Start; programul de investitii; dezvoltarea de incubatoare de afaceri; - Scoala de arte si meserii, reseaua ECONET; 	<p>Axa Prioritara 1: Un sistem inovativ de productie</p> <p><i>Domenii majore de interventii:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Investitii productive si pregatirea pentru competitia pe piata a intreprinderilor, in special a IMM-urilor - Accesul la instrumente de credit si finantare pentru IMM-uri - Dezvoltarea antreprenoriatului

Prevederi legate de sectorul IMM		
<ul style="list-style-type: none"> Decizia nr. 2003/361/CE privind definitia IMM-urilor 	<ul style="list-style-type: none"> OUG 75/2004 privind reducerea timpului de inregistrare pentru intreprinderi; Noul Cod fiscal, legea falimentului, impozitarea micro-intreprinderilor; actiunile de e-guvernare lansate de MCTI de tipul e-taxa; Legea transparentei nr. 52/2003 Campania privind impactul aderarii la Uniunea Europeana; Infiintarea si organizarea reuniunilor Comitetului Consultativ pentru dezvoltarea IMM-urilor. HG 27/2006 pentru modificarea si completarea Legii nr. 346/2004 privind stimularea infiintarii si dezvoltarii intreprinderilor mici si mijlocii 	

PREVEDERI LEGATE DE POLITICA INDUSTRIALA

<ul style="list-style-type: none"> Decizia nr. 96/413/CE privind implementarea programului de actiune comunitar pentru intarirea competitivitatii industriei europene Comunicarea Comisiei 714/2002 "Politica industrială intr-o Europa extinsa" Comunicarea Comisiei 704/2003 "Linii directoare in competitivitatea europeana – catre o abordare integrata" Comunicarea Comisiei 274/2004 "Promovarea schimbarilor structurale – o politica industrială intr-o Europa largita" 	<ul style="list-style-type: none"> HG 1172/2005 (MO 945/24.10.2005) privind aprobarea Politicii Industriale a Romaniei si a Planului de actiune pentru implementarea Politicii industriale a Romaniei 	<p>Axa prioritara 1: Un sistem inovativ de productie</p> <p><i>Domenii majore de interventie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> investitii productive si pregatirea pentru concurenta pe piata, in special pentru IMM-uri dezvoltarea antreprenoriatului
---	--	--

PREVEDERI LEGATE DE CDI

<ul style="list-style-type: none"> Comunicarea Comisiei nr.499/2002 „Mai multa cercetare pentru Europa- Obiectiv 3% din PIB” Recomandarea Comisiei nr.141/2005: „Linii directoare 	<ul style="list-style-type: none"> Strategia nationala de CDI. Planul national de CDI Programul INFRATECH 	<p>Axa prioritara 2: Cercetare, dezvoltare tehnologica si inovare</p>
---	--	--

<p>integrate pentru cresterea economica si a locurilor de munca 2005-2008”</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Propunere pt. Decizia Parlamentului European si a Consiliului pentru stabilirea Programului cadru de competitivitate si inovare (2007-2013) ▪ Propunere pentru Programul cadru de competitivitate si inovare (2007-2013) cu Programul specific de antreprenariat si inovare” 		<p>pentru competitivitate <i>Domeniile majore de interventie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - cercetare si dezvoltare in parteneriat intre universitati/institute de cercetare si intreprinderi in vederea obtinerii de rezultate aplicabile in economie - investitii in infrastructura de CDI - sprijin in CDI pentru intreprinderi
--	--	---

PREVEDERI LEGATE DE SECTORUL TIC

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Comunicarea Comisiei nr.263/2002: „e-Europa 2005: o societate informationala pentru toti” ▪ Rezolutia Consiliului 5197/2003 privind implementarea Planului de actiune „e-Europe 2005” care urmareste: <ul style="list-style-type: none"> - servicii publice electronice moderne: <ul style="list-style-type: none"> ➤ e-guvernare ➤ e-educatie ➤ e-sanatate - un mediu dinamic e-business si un facilitator pentru acesta - posibilitatea accesului broadband pe scara larga si la preturi competitive - infrastructura sigura de informatii • Comunicarea Comisiei nr.229/2005 „i-2010 O societate informationala europeana pentru cresterea economica si a locurilor de munca” • Propunere pentru Programul cadru de competitivitate si 		<p>Axa prioritara 3 – TIC pentru sectorul public si privat</p> <p><i>Domenii majore de interventie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - sustinerea utilizarii tehnologiei informatiei - dezvoltarea si eficientizarea serviciilor publice electronice moderne (e-guvernare, e-educatie si e-sanatate) - dezvoltarea e-business
---	--	--

inovare (2007-2013) cu programul specific de sprijinire a politicii TIC		
PREVEDERI LEGATE DE SECTORUL ENERGETIC		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tratatul UE –Articolul 174 stipuleaza ca unul dintre obiectivele politicii comunitare este de a asigura utilizarea prudenta si rationala a resurselor ▪ Comunicarea Comisiei 247/2004: „Plan de Actiune pentru imbunatatirea eficientei energetice in Comunitatea Europeana” ▪ Comunicarea Comisiei 246/1998 “Eficienta energetica in Comunitatea Europeana – Catre o strategie de utilizarea rationala a energiei “ ▪ Comunicarea Comisiei COM 265/2005 „Carta verde de eficienta energetica sau cum sa faci mult cu putin “ ▪ Propunerea Comisiei 739/2003 pentru o Directiva a Parlamentului European si a Consiliului despre eficienta energetica la utilizator si servicii energetice ▪ Noul program Cadru “Energie inteligenta pentru Europa” Program 2003-2006 , comunicarea Comisiei 162/2002, Decizia 1230/2003/CE ▪ Tratatul de la Amsterdam (1995) privind initiativa comunitara din domeniul energiei, „Rețelele de Energie Trans-Europene (TENs)” ▪ Decizia Consiliului 96/391/EC care stabileste masuri pentru crearea unui context mai favorabil pentru dezvoltarea rețelelor trans- europene in domeniul energetic ▪ Decizia nr. 1229/2003/EC care stabileste liniile directoare pentru rețelele trans-europene de energie, care inlocuieste Decizia nr. 1254/96/EC ▪ „Energie pentru viitor: surse de energie regenerabila” – Carta Alba care stabileste strategia si planul de actiune comunitare 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Foaia de parcurs din domeniul energetic din Romania aprobata prin HG 890/2003; ▪ Strategia nationala in domeniul eficientei energetice aprobata prin HG nr. 163/2004 ▪ Legea 199/2000 privind utilizarea eficienta a energiei. ▪ Prevederile proiectului de Hotarare de Guvern pentru aprobarea documentului Politica energetica nationala 2006-2009 si ale proiectului de Lege pentru modificarea Legii 199/2000 privind utilizarea eficienta a energiei care sustin imbunatatirea eficientei energetice ▪ Strategia de valorificare a resurselor regenerabile de energie, aprobata prin HG nr. 1535/2003 ▪ HG 443/2003 privind promovarea productiei de energie electrica din resurse regenerabile de energie 	<p>Axa prioritara 4 – Cresterea eficientei energetice si dezvoltarea durabila a sistemului energetic</p> <p><i>Domenii majore de interventie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - cresterea eficientei energetice - valorificarea resurselor regenerabile de energie - reducerea impactului negativ al functionarii sistemului energetic asupra mediului

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Carta Verde a Comisiei “Strategie Europeana pentru energie sigura, competitiva si durabila” 2006 ▪ Directiva no. 2001/77/EC a Parlamentului European si a Consiliului pentru promovarea pe piata interna a energiei, a electricitatii produse din surse regenerabile de energie ▪ Directiva nr. 2001/80/EC privind limitarea emisiilor anumitor poluanti in aer proveniti din instalatii mari de ardere • Directiva nr. 96/61/ EC privind prevenirea si controlul integrat al poluarii 		
---	--	--

3.3.3 Politicile orizontale

Pentru realizarea tuturor interventiilor din cadrul POS CCE, se vor face eforturi sustinute pentru urmarirea respectarii principiilor Europene orizontale: dezvoltare durabila si egalitatea de sanse. De asemenea, operatiunile cofinantate vor fi implementate cu respectarea legislatiei privind achizitiile publice si ajutorul de stat.

Dezvoltarea durabila

Dezvoltarea durabila presupune satisfacerea necesitatilor prezentului, fara insa a pune in pericol capacitatea generatiilor viitoare de a-si satisface propriile necesitati de dezvoltare.

POS CCE include o serie de masuri care vor contribui la atingerea obiectivelor de dezvoltare durabila ale Romaniei. Ele promoveaza o parte din activitatile indicate de Summit-ul ONU asupra dezvoltarii durabile de la Johannesburg, cum ar fi: promovarea cooperarii dintre sectorul de cercetare- dezvoltare si firme, promovarea producerii de energie curata, valorificarea resurselor regenerabile de energie si a tehnologiilor alternative.

Axa prioritara 1 isi propune sa promoveze activitatile inovative cu valoare adaugata mare care folosesc tehnologii si echipamente avansate. Aceste activitati vor promova dezvoltarea industriilor care au un efect scazut asupra mediului. Se va acorda sprijin activitatilor si proiectelor care promoveaza re tehnologizarea cu scopul de a reduce impactul asupra mediului si introducerea de tehnologii nepoluante.

- Axa prioritara 1, prin domeniile sale majore de interventie, furnizeaza sprijin pentru investitii, in special in IMM-uri, avand un impact pozitiv si direct asupra protectiei mediului. Operatiunea include atat achizitionarea de echipamente si tehnologii care au un impact redus asupra mediului, cat si sustinerea activitatilor de implementare a standardelor europene de mediu si a sistemelor de management de mediu ale intreprinderilor.
- Axa prioritara 2, prin domeniile sale majore de interventie care stimuleaza transferul de tehnologii moderne, adaptate standardelor europene de mediu, va conduce nu numai la cresterea competitivitatii intreprinderilor romanesti, ci si la reducerea gradului de poluare a mediului.
- Axa prioritara 3, prin domeniile sale majore de interventie contribuie indirect la dezvoltarea durabila prin reducerea consumului de resurse.
- Axa prioritara 4, prin domeniile sale majore de interventie directionate spre imbunatatirea eficientei energetice si spre valorificarea resurselor regenerabile, conduce la limitarea efectului de sera si promoveaza folosirea energiei curate. Al treilea domeniu major de interventie se adreseaza in mod direct si specific problemelor legate de mediu din sectorul energetic.
- Implementarea – Pentru a fi eligibile in vederea co-finantarii, proiectele trebuie sa promoveze protectia mediului, o cerinta minimala fiind respectarea normelor in vigoare. In plus, protectia mediului va fi inclusa ca un criteriu de selectie a proiectelor (acolo unde este cazul), in vederea incurajarii initiativelor legate de protectia mediului. Astfel, selectia se va face in favoarea proiectelor care prin implementarea lor reduc la minimum impactul negativ asupra mediului sau care acorda o atentie deosebita protectiei mediului atunci cand dezvolta noi tehnologii, servicii si produse.

Egalitatea de sanse

Prin implementare POS CCE, se va acorda atentie promovarii principiului egalitatii de sanse, nu numai pentru femei, ci si pentru alte categorii sociale dezavantajate: tineri, persoane in varsta, fosti condamnati, minoritati etnice, raspunzand astfel cerintelor formulate in strategiile europene de creare de locuri de munca si incluziune sociala.

Proiectele vor fi evaluate, acolo unde este posibil, si din punctul de vedere al impactului strategic asupra egalitatii de sanse, avand in vedere urmatoarele patru criterii: imbunatatirea conditiilor de viata ale categoriilor excluse sau dezavantajate, imbunatatirea accesului, atat pe piata muncii cat si la instruire, a categoriilor excluse sau dezavantajate, imbunatatirea situatiei de munca si promovarea categoriilor dezavantajate pentru a infiinta si derula activitati sociale si economice. Avand in vedere caracterul specific al POS CCE, se va acorda o atentie deosebita ultimului dintre criteriile mentionate mai sus.

- Axa prioritara 1 va incuraja respectarea acestui principiu prin includerea, acolo unde este posibil, a egalitatii de sanse ca unul din criteriile de selectie. De exemplu, selectia va incuraja proiectele care promoveaza angajarea de persoane din grupuri sociale dezavantajate (ex. permiterea desfasurarii muncii la domiciliu, a muncii cu norma redusa si/sau program flexibil).
- Axa prioritara 3 prin dezvoltarea societatii informatonale va sprijini egalitatea de sanse prin includerea unor criterii de selectie specifice.
In plus, dezvoltarea societatii informatonale, in particular a infrastructurii de banda larga, va sprijini egalitatea de sanse prin facilitarea accesului la informatie si la piata muncii a comunitatilor mici si/sau izolate si a grupurilor sociale dezavantajate.
In general, operatiunile selectate sub axa prioritara 3 vor determina cresterea accesului tuturor categoriilor sociale la informatie, educatie, pregatire profesionala, consultanta manageriala. Aceste masuri vor contribui in mod indirect la crearea de oportunitati noi pentru categoriile dezavantajate. De exemplu, dezvoltarea societatii informatonale si a sectorului TIC poate oferi femeilor sau persoanelor cu dizabilitati, noi oportunitati de a lucra la domiciliu, intr-un regim flexibil sau de a-si continua educatia si pregatirea profesionala in timpul perioadelor de absenta de pe piata muncii.

Politica de concurenta si ajutorul de stat

POS CCE a fost elaborat avand in vedere regulile incluse in Ghidul Comisiei cu privire la ajutorul de stat. Prevederile articolelor 87 si 88 ale Tratatului privind concurenta sunt respectate in totalitate.

Actionand in conformitate cu competentele sale stabilite in legislatia nationala, Consiliul Concurentei, autoritate nationala pentru ajutorul de stat⁶, a sprijinit Autoritatea de Management pentru POS CCE, precum si Organismele Intermediare in legatura cu regulile de aplicabilitate ale ajutorului de stat si furnizeaza consultanta si orientare operationala permanenta. La nivelul

---

⁶ Legea concurentei nr. 21/1996, republicata si Legea ajutorului de stat nr. 143/1999, republicata

Consiliul Concurenței a fost creată o unitate specială cu scopul de a desfășura permanent aceste activități.

Consiliul Concurenței, acționând ca punct de contact cu Comisia Europeană, va asigura respectarea strictă a cerințelor de notificare și a *principiului standstill*. Pentru operațiunile acoperite de Regulamentele de exceptare în bloc (Block Exemption), Consiliul Concurenței va furniza Comisiei Europene toate informațiile cerute de regulamentele relevante. Pentru operațiunile sprijinite de măsurile de ajutor de stat care, conform Tratatului de Aderare al României pot fi considerate ajutor existent, Consiliul Concurenței va folosi Mecanismul Interim, odată ce acest mecanism este deschis.

Schemele de ajutor de stat aflate sub incidența art. 87 a Tratatului vor fi prezentate Comisiei în cadrul perioadei de programare, ori de câte ori regulile CE cer o aprobare *ex-ante* din partea acesteia. Se vor respecta obligațiile specifice cu privire la notificarea individuală a unui ajutor acordat prin schemele de ajutor, care se adresează anumitor sectoare și sunt pentru anumite proiecte mari de investiții.

Autoritățile vor avea responsabilitatea asigurării conformității cu regulile ajutorului de stat. Implementarea este responsabilitatea Autorității de Management. În cazul în care responsabilitatea implementării regulilor ajutorului de stat este delegată Organismelor Intermediare, Autoritatea de Management va delega responsabilitatea conformității cu ajutorul de stat prin asigurarea ca sistemele de evaluare includ analiza potențialelor probleme legate de ajutorul de stat și conformitatea cu notificările relevante sau exceptarea în bloc, unde este cazul. Întrebările puse de aplicanți și răspunsurile oferite vor confirma ca aceștia înțeleg limitele asistenței date și furnizează suficiente informații pentru a sublinia eventualele probleme. Procedurile vor asigura verificarea conformității atât în cadrul verificărilor la cerere cât și a celor în teren din cadrul proceselor de certificare și verificare. În cazul delegării, verificările în teren aflate în sarcina Organismelor Intermediare vor asigura conformitate și consistență.

Rapoartele anuale de implementare vor detalia măsurile întreprinse cu scopul de a asigura conformitatea tuturor operațiunilor cu regulile ajutorului de stat în legătură cu: prevederile excepțiilor în bloc, ajutorul “de minimis”, ajutorul pentru IMM-uri, ajutorul regional, ajutorul capital de risc și ajutorul de mediu. În plus, informațiile cerute de Comisie pentru fiecare excepție în bloc și cele cerute de Comisie și Organizația Mondială de Comerț pentru schemele de notificare, vor fi furnizate anual, conform cerințelor specifice.

Achizițiile publice

Achizițiile pentru toate operațiunile finanțate prin intermediul POS CCE vor fi realizate în conformitate cu prevederile Legii nr. 337/2006 pentru aprobarea OUG nr. 34/2006 privind achizițiile publice și legislația secundară din domeniu.

Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice (ANRMAP) are ca rol fundamental formularea, promovarea și implementarea politicii în domeniul achizițiilor publice. ANRMAP este organizată ca instituție publică cu personalitate juridică, fiind subordonată Guvernului și direct coordonată de Primul Ministru.

ANRMAP are următoarele responsabilități:

- elaborarea strategiei in domeniul achizitiilor publice;
- asigurarea unui cadru legal coerent si armonizat cu acquis-ul comunitar in domeniul achizitiilor publice prin reglementarea procedurilor privind atribuirea contractelor de achizitie publice;
- asigurarea unui cadru de aplicare conform legislatiei in domeniul achizitiilor publice prin dezvoltarea capacitatii de implementare la nivelul autoritatii contractante;
- indeplinirea obligatiilor corelative derivate din aplicarea prevederilor directivelor Uniunii Europene in materie de achizitie publice;
- monitorizarea, analiza, evaluarea si controlul modului de atribuire al contractelor de achizitie publice ;
- asigurarea unui canal de comunicare permanent cu structurile din cadrul Comisiei Europene, cu institutiile publice corespondente din statele membre ale Uniunii Europene si cu organismele de interes public national si reprezentarea Romaniei in cadrul Comitetelor Consultative, grupurilor de lucru si retelelor de comunicare organizate de Comisia Europeana;
- consiliere metodologica a autoritatilor contractante in procesul de atribuire a contractelor de achizitie publica, avand rol de suport in aplicarea corecta a legislatiei in acest domeniu;
- initierea/sustinerea proiectelor sau actiunilor de instruire a personalului implicat in activitati specifice achizitiilor publice, avand rol de suport in dezvoltarea capacitatii de implementare a legislatiei la nivelul autoritatilor contractante.

Mecanismul propus pentru controlul ex-ante a fost stabilit la nivelul Ministerului Finantelor Publice prin intermediul urmatorului cadru legal :

- O.G. nr. 30/2006 privind controlul procedurilor de atribuire in cazul achizitiilor publice;
- H.G. nr. 942/2006 pentru aprobarea normelor metodologice a O.G. nr. 30/2006 privind controlul procedurilor de atribuire in cazul achizitiilor publice.

Acest mecanism va functiona ca un sistem independent de observare care va asigura analiza si revizuirea calitatii documentelor de licitatie si contractare pentru toate contractele de achizitie publice pe baza unui esantion selectiv (contracte de bunuri , servicii si lucrari). Unitatea Centrala pentru Verificarea Achizitiilor Publice (UCVAP) din cadrul Ministerului Finantelor Publice si institutiile subordonate este autoritatea responsabila pentru controlul aspectelor procedurale din cadrul procedurilor de achizitie publica desfasurate la nivel de Beneficiar ca si Autoritate Contractanta.

Odata cu intrarea in vigoare a legislatiei secundare si in concordanta cu art. 4 paragraful 3 din O.G. nr. 30/2006 Autoritatea de Management va incheia Protocoale cu Unitatea de Control Ex-ante (Unitatea Centrala pentru Verificarea Achizitiilor Publice din cadrul Ministerului Finantelor Publice) si , de asemenea, cu A.N.R.M.A.P. cu privire la verificarea proceselor de achizitie publica. Aceste Protocoale vor avea in cuprins prevederi specifice referitoare la cooperarea intre Autoritatea de Management pentru POS CCE si UCVAP si intre Autoritatea de Management pentru POS CCE si A.N.R.M.A.P in vederea realizarii unui control eficient si real pentru procedurile de ofertare si contractare dezvoltate la nivelul Beneficiarului pentru proiectele finantate din Fondurile Structurale sau de Coeziune.

3.4. Complementaritatea cu alte Programe Operationale si cu operatiunile finantate din FEADR si FEP

Programul Operational Sectorial “Cresterea competitivitatii economice” este un instrument identificat la nivel national in scopul implementarii prioritatilor Cadrului National Strategic de Referinta. Realizarea obiectivelor sale pe termen lung este strans corelata cu realizarea unora dintre obiectivele celorlalte POS-uri.

Astfel, obiectivul strategiei POS CCE este asigurarea unei interventii eficiente si asigurarea complementaritatii intre FEDR (Fondul European pentru Dezvoltare Regionala) si alte instrumente structurale (FSE) si FEADR (Fondul European pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala) in cadrul **Planului National Strategic pentru Dezvoltare Rurala (PNSDR)**.

Evitarea suprapunerilor si complementaritatile interventiilor sunt esentiale in asigurarea coerentei si eficientei in managementul instrumentelor financiare pe tot parcursul programarii.

Axele prioritare ale POS CCE sunt complementare cu alte domenii majore de interventie incluse in POS Dezvoltarea Resurselor Umane, Programul Operational Regional, Programul Operational Dezvoltarea Capacitatii Administrative, POS Mediu si PO Asistenta Tehnica.

Programul Operational Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane

Obiectivul global al POS CCE trebuie sa fie corelat cu dezvoltarea capitalului uman oferind astfel o valoare termen lung si sustenabila a operatiilor ce vor fi cofinantate. Adaptabilitatea fortei de munca la schimbarile mediului economic este un factor crucial pentru dezvoltarea economica. Pentru cresterea competitivitatii intreprinderilor este necesara asigurarea fortei de munca inalt calificata inclusiv a personalului de conducere.

Programul Operational Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POS DRU) include domenii majore de interventie orientate catre angajatori, angajati si asociatiile acestora, actiuni care sunt complementare operatiunilor urmatoare:

- **Axa prioritara 1:** *Un sistem inovativ de productie (domeniul major de interventie 1.3. Dezvoltarea antreprenoriatului)* - prin sustinerea promovarii educatiei vocationale a angajatilor IMM-urilor si pentru dezvoltarea abilitatilor antreprenoriale.
- **Axa prioritara 2:** – *Cercetare, dezvoltarea tehnologica si inovarea pentru competitivitate (domeniul major de interventie 2.3. Cercetare, dezvoltare, Inovare sprijin pentru intreprinderi (cu accent pe IMM-uri)); intreprinderile pot aplica pentru POS DRU, axa prioritara „Cresterea adaptabilitatii fortei de munca si a intreprinderilor”, care finanteaza programe de training pentru dezvoltarea abilitati antreprenoriale si manageriale, precum si serviciile de consultanta si asistenta pentru initierea de noi afaceri.*
- **Axa prioritara 3:** *Tehnologia informatiei si comunicatiilor pentru sectoarele privat si public (domeniul major de interventie 3.2. Dezvoltarea si eficientizarea serviciilor publice electronice.* Conectarea broadband a scolilor la Internet este corelata cu operatiunile din POS DRU (aplicatii folosite in scopuri educationale).
Proiectele ce vor fi finantate in cadrul acestui domeniu vor integra si componente specifice de formare profesionala.

Programul Operational Regional

Operatiunile POS CCE, asigura complementaritate cu interventiile co-finantate prin Programul Operational Regional (POR), care urmaresc reducerea disparitatilor de dezvoltare socio-economice dintre regiunile romanesti:

- **Axa prioritara 1: Un sistem inovativ de productie**
  - *Domeniu major de interventie 1.1. Investitiile productive si pregatirea pentru concurenta pe piata a intreprinderilor, in special a IMM;*
Demarcarea dintre POR (Axa prioritara 3 – Imbunatatirea mediului de afaceri la nivel local si regional) si POS CCE este in functie de marimea intreprinderilor de ex. IMM-uri intreprinderile mici, mijlocii si mari vor fi finantate prin POS CCE iar micro intreprinderile sunt sub incidenta POR. Pentru alte operatiuni din POS CCE (care nu se regasesc in POR), IMM-urile indiferent de marime vor fi eligibile prin POS.
  - *Domeniu major de interventie 1.3. Sprijin pentru antreprenoriat.*
Dupa cum s-a mentionat mai sus in cadrul axei prioritare 3, POR va finanta operatiuni legate de toate tipurile de infrastructuri de afaceri exceptand incubatoarele. POS CCE va sprijini “dezvoltarea incubatoarelor de afaceri”.
- **Axa prioritara 3: TIC pentru sectoarele privat si public**
  - *Domeniu major de interventie 3.2. Dezvoltarea si cresterea eficientei serviciilor publice electronice.*
Operatiunea referitoare la conectarea broadband a scolilor la Internet este complementara cu operatiunile din Programul Operational Regional (achizitia de computere). Prin POS CCE impreuna cu conectarea broadband a scolilor la Internet, un numar limitat de computere vor fi achizitionate in vederea asigurarii unei minime utilizari a conexiunii, in timp ce un viitor proces de achizitie al echipamentelor IT va fi posibil sub incidenta POR Axa prioritara 1.
- **Axa prioritara 5: Romania, destinatie atractiva pentru turism si afaceri.**
Operatiunile indicative ale acestei axe completeaza atat operatiunile POR (dezvoltarea turismului local si regional), cat si cele finantate sub FEADR (dezvoltarea economiei rurale si cresterea sectorului agricol. Operatiunile din POR si PNSDR vor finanta in principal proiectele de valorificare a resurselor turismului natural si antropic si dezvoltarea infrastructurii turistice, in timp ce POS CCE se va concentra pe promovarea nationala.

Programul Operational Sectorial Dezvoltarea Capacitatii Administrative

In contextul sustinerii operatiunilor cu privire la intarirea capacitatii de management institutional al administratiei centrale si locale si dezvoltarea unei strategii guvernamentale, Programul Operational Sectorial Dezvoltarea Capacitatii Administrative (POS DCA), va asigura complementaritatea cu :

- **Axa prioritara 3: TIC pentru sectoarele privat si public. Domeniul major de interventie 3.2. Dezvoltarea si eficientizarea serviciilor publice electronice.**
Operatiunile privind sprijin acordat administratiilor locale in vederea infiintarii de sistemelor informatice integrate sunt corelate cu furnizarea cursurilor de formare profesionala generala in domeniul e-guvernare din cadrul POS DCA.

Programul Operational Sectorial de Mediu

- **Axa prioritara 4** – *Cresterea eficientei energetice si dezvoltarea durabila a sistemului energetic. Domeniu major de interventie 4.3. Reducerea impactului negativ asupra mediului al functionarii sistemului energetic* asigura coerenta cu unul dintre obiectivele Axei prioritare 3 a POS Mediu “Imbunatatirea retelelor de incalzire centrala locale in ariile prioritare selectate” In timp ce POS CCE prevede pentru investitii in re tehnologizare a LCP de importanta nationala in vederea imbunatatirii eficientei energetice, POS Mediu se concentreaza pe investitii in reabilitarea LCP la nivel local in vederea reducerii impactului negativ asupra mediului in localitatile cele mai poluate.

Programul Operational Asistenta Tehnica

- **Axa prioritara 6** a POS CCE este complementara cu obiectivul Programului Operational Asistenta Tehnica 2007-2013 si, in conformitate cu Regulamentul Consiliului European 1083/2006, va urmari consolidarea sistemului de management, monitorizare, control si evaluare a implementarii POS CCE.

Programul National de Dezvoltare Rurala (PNDR)

- **Axa prioritara 4:** *Imbunatatirea eficientei energetice si a dezvoltarii durabile a sectorului energetic. Domeniu major de interventie 4.2. Valorificarea resurselor energetice regenerabile (RES).*
Valorificarea resurselor energetice regenerabile sub incidenta POS CCE completeaza actiunile din Programul National de Dezvoltare Rurala care va suporta proiecte RES ale companiilor implicate in procesarea primara a produselor agricole si proiecte integrate care implica atat procesarea primara cat si pe cea secundara.
- In ceea ce priveste sprijinul intreprinderilor din sectorul agroalimentar, POS CEE completeaza operatiunile finantate prin Programul National de Dezvoltare Rurala prin cofinantarea intreprinderilor implicate in procesarea secundara (conform specificitatilor implicate de fiecare axa prioritara a POS CEE).

4. PLANUL FINANCIAR

Contributia FEDR la POS CCE este de 2.554 mil. Euro, reprezentand aproximativ 66,11% din bugetul total.

Planul financiar al POS CCE in functie de alocarea annuala a fiecarui fond

- Euro -

	Fond Structural (FEDR) (1)	Fond de Coeziune (2)	Total (3) = (1)+(2)
2007	74.709.043	0	74.709.043
2008	194.837.789	0	194.837.789
2009	386.097.057	0	386.097.057
2010	506.773.089	0	506.773.089
2011	528,395,407	0	528.395.407
2012	456.947.159	0	456.947.159
2013	406.462.565	0	406.462.565
Grant Total 2007-2013	2.554.222.109	0	2.554.222.109

* Toate fondurile se adreseaza regiunilor fata sprijin tranzitional

Planul financiar indicativ al POS CCE 2007 – 2013 pe axe prioritare

- Euro -

	Contributia UE (a)	Contributia Nationala (b) (= (c) + (d))	Repartizarea dupa sursa de finantare nationala		Total Finantare PO (e) = (a)+(b)	Rata de co-finantare* (f) = (a)/(e)	Informativ	
			Finantare publica (c)	Finantare nationala privata (d)			Contributii BEI	Alte finantari
Axa prioritara 1 ERDF	791.898.632	407.634.250	35.012.113	372.622.137	1.199.532.882	66.02%	-	-
Axa Prioritara 2 ERDF	536.395.116	303.692.008	28.231.321	275.460.687	840.087.124	63.85%	-	-
Axa Prioritara 3 ERDF	383.170.103	136.536.859	34.020.435	102.516.424	519.706.962	73.73%	-	-
Axa Prioritara 4 ERDF	638.475.370	506.325.818	8.315.028	498.010.790	1.144.801.188	56.00%	-	-
Axa Prioritara 5 ERDF	127.748.627	22.543.875	22.543.875	0.000000	150.292.502	85.00%	-	-
Axa Prioritara 6 ERDF	76.534.261	13.506.046	13.506.046	0.000000	90.040.307	85.00%	-	-
Total	2.554.222.109	1.390.238.856	141.628.818	1.248.610.038	3.944.460.965	64.75%	-	-

* Rata de co-finantare pentru toate axele prioritare sunt calculate pe o baza totala de costuri (publica si privata)

Pe baza abordării metodologice prezentată în Anexele 7 – 9, a fost stabilită alocarea financiară (FEDR) pe axe prioritare, inclusiv asistența tehnică, astfel:

Axa prioritara 1: 31%
Axa prioritara 2: 21%
Axa prioritara 3: 15%
Axa prioritara 4: 25%
Axa prioritara 5: 5%
Axa prioritara 6: 3%

După cum rezulta din analiză, alocarea bugetară rămâne la același nivel pentru primele cinci Axe prioritare; fondurile ce urmează a fi alocate pentru Axa prioritara 6 (Asistența tehnică) au fost stabilite la 3% prin redistribuire de la celelalte axe, în mod proporțional.

Axa prioritara 1

Axa prioritara 1 beneficiază de cea mai substanțială alocare bugetară, adică 31% din totalul bugetului FEDR alocat pentru Programul Operațional Sectorial “Cresterea Competitivității Economice”. O asemenea cota este justificată de două argumente principale:

- Domeniile majore de intervenție vizate (și, în mod inerent, indicatorii selectați pentru calcularea inițială a decalajelor) se încadrează în acțiunile referitoare la factori (finanțare, resurse umane) și la condițiile pentru investiții (îmbunătățire tehnologică, certificări). Deci, acestea sunt cele mai potrivite pentru stadiul de dezvoltare competitivă a României și trebuie considerate prioritare în creșterea competitivității.
- Concomitent, domeniile majore de intervenție din cadrul primei axe prioritare sunt convergente cu politicile europene existente. Astfel, preocuparea UE pentru un cadru unitar de acțiune și o viziune comună este ilustrată prin alocarea procentuală pentru fiecare axă prioritara. Principalele domenii de intervenție, cum ar fi sprijinirea dezvoltării IMM-urilor, îmbunătățirea accesului la finanțare sau încurajarea serviciilor suport pentru afaceri sunt priorități stabilite de actuala agendă a Uniunii Europene.

Axa prioritara 2

Cu o alocare bugetară de 21%, a doua axă prioritara urmărește:

- Asigurarea nivelului necesar pentru un salt calitativ din punct de vedere al dezvoltării competitive a României, către o competitivitate bazată pe inovare (cercetare și dezvoltare, patente)
- Armonizarea agendei de competitivitate a României cu cea a UE (Strategia Lisabona) în vederea realizării unui nivel înalt de compatibilitate și convergență (cheltuielile publice pentru Cercetare și Dezvoltare, implicarea întreprinderilor în cooperarea pentru inovare)

Axa prioritara 3

Alocarea de 15% din FEDR este justificată de faptul că obiectivul global de creștere a productivității, factor decisiv pentru dezvoltarea pieței poate fi susținut de:

- impactul pozitiv al TIC pentru competitivitate;

Axa prioritara 4

Decalajele initiale, de intensitate medie, intre Romania si tarile UE au fost ajustate in conformitate cu specificitatea domeniului:

- In principiu, interventiile din sectorul energetic sunt susceptibile de a schimba mediul competitiv in sens negativ; capitalul privat ar trebui sa aiba dreptul de a corecta esecurile pietei intr-un cadru de reglementare deja stabilit.
- Domeniile majore de interventie propuse sunt implementate in paralel cu liberalizarea sectorului energetic romanesc, ca o consecinta directa a procesului de integrare europeana. Operatiunile din cadrul Axei prioritare 1 vor avea un impact pozitiv si pentru aceasta axa prioritara, mai ales pentru cresterea eficientei energetice.
- Conformitatea cu directivele europene in domeniul mediului, implica eforturi semnificative pentru Romania din punct de vedere investitional pentru reducerea emisiilor de gaze din instalatiile mari de ardere.

Axa Prioritara 5

Alocarea bugetara mica pentru turism este justificata de faptul ca operatiunile vizate acopera numai activitatile de promovare la nivel national. Acest sector insa, va beneficia de sprijin si prin interventii din cadrul Programului Operational Regional si a Planului National Strategic pentru Dezvoltare Rurala.

5. IMPLEMENTARE

Acest capitol contine regulile si modul lor de aplicare referitoare la sistemul de implementare al POS CCE in conformitate cu cerintele definite in Regulamentul Consiliului European nr. 1083/2006, care stipuleaza prevederile generale privind Fondurile Structurale.

5.1. Management

Responsabilitati generale

Guvernul Romaniei, reprezentat de Ministerul Finantelor Publice si de Autoritatile de Management, detine intreaga responsabilitate privind angajamentele incluse in documentele referitoare la Fondurile Structurale si pentru implementarea corecta si eficienta a acestora. Se va asigura, astfel, disponibilitatea si sistemul de acces la resursele financiare si la alte tipuri de resurse necesare indeplinirii prioritatilor descrise in POS CCE.

Autoritatea de Management pentru POS CCE

Managementul si implementarea POS CCE sunt reglementate de Regulamentul Consiliului European nr. 1083/2006, care stipuleaza prevederile generale privind fondurile structurale si Regulamentul Comisiei nr. ...., care stabileste regulile de implementare ale Regulamentului Consiliului European nr. 1083/2006.

Autoritatea de Management pentru POS CCE este infiintata in cadrul Ministerului Economiei si Comertului si functioneaza ca Directie Generala (in conformitate cu HG nr. 738/2004 si HG nr.497/2004, modificate prin HG 1179/2004 si HG 128/2006).

In conformitate cu prevederile art. 60 din Regulamentul Consiliului European nr. 1083/2006, Autoritatea de Management pentru POS CCE este responsabila pentru managementul si implementarea programului operational in concordanta cu principiile de baza ale managementului financiar si, in special, pentru:

- a) asigurarea selectarii operatiunilor pentru finantare in conformitate cu criteriile aplicabile programului operational si armonizarea acestora cu normele comunitare si nationale stipulate pentru intreaga perioada de implementare;
- b) verificarea ca produsele si serviciile co-finantate sunt furnizate, iar cheltuielile pentru operatiuni, declarate de beneficiar, sunt reale si conforme cu normele comunitare si nationale; verificarile la fata locului pentru operatiunile individuale pot fi realizate pe baza unui model-cadru, conform cu regulile detaliate ce urmeaza a fi adoptate de Comisie si in concordanta cu procedura prevazuta in articolul 103(3);
- c) asigurarea existentei in format electronic a unui sistem de inregistrare si arhivare a documentelor contabile pentru fiecare operatiune a programului operational si colectarea datelor si informatiilor necesare pentru procesul de implementare a managementului financiar, monitorizarii, verificarii, auditului si evaluarii;
- d) asigurarea ca beneficiarii si alte organisme implicate in procesul de implementare a operatiunilor utilizeaza, fie un sistem separat de contabilitate, fie un cod contabil corespunzator pentru toate tranzactiile legate de operatiunie, conform cu normele de contabilitate nationale;
- e) asigurarea ca evaluarea programelor operationale, prevazuta in articolul 48(3), se face in conformitate cu prevederile articolului 47;

- f) stabilirea procedurilor specifice prin care documentele necesare privind cheltuielile si auditul sunt administrate de natura sa se creeze o pista de audit, corespunzatoare prevederilor articolului 90;
- g) asigurarea ca Autoritatea de Certificare primeste toate informatiile necesare privind procedurile si verificarile realizate in legatura cu cheltuielile efectuate in scopul certificarii;
- h) indrumarea activitatii comitetului de monitorizare si furnizarea documentelor necesare, astfel incat calitatea implementarii programului operational sa poata fi monitorizata in acord cu obiectivele specifice;
- i) elaborarea si, ulterior aprobării de catre Comitetul de Monitorizare, trimiterea rapoartelor anuale de implementare finale catre Comisia Europeana;
- j) asigurarea conformitatii cu cerintele de informare si publicitate stipulate in articolul 69;
- k) transmiterea catre Comisia Europeana a tuturor informatiilor necesare evaluarii proiectelor majore.

Alte responsabilitati ale AM - POS CCE :

- asigurarea elaborarii POS in parteneriat cu alti actori implicati, in conformitate cu politicile europene si nationale si complementaritatea cu alte Programe Operationale;
- stabilirea unui sistem de management si control corespunzator pentru POS CCE;
- asigurarea ca atributiile delegate Organismelor Intermediare sunt indeplinite in mod corespunzator;
- asigurarea secretariatului Comitetului de Monitorizare;
- raportarea catre Comitetul de Monitorizare;
- colectarea de rapoarte periodice de la Organismele Intermediare.

Structura interna a AM va reflecta principiul separarii functiilor.

Organismele Intermediare

In concordanta cu art. 37.1.g.i si art. 59.2 din Regulamentul Consiliului European nr. 1083/2006, Autoritatea de Management pentru POS CCE delega implementarea axelor prioritare/domeniilor majore de interventie, Organismelor Intermediare (conform prevederilor art. 2.6 din Regulamentul Consiliului European nr. 1082/2006)

Organismele Intermediare vor prelua, pe baza unui Acord de Delegare de Functii, si in accord cu expertiza fiecaruia si specificitatea fiecărei axe prioritare, responsabilitati delegate de Autoritatea de Management pentru POS CCE, cum ar fi:

- a) Instruirea beneficiarilor in legatura cu procedurile implementare a masurilor din POS;
- b) Efectuarea verificarii administrativa a proiectelor;
- c) Evaluarea si selectia proiectelor, pregatirea si semnarea contractelor (in cazul in care nu apare situatia de conflict de interese);
- d) Colectarea informatiilor necesare pentru monitorizarea si evaluarea procesului de implementare a programului;
- e) Pregatirea documentelor suport pentru rapoartele anuale si finale ale POS;
- f) Monitorizarea proiectelor implementate in cadrul POS CCE;
- g) Pe baza cererilor de plata primite de la beneficiari efectueaza controale in vederea confirmarii corectitudinii solicitarilor privind eligibilitatea, realitatea si legalitatea cheltuielilor , in baza delegarii din partea AM,;
- h) Identifica posibile neregularitati si le raporteaza Autoritatii de Management;

- i) Realizarea actiunilor de constientizare si publicitate pentru axele prioritare/domeniile majore de interventie relevante; asigura diseminarea informatiilor despre oportunitatile de finantare prin POS;
- j) Asigura introducerea datelor in sistemul SMIS;

Doa dintre Organismele Intermediare (Agentia Nationala pentru Intreprinderi Mici si Mijlocii si Cooperatie si Autoritatea Nationala pentru Cercetare Stiintifica) si-au infiintat birouri regionale (8 pentru fiecare Organism Intermediar), care pot prelua unele sarcini din cele delegate, mai sus mentionate. Birourile regionale personal si expertiza corespunzatoare si vor primi atributii precum verificarea administrativa a proiectelor, eligibilitatii proiectelor, verificari la fata locului (in special, colectarea cererilor de finantare, efectuarea de controale de eligibilitate formale, atributii de comunicare si informare).

In vederea definirii si detalierii responsabilitatilor Organismelor Intermediare, rezultate din delegarea sarcinilor, s-a stabilit un acord intre Autoritatea de Management si Organismele Intermediare.

Desi unele dintre sarcini sunt delegate Organismelor Intermediare, Autoritatea de Management este in intregime responsabila pentru eficienta si acuratetea managementului si implementarii Programului.

- In conformitate cu HG nr.497/2004 privind stabilirea cadrului institutional pentru coordonarea, implementarea si gestionarea Fondurilor structurale, modificata si completata prin HG nr.1179/2004 si HG nr. 128/2006, Organismele Intermediare desemnate pentru POS CCE sunt :

Organism Intermediar	Axa prioritara
Agentia Nationala pentru Intreprinderi Mici si Mijlocii si Cooperatie	Axa prioritara 1: “ Un sistem inovativ de productie” (exceptand schema pentru intreprinderi mari din domeniul major de interventie “ Investitii productive”)
Ministerul Educatiei si Cercetarii (Autoritatea Nationala pentru Cercetare Stiintifica)	Axa prioritara 2: “Cercetare si dezvoltare pentru competitivitate”
Ministerul Comunicatiilor si Tehnologiei Informatiilor	Axa prioritara 3: “Tehnologia informatiilor si comunicatiilor pentru sectoarele privat si public”
Ministerul Economiei si Comertului – Organismul Intermediar pentru energie organizat ca Directie in cadrul Directiei Generale Politica Energetica	Axa prioritara 4: “ Cresterea eficientei energetice si dezvoltarea durabila a sistemului energetic”
Autoritatea Nationala pentru Turism	Axa prioritara 5: “Romania, destinatie atractiva pentru turism si afaceri”

Agentii de implementare

Pentru anumite operatiuni, agentiile de implementare pot fi desemnate de Autoritatea de Management, in consultare cu Organismele Intermediare, pentru a indeplini activitati de tipul mentionat in continuare, dar fara a fi restrictionate la acestea: primirea cererilor de la potentialii beneficiari, verificarea formala a eligibilitatii, inregistrarea in SMIS a datelor legate de proiect, monitorizarea si colectarea cererilor de plata, verificarea preliminara a eligibilitatii cheltuielilor, pregatirea rapoartelor, depozitarea documentatiei, etc.

Detaliile privind activitatile indeplinite de agentiile de implementare (daca exista) vor fi prezentate in Manualul Operational al POS si in Ghidul Beneficiarilor.

Beneficiarii

Beneficiarii POS CCE sunt entitatile care solicita sprijin pentru implementarea proiectelor (intreprinderi, autoritati publice si ONG-uri)

Beneficiarii sunt responsabili, in principal, pentru:

- a) completarea cererilor de finantare pentru obtinerea de asistenta (ca potential beneficiar)
- b) implementarea corecta a proiectului in conformitate cu stipularile din contract;
- c) utilizarea unui sistem separat de contabilitate pentru proiect sau a unui cod contabil corespunzator pentru toate inregistrarile;
- d) efectueaza verificarile facturilor primite de la contractanti si completeaza cererea de plata;
- e) raporteaza periodic catre Organismul Intermediar asupra progreselor inregistrate pe intreaga durata a proiectului;
- f) elaboreaza si transmite date si informatii necesare monitorizarii catre Organismul Intermediar;
- g) accepta cerintele de informare si publicitate in concordanta cu normele europene relevante si cu Planul de Comunicare.

Beneficiarii sunt responsabili pentru eligibilitatea cheltuielilor proiectului, propuse si revendicate iar, in timpul implementarii proiectelor, pentru conformitatea cu termenii contractuali.

Beneficiarii trebuie, in transmiterea cererilor de rambursare, sa dovedeasca efectuarea cheltuielilor si conformitatea acestora cu cerintele proiectului, cerinte incluse in decizia de finantare care prevede fondurile ce vor fi alocate din asistenta. Toate cererile de plata trebuie insotite de facturi doveditoare si alte documente de valoare probativa similara.

Beneficiarii trebuie sa pastreze dosarele proiectului, acestea furnizand informatii pentru o pista de audit adecvata. Liniile directoare pentru beneficiari vor include prevederi detaliate pentru pista de audit.

Beneficiarii trebuie sa puna, in orice moment, la dispozitia persoanelor sau entitatilor autorizate, documentatia proiectului pentru a fi inspectata. Documentele vor fi arhivate respectand normele aplicabile in domeniu.

Evaluarea proiectelor si principiile asistentei

Pe durata intregului proces de implementare a programului, Autoritatea de Management asigura complementaritatea operatiunilor cu normele europene si nationale (art. 60 (a) din regulamentul general).

Autoritatea de Management verifica transparenta, obiectivitatea si eficienta procedurilor de selectie pentru a garanta viabilitatea si calitatea proiectelor finantate.

Procedura de selectie a proiectelor este compusa din urmatoarele etape: eligibilitate si control formal, evaluare pe baza criteriilor de selectie, selectia proiectelor si contractare.

Comitetele de selectie (CS) pentru evaluarea proiectelor sunt stabilite de catre Organismele Intermediare (sau de Autoritatea de Management, atunci cand prioritatea/ domeniul major de interventie/operatiunea este gestionata de cea din urma) in acord cu Autoritatea de Management pentru POS CCE.

Din comitetul de selectie fac parte si experti interni sau externi. Componenta grupului este decisa, functie de dimensiunea, numarul si complexitatea proiectelor, si de aptitudinile specifice cerute pentru evaluarea lor.

Dupa eligibilitatea si controlul formal al proiectelor realizat de Organismele Intermediare/ Autoritatea de Management, Comitetele de Selectie efectueaza o evaluare detaliata a proiectelor pe baza criteriilor de selectie aprobate anterior de Comitetul de Monitorizare al POS CCE. Criteriile de selectie vor fi clare si obiective asa incat sa faciliteze procesul de selectie. Criteriile de selectie vor fi stabilite de natura sa asigure viabilitatea financiara, economica si tehnica a proiectelor.

Metodele si procedurile de evaluare vor fi conforme cu continutul si dimensiunea proiectelor. Pentru a asigura obiectivitatea evaluarii proiectelor, membrii CS si expertii care se afla intr-un conflict de interese cu cererea evaluata nu vor participa la procesul de evaluare. Se vor respecta normele privind fondurile structurale si schema de ajutor de stat referitoare la sectoare, proiecte si eligibilitatea cheltuielilor .

Solicitarile de finantare primite ca urmare a lansarii cererii de oferta vor fi, in prima faza, verificate din punct de vedere al eligibilitatii si din punct de vedere administrativ. Daca trec de aceasta etapa, ele vor face subiectul unei viitoare evaluari in vederea asigurarii indeplinirii de acestea a criteriilor pre-definite.

Inaintea evaluarii pentru asigurarea indeplinirii criteriilor pre-definite, toate proiectele trebuie sa indeplineasca urmatoarele conditii:

- apartin ariei de eligibilitate a POS;
- se desfasoara in perioada de timp permisa;
- sunt transmise de un solicitant eligibil, asa cum este definit in lansarea cererii de oferta;
- au disponibile resursele de co-finantare necesare;
- solicitantul nu beneficiaza de alta finantare din partea Uniunii Europene pentru acelasi proiect;
- solicitantul nu are datorii neachitate, conform legislatiei nationale.

In afara de criteriile de selectie specifice proiectelor pentru fiecare operatiune, exista criterii generale care se aplica in evaluarea tuturor proiectelor, cum ar fi:

- contributia relevanta la unul sau mai multe obiective din POS;
- au rezultate masurabile si clar detaliate, precum si obiective realizabile si verificabile;
- sunt viabile din punct de vedere economic;
- contine aspecte referitoare la protectia mediului si egalitatea de sanse;
- asigura complementaritatea cu normele europene referitoare la ajutorul de stat si achizitiile publice.

Eficacitatea procedurii de selectie va fi monitorizata in timpul perioadei de programare si poate fi adaptata, daca este cazul, pe baza experientei castigate.

Initiatorii de proiecte/ beneficiarii vor primi informatii legate de selectia finala a proiectelor (inclusiv argumentarea respingerii proiectelor necastigatoare si informatii despre urmatoarele sesiuni de selectie).

5.2. Monitorizare si evaluare

Monitorizarea

Pentru a obtine o eficienta maxima a monitorizarii si evaluarii tuturor cheltuielilor publice (atat ale Uniunii Europene cat si nationale), unitatile specializate de monitorizare a cheltuielilor si a efectelor tangibile ale interventiei publice vor fi localizate pe termen lung in cadrul AM POS CCE si a organismelor intermediare.

In cadrul AM si a organismelor intermediare exista unitati de monitorizare si control. Unitatile implicate in fluxurile fondurilor la toate nivelele de management trebuie sa aplice principii uniforme de monitorizare, atat in monitorizarea tangibila cat si financiara, limitate la un numar de indicatori si trebuie sa prezinte informarile si rapoartele in formatul agreeat.

Monitorizarea POS CCE este responsabilitatea AM POS CCE sub controlul Comitetului de Monitorizare al POS CCE.

Monitorizarea se desfasoara pe baza principiului parteneriatului. Comitetul de Monitorizare este organizat de statul membru in acord cu AM, dupa consultarea partenerilor si in acord cu propriile practici si aranjamente institutionale.

Componenta si rolul Comitetului de Monitorizare al POS CCE

Comitetul de Monitorizare va fi infiintat in termen de 3 luni de la luarea deciziei privind aprobarea programului operational, conform articolului 63 din Regulamentul Consiliului 1083/2006. Principala responsabilitate a Comitetului de Monitorizare este asigurarea eficientei si calitatii implementarii POS CCE.

Comitetul de Monitorizare al POS CCE este format din reprezentanti ai AM POS CCE, ai Ministerului Finantelor Publice, Autoritatii de Certificare si Plati, Organismelor Intermediare, ai altor autoritati de management, Agentiei Nationale pentru Egalitatea de Sanse, Consiliului Concurentei, partenerilor sociali, ONG-urilor relevante, printre ei aflindu-se reprezentanti ai organizatiilor nationale si regionale cu participare activa in implementarea POS. Reprezentantii Comisiei Europene si ai Bancii Europene de Investitii pot participa, dupa caz, in cadrul comitetului, cu rol consultativ. Fiecare institutie trebuie sa nominalizeze un membru plin si un membru supleant pentru Comitetul de Monitorizare, la nivel superior de decizie.

Compozitia Comitetului de Monitorizare al POS va lua in considerare cerintele de participare in egala masura a barbatilor si femeilor.

Schimbari ulterioare in componenta Comitetului de Monitorizare pot fi decise la nivelul Comitetului, conform legislatiei nationale, fara a implica modificarea POS.

In baza Art. 65 din Regulamentul Consiliului 1083/2006, Comitetul de Monitorizare al POS CCE trebuie sa urmareasca eficienta si calitatea implementarii Fondurilor Structurale. Aceasta activitate cuprinde:

- a. examinarea si aprobarea criteriilor pentru selectarea operatiunilor finantate prin POS CCE; criteriile de selectie vor fi revizuite conform cu necesitatile de programare;
- b. examinarea periodica a progresului implementarii pentru atingerea obiectivelor specifice ale programului operational pe baza documentelor inaintate de AM;
- c. examinarea rezultatelor implementarii programului, in special prin examinarea realizarii obiectivelor specifice fiecarui domeniu major de interventie si a oricaror alte evaluari la care se face referire in Art. 48(3) din Regulamentul Consiliului nr. 1083/2006;
- d. examinarea si aprobarea Raportului Anual si a Raportului Final de Implementare inainte ca acestea sa fie trimise Comisiei Europene;
- e. sa fie informat asupra raportului anual de control si asupra oricarui comentariu al Comisiei dupa examinarea raportului;
- f. propunerea catre Autoritatea de Management de modificare sau revizuire a programului operational, care sunt necesare atingerii obiectivelor fondurilor sau imbunatatirii managementului, inclusiv a managementului financiar;
- g. examinarea si aprobarea propunerilor de amendamente la continutul deciziei Comisiei privind contributia din Fonduri.

Comitetul de Monitorizare al POS CCE poate decide realocari ale co-finantarii cheltuielilor intre operatiunile din aceeasi axa prioritara. Orice amendament adus contributiei FEDR si transferul intre axe prioritare din cadrul POS va fi decis de catre Comisia Europeana de comun acord cu Statul Membru.

Comitetul de Monitorizare va elabora si adopta propriile reguli de procedura intr-un cadru national institutional, legal si financiar, ca si procedurile de luare a deciziilor. AM POS CCE va asigura Secretariatul Comitetului de Monitorizare.

Pentru o evaluare corespunzatoare, Comitetul de Monitorizare al POS CCE poate organiza grupuri de lucru permanente, in special pentru monitorizarea activitatilor orizontale si sa solicite opinii ale expertilor independenti.

Modalitati si proceduri de Monitorizare

Conform Art. 66 din Regulamentul Consiliului nr. 1083/2006, AM POS CCE impreuna cu Comitetul de Monitorizare va asigura calitatea implementarii POS. Monitorizarea este realizata pe baza unui set de indicatori care masoara progresul in implementarea si eficacitatea programului operational la nivelul fiecarei axe prioritare.

Sistemul de indicatori reflecta obiectivele POS CCE. Criteriile de alegere a indicatorilor tin cont de regulile recomandate de catre Comisia Europeana (corecti, potriviti, disponibili, de incredere, masurabili, comparabili).

Conform Art. 66.3 din regulamentul general, schimbul de date cu Comisia in scopul monitorizarii va fi facut in format electronic, conform prevederilor Regulamentului Comisiei Nr. .... care stabileste reguli pentru implementarea Regulamentului Consiliului (EC) nr. 1083/2006.

Monitorizarea activitatilor va fi realizata prin intermediul SMIS (Single Management Information System = Sistem Unic de Management al Informatiei). SMIS este un sistem informatic la nivel national care sprijina toate organizatiile ce implementeaza un program operational. Sistemul raspunde necesitatilor tuturor nivelelor de management si se aplica la toate stadiile ciclului programului (mai multe detalii la sub-capitolul 5.5).

Evaluarea

Cadrul de reglementare

Evaluarea POS CCE va fi realizata conform cu Regulamentul Consiliului nr. 1083/2006, cu scopul de a imbunatati calitatea, eficienta si consistenta asistentei comunitare si implementarea programului.

Conform Art. 47-49 din Regulamentul Consiliului nr. 1083/2006, vor fi realizate trei tipuri principale de evaluare pentru POS CCE:

- *Evaluarea ex-ante* (inainte de inceperea implementarii POS)
- *Evaluarea pe parcurs* (in timpul perioadei de implementare a POS)
- *Evaluarea ex-post*.

Evaluarea ex-ante

Evaluarea *ex-ante* urmareste sa optimizeze alocarea resurselor bugetare si sa imbunatateasca calitatea programarii. Ea va identifica si evalua necesitatile pe termen mediu si lung, tintele de atins, rezultatele asteptate, tintele cuantificate ale POS CCE, corelarea strategiei propuse cu prioritatile Comunitatii si calitatea procedurilor de implementare, monitorizare, evaluare si management financiar.

Evaluarea ex-ante pentru POS CCE este in curs, cu sprijinul PHARE RO-2004/016-772.04.03.01.06 – Europe Aid/121373/D/SV/RO “Evaluare ex ante”, proiect care indeplineste evaluarea ex-ante pentru toate programele operationale si este coordonat de Ministerul Finantelor prin Unitatea Centrala de Evaluare. Prin procesul ex-ante este asigurata cooperarea strinsa cu Autoritatile de Management si alti actori implicati . Proiectul a inceput in august iar Raportul Initial a fost elaborat. Au avut loc citeva intilniri cu expertii proiectului iar AM a furnizat documente pentru evaluarea ex-ante. Un prim draft al raportului ex-ante este prevazut sa apara la mijlocul lui noiembrie.

O parte importanta a evaluarii ex-ante este reprezentata de evaluarea strategica de mediu (SEA = strategic environmental assessment) care va fi facuta in conformitate cu prevederile Directivei nr. 2001/42 si cu legislatia nationala prin HG nr. 1076/2004. Asistenta tehnica mai sus mentionata ofera si asistenta pentru elaborarea SEA, incluzind elaborarea raportului de mediu si organizarea consultarii publice. Coordonarea cu autoritatile de mediu este asigurata in timpul procedurii SEA. Primele stadii ale acestei proceduri, notificarea si trecerea in revista au fost deja finalizate. AM POS CCE a infiintat un grup de lucru pentru SEA format din reprezentanti din ministerele relevante si alte institutii. Au avut loc 2 intilniri ale grupului de lucru pentru SEA pentru POS CCE. A fost elaborat raportul de mediu, care se afla in

consultare publica, urmand ca in luna ianuarie sa aiba loc dezbateri publice, in vederea emiterii avizului de mediu.

Evaluarea pe parcurs

Evaluarea pe parcurs realizata in timpul perioadei de implementare a POS CCE va fi de trei tipuri: *a) interimara, b) ad-hoc si c) inter corelata (cross-cutting)*, dupa cum urmeaza:

Evaluarea interimara are ca scop cresterea calitatii, eficientei si coerenței asistentei, a strategiei si a implementarii programului operational. Evaluările interimare vor sprijini procesul de management al PO prin analizarea problemelor care apar in timpul implementarii si propun solutii specifice pentru imbunatatirea operatiunilor din sistem.

Vor fi doua evaluari interimare ale PO: una va fi realizata la sfarsitul anului 2009 sau inceputul anului 2010 si una in 2012. Prima evaluare interimara va examina progresul realizat in implementarea PO, adresandu-se in special problemelor legate de managementul PO, in timp ce a doua evaluare interimara se va concentra mai mult pe prioritati, avand in vedere urmatoarea perioada de programare.

Evaluările ad-hoc vor fi realizate atunci cand monitorizarea programului sesizeaza o diferenta semnificativa fata de obiectivele initiale sau cand sunt facute propuneri de revizuire a programelor operationale. *Evaluările ad-hoc* se pot adresa atat problemelor de implementare cat si celor de management ale unei axe prioritare sau ale unui domeniu major de interventie, sau pot fi „tematice”.

Evaluările interimare si ad-hoc vor fi conduse de functia de evaluare a Autoritatii de Management si vor fi realizate de evaluatori externi independenti.

Evaluările intercorelate pe o anumita tema (cross-cutting) vor fi realizate atunci cand evaluarea este de natura orizontala si finalizarea acesteia solicita implicarea mai multor programe operationale. Aceste evaluari pot examina evolutia tuturor sau a unui grup de programe operationale in legatura cu prioritati nationale si comunitare. Ele pot de asemenea sa examineze probleme specifice de management legate de toate Programele Operationale. Acest tip de evaluare va fi administrat de Unitatea Centrala de Evaluare din cadrul Ministerului Finantelor (care este Autoritate de Management pentru Cadrul de Sprijin Comunitar) si va fi incredintata consultantilor externi.

Pentru fiecare tip de evaluare, *interimara, ad-hoc si intercorelata*, vor fi definite separat obiective specifice, intrebari de evaluare, sarcini si rezultate ce decurg din procesele de evaluare.

Evaluarea ex-post

Evaluarea ex-post va fi realizata de Comisie, pentru fiecare obiectiv, in stransa cooperare cu Statul Membru si Autoritatea de Management, conform art. 47, par. 3 al Regulamentului Consiliului nr. 1083/2006.

De asemenea, Comisia poate realiza atat *evaluări strategice* cat si evaluari legate de monitorizarea programelor operationale, conform art. 49 al Regulamentului Consiliului nr. 1083/2006.

Cadrul institutional pentru evaluare

Cadrul national institutional pentru evaluare are doua nivele:

- un nivel de coordonare generala , asigurat de **Unitatea Centrala de Evaluare**, stabilit in structura AMCSC, Ministerul Finantelor Publice
- un nivel functional, format din **unitatea de evaluare stabilita in cadrul AM POS CCE**.

Rolul de coordonare al Unitatii Centrale de Evaluare poate fi rezumat astfel:

- a. realizarea de evaluari intercorelate (cross-cutting);
- b. realizarea de activitati care au ca obiectiv crestere a capacitatii instituttionale a unitatilor de evaluare, infiintate in Autoritatile de Management ale programelor operationale;
- c. desfasurarea activitatilor de asigurare a calitatii pentru a asigura calitatea tuturor evaluarilor.

Unitatea de Evaluare stabilita in AM POS CCE va fi responsabila cu administrarea urmatoarelor tipuri de evaluari pe parcurs:

- a. *Evaluari interimare* si
- b. *Evaluari ad-hoc*

Unitatea de Evaluare va actiona in cooperare cu Comitetul de Monitorizare si va interactiona in mod constant cu Unitatea Centrala de Evaluare. Rezumatul raporturilor de evaluare va fi facut disponibil pentru public prin intermediul paginii de Internet a MEC.

Planuri de evaluare

Unitatea de Evaluare din cadrul AM va elabora un proiect de Plan de evaluare care va cuprinde activitatile indicative de evaluare care se intentioneaza se fie realizate in diferite faze ale implementarii programului, resursele umane si financiare alocate pentru fiecare activitate de evaluare, actiunile pentru cresterea capacitatii institutionale cat si responsabilitatile care incumba din acestea. Aceasta planificare va fi facuta conform noilor Regulamente privind Instrumentele Structurale, documentelor metodologice de lucru privind evaluarea, elaborate de DG Regio, documentelor metodologice de lucru privind evaluarea emise de AMCSC – Unitatea Centrala de Evaluare.

Aranjamente operationale

Vor fi stabilite Comitete de Conducere pentru fiecare evaluare, care vor indeplini cel putin urmatoarele sarcini: elaborarea termenilor de referinta pentru fiecare evaluare, facilitarea accesului evaluatorilor la informatiile necesare pentru realizarea activitatii lor; sprijinirea activitatii de evaluare, in special din punct de vedere metodologic, respectarea si urmarirea corecta a termenilor de referinta, exercitarea controlului calitatii asupra evaluarii.

Sub coordonarea Unitatii Centrale de Evaluare se va stabili un mecanism de urmarirea a indeplinirii recomandarilor evaluarii, in cadrul AM POS CCE.

5.3. Management financiar si control

AM POS CCE, impreuna cu Autoritatea de Certificare si Autoritatea de Plata este responsabil cu managementul financiar adecvat al Programului Operational si raspunde de legalitatea tranzactiilor incheiate pe baza fondurilor primite.

Autoritatea de Certificare si Autoritatea de Plata vor fi responsabile in special pentru pentru:

1. Certificare- intocmirea si inaintarea catre Comisie a declaratiilor certificate privind cheltuielile si a cererilor de plata, in format electronic.

Se certifica urmatoarele:

- declaratiile de cheltuieli sunt corecte , rezultand din documente contabile de incredere si bazate pe documente verificabile;
- cheltuielile realizate sunt conforme cu regulile nationale si comunitare si corespund operatiunilor selectate pentru acordarea de fonduri in concordanta cu criteriile aplicabile programelor si supunandu-se regulilor nationale si Comunitare.

In acest scop, sarcinile Autoritatii de Certificare sunt:

- sa se asigure ca informatiile primite de la AM privind procedurile si verificarile legate de cheltuieli si incluse in declaratiile de cheltuieli, furnizeaza o baza adecvata pentru certificare, care necesita:
  - verificarea corespondentei sumelor revendicate cu baza de date;
  - verificarea corectitudinii calculului privind suma totala a cheltuielilor eligibile;
- sa ia in considerare rezultatele tuturor actiunilor de audit realizate de, sau sub responsabilitatea Autoritatii de Audit/organismului intern de audit sau a Comisiei Europene.
- sa pastreze registrele de contabilitate in format electronic in cazul cheltuielilor declarate Comisiei.
- sa tina evidenta sumelor de recuperat si a celor retrase in urma anularii contributiei sau a unei parti din contributia pentru o operatiune. Sumele recuperate vor trebui sa fie inapoiate bugetului general al Uniunii Europene inainte de inchiderea Programului Operational prin deducerea acestora din declaratia de cheltuieli.

2. Platile –in acest scop vor fi realizate urmatoarele activitati:

- primeste fondurile instrumentelor FEDR;
- transfera fondurile FEDR si sumele de co-finantare (daca este cazul) catre beneficiari/unitatile de plata;
- intocmeste si inainteaza catre Comisie estimarile de cheltuieli;
- intocmeste si inainteaza catre Comisie prognoze actualizate de plati bazate pe estimarile AM;
- returneaza CE cheltuielile ne-eligibile sau fondurile care nu au fost utilizate, incluzand dobanda la intarzierea platilor;
- tine registrul de datorii .

Autoritatea de Management POS CCE este responsabila cu administrarea si implementarea Programului Operational in mod eficient, efectiv si corect, conform cu prevederile art. 59 din Regulamentul General Nr. 1083/2006. Autoritatea de management va lucra impreuna cu Autoritatea de Certificare si Autoritatea de Plati pentru realizarea responsabilitatilor de management financiar si control pentru a se asigura ca:

- fondurile sunt utilizate efectiv si in cel mai eficient mod posibil pentru atingerea obiectivelor POS CCE;
- folosirea resurselor este responsabilitatea publica a UE si Statului Membru;

- controlul bugetar este eficient astfel incat angajarea fondurilor este durabila in cadrul PO si este respectat profilul planificarii financiare;
- contractarea se incadreaza in buget;
- achizitia de bunuri si servicii pentru proiectele finantate:
  - are loc;
  - este conforma cu regulile UE si ale statului membru;
  - are valoare conform cu suma alocata;
- platile catre Beneficiari sunt facute in mod regulat si fara intarzieri sau deduceri;
- resursele de cofinantare sunt furnizate asa cum au fost planificate;
- platile sunt corect contabilizate;
- iregularitatile sunt notificate conform regulamentelor UE;
- orice suma platita in mod gresit este recuperata prompt si in intregime;
- resursele neutilizate sau recuperate sunt reangajate in cadrul PO;
- este evitata dezangajarea –mai ales in legatura cu regula n+3/n+2;
- inchiderea PO se face fara dificultati si la timp .

In scopul certificarii cheltuielilor catre CE verificarile se fac pe patru nivele:

- 1) certificarea cheltuielilor la nivelul Beneficiarilor;
- 2) certificarea cheltuielilor la nivelul Organismelor Intermediare;
- 3) certificarea cheltuielilor la nivelul Autoritatii de Management;
- 4) certificarea cheltuielilor la nivelul Autoritatii de Certificare si Autoritatii de Plata.

Verificarile realizate la nivelul Organismelor Intermediare sunt realizate conform sarcinilor delegate de AM, bazate pe evaluarea acestora privind capacitatea administrativa. Autoritatea de Management va ramane responsabila pentru sarcinile delegate catre Organismului Intermediar.

In ceea ce priveste platile, la nivelul Ministerului Finantelor Publice a fost luata decizia sa existe doua fluxuri de plata:

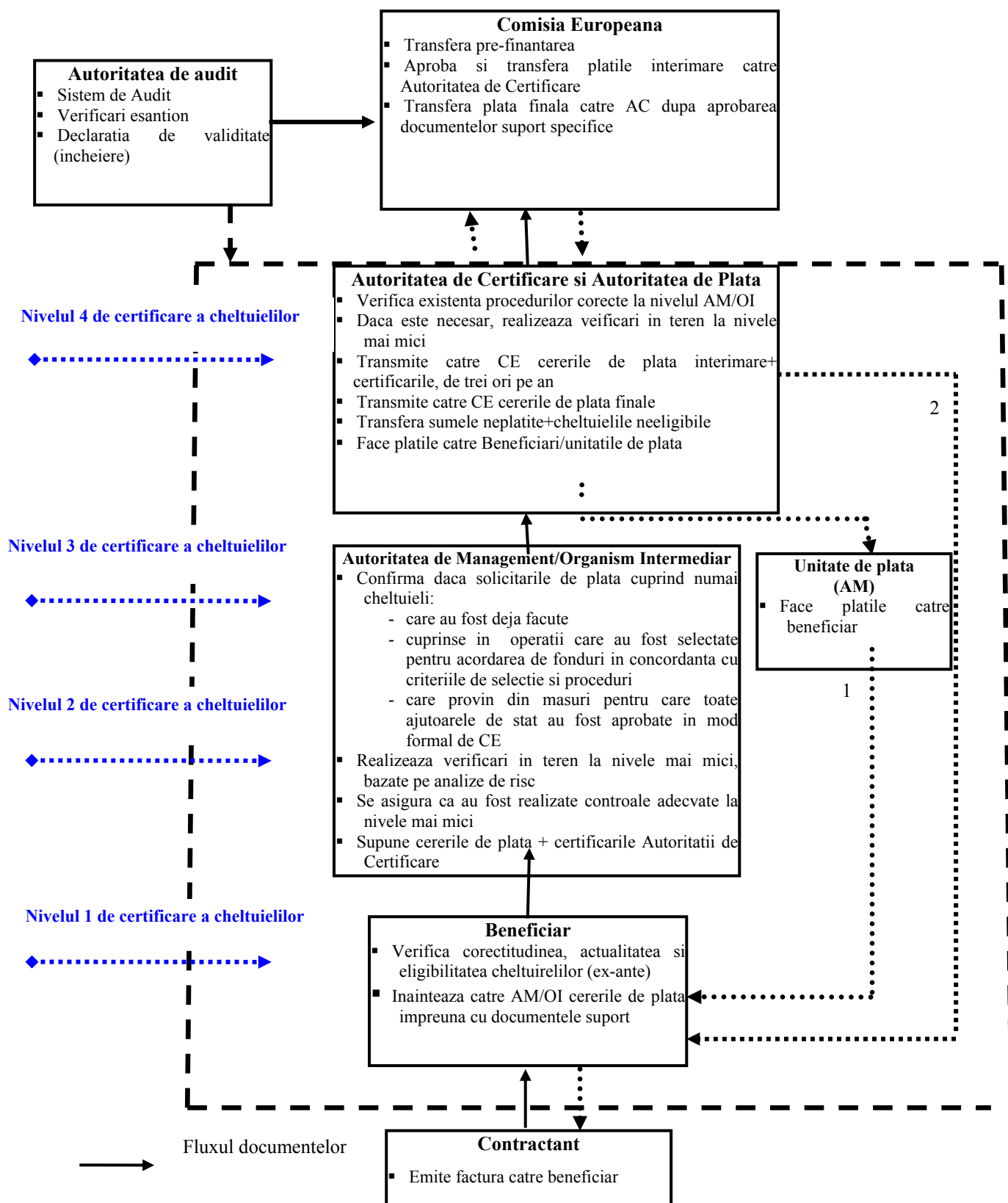
- a. plati directe pentru contributia financiara a UE si sumele co-finantate (cand se aplica) din partea Autoritatii de Plata catre beneficiari, in cazul POS Mediu si POS Infrastructura de Transport si,
- b. plati indirecte, prin unitatile de plata stabilite pe langa AM-uri, pentru alte programe operationale (POS CCE, Asistenta tehnica, Dezvoltarea resurselor umane, Dezvoltarea Capacitatii Administrative, POR).

Descrierea fluxurilor de plata din cadrul POS CCE

1. Autoritatea de Management notifica Autoritatea de certificare si Autoritatea de Plata privind prefinantarea
2. Autoritatea de Certificare si Autoritatea de Plata transfera fondurile de prefinantare catre Autoritatea de Plata
3. Autoritatea de Plata transfera sumele de prefinantare catre Beneficiarii eligibili
4. Beneficiarii efectueaza platile catre Contractanti
5. Beneficiarii inainteaza catre OI o Cerere de Plata impreuna cu documente justificative pentru verificarea financiara si tehnica iar OI, la randul lui, inainteaza aceasta cerere catre AM pentru autorizarea de plata.
6. AM inainteaza Cererea de Plata catre Autoritatea de Certificare si, dupa obtinerea autorizarii de plata, catre Autoritatea de Plata
7. Autoritatea de Certificare si Autoritatea de Plata ramburseaza cheltuielile eligibile catre Unitatea de Plata

8. Unitatea de Plata ramburseaza cheltuielile eligibile catre Beneficiari
9. Autoritatea de Certificare si Autoritatea de Plata inainteaza Cererea de Plata catre Comisia Europeana
10. Comisia Europeana ramburseaza cheltuielile efectuate – plati intermediare si finale – catre Autoritatea de Certificare si Autoritatea de Plata

Fluxul financiar al POS CCE

Identificarea si raportarea neregularitatilor

Baza legala este reglementata de propunerea de Regulament al Comisiei care defineste regulile de implementare ale Regulamentului Consiliului (EC) Nr. 1083/2006 si a Regulamentului Nr 1080/2006, Regulamentul consiliului Nr 2988/95 privind protectia intereselor financiare ale CE si OG 79/2003 care reglementeaza caile de control si recuperarea sumelor din asistenta nerambursabila a UE.

Obiectivul acestei sectiuni este descrierea modului de identificare si raportare a oricarei suspiciuni de frauda sau alta neregularitate. Ea se ocupa de asemenea cu implementarea imediata a actiunilor corective (inclusiv sanctiuni si lansarea procedurilor civile sau penale) considerate necesare ca o consecinta a investigatiilor ne regularitatilor.

Conform noii legislatii, neregularitatile care implica pierderi de fonduri UE mai mici de 10.000 Euro nu trebuie raportate catre CE, in afara de cazul in care Comisia solicita acest lucru.

Ca urmare, neregularitatile care implica pierderi mai mari de 10.000 Euro si toate neregularitatile comise intentionat trebuie sa fie raportate CE. Aceste rapoarte sunt adunate si verificate de Autoritatea de Certificare si apoi transmise Serviciului de Coordonare Antifrauda (AFCOS) pentru a le transmite trimestrial catre OLAF (Biroul European Anti- Frauda). Autoritatea de Certificare primeste rapoartele de la AM, dar trebuie sa includa si rapoartele proprii privind neregularitatile din cadrul Autoritatii de Certificare si Autoritatii de Plata..

In scopul unui proces adecvat de prevenire, depistare si raportare a nereregularitatilor la nivelul POS CCE, in cadrul AM, si al fiecarui OI va trebui sa fie numit un functionar responsabil cu neregularitatile. Rapoartele trimestriale si ad-hoc elaborate de catre Beneficiari vor include informatii privind neregularitatile. Functionarul responsabil cu neregularitatile actioneaza atat din proprie initiativa cat si atunci cand primeste plangeri. Acestia isi vor efectua activitatea pe baza Manualelor de Iregularitati elaborate de catre AM/OI.

Audit intern

In cadrul tuturor ministerelor responsabile cu implementarea Fondurilor Structurale, au fost infiintate Unitati de Audit Intern (UAI), care sunt independente de structurile care indeplinesc sarcini ale AM (sau OI) si sunt direct subordonate conducatorilor institutiilor respective.

In consecinta, auditul intern pentru POS CCE va fi efectuat de catre Unitatea de Audit Public Intern care este subordonata direct ministrului iar auditul la nivelul OI de catre functiile de audit aflate in institutiile relevante.

Coordonarea metodologica a acestor unitati este asigurata de unitatea speciala din MFP numita Unitatea Centrala de Armonizare pentru Auditul Public Intern (UCAAPI).

Atributiile Unitatii Centrale de Armonizare pentru Auditul Public Intern

- Elaborarea si implementarea uniforma a procedurilor si metodologiilor bazate pe standarde internationale agreate de UE, inclusiv manuale pentru audit intern si cai de audit.
- Elaborarea metodologiilor pentru managementul riscului;

- Elaborarea Codului Etic al Auditorilor Interni
- Andorsarea normelor metodologice privind Auditul Public Intern, specific pe diferite domenii de activitate in domeniul auditului public intern;
- Elaborarea sistemelor de raportare a rezultatelor pentru toate activitatile de audit public intern si elaborarea unui raport anual;
- Verificarea conformitatii normelor, instructiunilor si Codului Etic si respectarea de catre serviciile de audit intern in respectivele entitati publice; UCAAPI poate lua masuri corective necesare, in cooperare cu conducatorul respectivei entitati publice.
- Coordonarea sistemului de recrutare si instruire in domeniul auditului public intern

Sarcinile Unitatii Publice de Audit Intern

Unitatile Publice de Audit Intern din ministerele care implementeaza Fondurile Structurale si de Coeziune au manuale specifice de audit pentru Fondurile Europene.

Conform legii, sarcinile unitatii de audit intern sunt urmatoarele:

- realizeaza activitatile de audit intern in scopul de a evalua daca sistemele de management si control ale entitatilor publice sunt transparente si conforme cu normele legale si regulamentele, eficiente din punct de vedere al costurilor;
- informeaza UCAAPI asupra recomandarilor care nu au fost urmate de conducatorul entitatii publice auditate si asupra consecintelor;
- raporteaza periodic asupra problemelor, concluziilor si recomandarilor rezultate din activitatea de audit;
- pregateste un raport anual in care trece in revista activitatile derulate;
- raporteaza imediat catre conducatorul entitatii publice si catre unitatile de inspectie in cazul in care detecteaza iregularitati serioase sau cazuri de frauda.

Autoritatea de Audit

Romania si-a stabilit o Autoritate de Audit pentru toate Programele Operationale prin Legea 200/2005. Autoritatea este un organism asociat Curtii de Conturi , fara personalitate juridica, care opereaza independent de Curtea de Conturi si este in acelasi timp independenta de Autoritatea de Management si de Autoritatea de Certificare.

In acord cu prevederile Legii 200/2005, art.14, Autoritatea de Audit are urmatoarele responsabilitati:

- sistemul de audit, verificarile pe esantioane si audit final;
- verificari si audit extern pentru fondurile structurale;
- verificari anuale ale sistemului de management si control;
- verificari ale declaratiilor de cheltuieli, pe baza unor esantioane potrivite;
- verificari pentru declaratiile de inchidere la terminarea operatiunilor si programelor;
- verificarea existentei si corectitudinii cofinantarii nationale.

5.4. Informare si publicitate

Accesul la informare cu privire la interventiile fondurilor este esential pentru asigurarea eficacitatii operatiunilor co-finantate. In acord cu art. 69 al Regulamentului Consiliului (EC) nr. 1083/2006 si Capitolul II – *Informare si comunicare* al Regulamentului Comisiei care defineste regulile de implementare Comisiei (EC) nr...../..... privind implementarea, AM POS CCE va asigura derularea actiunilor necesare in scopul evidentierii rolului CE si pentru asigurarea transparente asistentei fondurilor.

In conformitate cu Art.4 al Regulamentului Comisiei (EC) nr...../....., Autoritatea de Management trebuie:

- sa informeze Comitetul de Monitorizare al POS CCE in privinta continutului *Planului de comunicare* si punerea sa in aplicare, in privinta activitatilor de informare si comunicare derulate (oferind exemple in acest sens) cat si a modalitatilor folosite.
- sa includa in rapoartele anuale cat si in raportul final ce vor fi trimise Comisiei, exemple privind actiunile de informare si publicitate, masurile intreprinse in vederea publicarii listei beneficiarilor (in conformitate cu art.8 al Regulamentului Comisiei de implementare (EC) nr...../..... din.....) cat si continutul principalelor amendamente aduse Planului de comunicare.
- sa includa in raportul anual pentru anul 2010 cat si in raportul final, un capitol privind evaluarea rezultatelor actiunilor de informare si publicitate in scopul asigurarii transparente actiunilor de promovare a POS CCE si a rolului jucat de catre Comunitate.

In vederea implementarii actiunilor de comunicare privind POS CCE, Autoritatea de Management a infiintat un compartiment de informare si publicitate, care are urmatoarele responsabilitati:

- elaborarea *Planului de comunicare* si trimiterea acestuia Comisiei in cel mult patru luni de la data adoptarii PO;
- managementul activitatilor de comunicare prevazute in *Plan* si a bugetului alocat;
- implementarea actiunilor de comunicare prevazute in *Planul de comunicare* in acord cu prevederile art.7 al Regulamentului Comisiei (EC) nr. ....
- monitorizarea derularii si a impactului activitatilor de comunicare;
- monitorizarea actiunilor de comunicare promovate de Organismele Intermediare, Agentiile de Implementare, beneficiari in acord cu prevederile art. 8 si 9 ale Regulamentului Comisiei (EC) No. ....
- intocmirea studiilor si rapoartelor ce vor fi prezentate de catre Autoritatea de Management, Comitetului de Monitorizare si Comisiei in acord cu prevederile Art.4 al Regulamentului Comisiei (EC) No .../... din....
- informarea Autoritatii de Management in privinta necesitatii aducerii unor posibile amendamente Planului de comunicare;
- participarea in cadrul Grupului de lucru contituit la nivel central;
- implicarea organismelor care pot disemina informatia pe scara larga;
- participarea in cadrul Echipei de informare privind fondurile structurale (*Structural Funds Information Team -SFIT*) constituita de catre Unitatea de Informare si Comunicare - DG Regio;

Organismele Intermediare vor sprijini Autoritatea de Management prin:

- informarea potentialilor beneficiari privind criteriile de eligibilitate, procedurile de selectie si evaluare, operatiunile selectate pentru a fi finantate, bugetul alocat;
- informarea publicului larg privind proiectele implementate;
- oferirea tuturor informatiilor necesare in vedera elaborarii studiilor si rapoartelor in acord cu art.4 al Regulamentului Comisiei (EC) nr...../.....din.....ce urmeaza a fi prezentate de catre Autoritatea de Management, Comitetului de Monitorizare si Comisiei.

Promovarea activitatilor va fi facuta folosind si dezvoltand instrumente de informare adaptate grupurilor tinta specifice asa cum sunt ele definite in *Planul de comunicare*. Operatiunile

avute in vedere sunt prevazute in cadrul Axei prioritare de Asistenta Tehnica a Programului Operational, care include si o alocare bugetara pentru actiunile de informare si publicitate din cadrul Programului operational in acord cu *Planul de comunicare*.

Actiunile de informare si publicitate ale POS CCE incluse in *Planul de comunicare* au rolul de a :

- creste nivelul de informare al publicului larg privind Politica de Coeziune si oportunitatile oferite de finantarea din Fonduri Structurale;
- evidentia rolul UE in co-finantarea operatiunilor din cadrul POS CCE, in sprijinirea cresterii competitivitatii economice, a dezvoltarii economice si a reducerii disparitatilor regionale;
- creste nivelul de informare privind POS CCE si a axelor sale prioritare, a obiectivelor si mecanismelor sale;
- informa potentialii beneficiari privind: criteriile de eligibilitate in vederea obtinerii finantarii in cadrul POS CCE, procedurile de examinare a aplicatiilor si timpul alocat examinarii, criteriile de selectie, datele de contact la nivel national, regional sau local in vederea obtinerii de informatii;
- disemina informatii legate de proiectele ce au fost aprobate si proiectele finantate, cat si in privinta rezultatelor obtinute, a exemplelor de bune practici;
- facilita obtinerea de informatii tuturor grupurilor tinta;
- asigura transparenta maxima a informatiilor furnizate publicului privind alocarile financiare si al managementului.

Pentru actiunile de informare si comunicare din cadrul POS CCE au fost identificate urmatoarele grupuri tinta:

- a) *publicul larg*, grupat in functie de necesitati dupa varsta, pregatire profesionala, localizare;
- b) (*potentia*) *beneficiari*, cum ar fi IMM-uri si asociatii ale acestora, organizatii ce reprezinta mediul de afaceri, ONG-uri, universitati, intitute, centre de cercetare, tour-operatori, autoritati centrale si locale;
- c) *lideri de opinie si media*, in particular publicatii economice si financiare, presa locala, posturi de radio si TV reprezentative;
- d) *parteneri pentru activitatea de comunicare*, de exemplu acele organisme care pot ajuta Autoritatea de Management in diseminarea informatiilor, cum ar fi: Organismele Intermediare, Camerele de Comert, Organizatii patronale si sindicale, alte asociatii profesionale, centre de informare europene si reprezentanta Comisiei in Romania;

Beneficiarii vor fi informati in privinta responsabilitatilor ce le revin, cum ar fi: informarea publicului in privinta asistentei obtinute din Fonduri Structurale, montarea panourilor si a plachetelor explicative cat si arborarea drapelului UE conform prevederilor Art.8 al Regulamentului Comisiei (EC) nr. ....../..... din.....in acord cu caracteristicile tehnice ale masurilor privind informarea si publicitatea prevazute de Art.9 al Regulamentului Comisiei (EC) nr. ....../.....din.....

Beneficiarii trebuie sa fie de asemenea informati despre faptul ca proiectul lor face parte dintr-o axa prioritara din cadrul unui program operational co-finantat prin FEDR, iar numele lor, numele operatiunii si suma publica alocata operatiunii vor fi publicate.

Atributiile Comitetului de Monitorizare legate de informare si publicitate, includ adoptarea strategiei de informare si publicitate cat si monitorizarea implementarii actiunilor prevazute in *Planul de comunicare*.

Grupul de lucru promovat de Ministerul Finantelor Publice va asigura coordonarea activitatilor de comunicare intre institutiile implicate in activitatile de informare si publicitate ale PO.

Activitatile de informare si publicitate vor fi subiectul evaluarii regulate de catre AM POS-CCE cat si de catre Comitetul de Monitorizare al POS.

Rapoartele anuale, cele intermediare si finale in privinta implementarii POS vor include exemple privind operatiunile de informare si publicitate pentru programul operational, adoptate pentru implementarea *Planului de comunicare* si evaluarea operatiunilor implementate.

5.5. Sistemul unic informatic de management (SMIS)

Conceptul Sistemului unic informatic de management

Sistemul unic informatic de management este un sistem national bazat pe o retea de tip web, care sprijina organizatiile romanesti care implementeaza Cadrul Strategic National de Referinta (CSNR) si programele operationale. Sistemul se adreseaza necesitatilor la toate nivelele de management (AM, OI, AC, etc.) si tuturor stadiilor ciclului de programare (programare, licitatii, contractare, monitorizare, evaluare, plati, audit si control). Principala caracteristica a SMIS este aceea ca furnizeaza utilizatorilor un mecanism unic care sa-i asiste in realizarea sarcinilor de zi cu zi.

SMIS descriere si functii

Proiectarea SMIS tine cont de trei principii mari: **disponibilitatea datelor** (care sunt disponibile direct ca urmare cererilor adresate unui utilizator autorizat); **confidentialitatea datelor** (oferite numai utilizatorilor autorizati sa acceseze anumite tipuri specifice de informatii) si **integritatea datelor** (a caror procesare este realizata numai de utilizatori autorizati intr-un mod autorizat). Ca mijloc de implementarea a celor trei principii mentionate mai sus, sistemul suporta mai multi utilizatori grupati intr-un numar de grupuri/roluri utilizatoare. In acest fel accesul utilizatorilor este usor de organizat si administrat iar accesul la informatii poate fi in intregime controlat si logat intr-un mod flexibil.

In scopul unui instrument de management eficient, modelul functional SMIS se bazeaza pe un set de subsisteme, care i reflecta impreuna totalitatea functiilor pentru care a fost proiectat sistemul:

- *Programarea*, care permite inregistrarea si modificarea informatiilor principale din CSNR impartite pe programe operationale, axe prioritare, domenii majore de interventie si operatiuni.
- *Accesarea si modificarile proiectelor* (inregistrarea si modificarea principalelor informatii asupra proiectelor, inclusiv contractele)
- *Monitorizarea*, care permite studierea progreselor CSNR la toate nivelele, acolo unde este necesar, conform tintelor stabilite aprioric; de asemenea permite agregarea de jos in sus a valorilor actuale ale datelor principale care sunt inregistrate la cel mai de jos nivel al sistemului

- *Auditul*, care inregistreaza constatarile de audit si control si genereaza rapoartele de audit;
- *Managementul fluxului de fonduri*, care se ocupa cu prognozele privind cererile de plata, sumele care intra, veniturile proiectelor, suspendarea si recuperarea fondurilor.

Schimbul electronic de date cu Comisia Europeana va fi facut printr-o interfata intre SMIS si sistemul de management informatic al CE, al carui proiect se elaboreaza in prezent in cadrul proiectului SFC2007-Schimb electronic de date.

6. PARTENERIAT

Principiul parteneriatului sta la baza managementului fondurilor structurale. Așa cum precizează articolul 11 din Regulamentul Comisiei Europene nr. 1083/2006, „obiectivele Fondurilor Structurale sunt urmate în cadrul unei stranse cooperări (Parteneriat) între Comisie și statul membru”.

Același articol precizează că fiecare stat membru trebuie să organizeze, respectand legislația și practica națională, un parteneriat cu diferiți actori socio-economici.

Procesul de parteneriat acoperă întregul ciclu de programare de la faza de programare până la cea de implementare, monitorizare și evaluare. Pe viitor este importantă crearea unui parteneriat cu toți actorii implicați în următoarea fază de programare și implementare, asigurand un înalt nivel de implicare a administrației în procesul de parteneriat precum și receptarea feed-backului din partea diferiților parteneri. Conform reglementărilor CE și a legislației naționale, obiectivele parteneriatului vor fi: promovarea unei culturi a dezvoltării participative, care va contribui la definirea alegerilor strategice și a documentelor de programare; luarea în considerare a intereselor diferiților actori prin confruntare și coordonare cu diferiții parteneri instituționali și non-instituționali; îmbunătățirea transparenței actului administrativ și creșterea calității sale prin aportul de cunoștințe adus de către parteneri; extinderea metodelor și a practicilor privind intervențiile cofinanțate și către operațiunile realizate cu resurse naționale;

Parteneriatul a fost organizat pe trei paliere: **parteneriatul instituțional**, constituit de către instituțiile administrației publice la nivel central și local implicate în elaborarea POS CCE, inclusiv instituțiile ce reprezintă prioritățile orizontale; **parteneriatul socio-economic** – compus de către organizațiile patronatelor și sindicatelor; **parteneriatul „sectorului terțiar”**, cuprinzand ONG-uri, organizații non-profit, organizații pentru promovarea șanselor egale, pentru protejarea mediului înconjurător precum și orice altă organizație reprezentand societatea civilă.

Conform articolului 11 din regulamentul general, Autoritatea de Management identifică partenerii cei mai reprezentativi conform legislației și practicii naționale. Partenerii socio-economici, în special, sunt identificați după următoarele criterii: reprezentativitatea partenerilor, egalitate și echilibru în reprezentarea diferitelor interese socio-economice și competență în domeniile cuprinse în POS CCE.

Partenerii socio-economici sunt implicați la un nivel și într-un număr care să asigure atât reprezentativitate cât și eficiență participării lor.

Procesul de consultare formală a fost lansat în luna martie 2005 prin înființarea în cadrul Autorității de Management pentru POS CCE (Ministerul Economiei și Comerțului, OG nr. 1115/2004) a grupului de lucru pentru elaborarea Programului Operațional Sectorial „Cresterea competitivității economice”. Grupul de lucru permanent include reprezentanți ai tuturor organismelor intermediare și ai altor instituții implicate a căror principală responsabilitate constă în identificarea axelor prioritare și a domeniilor majore de intervenție ale POS CCE. Intrunirile grupului de lucru au avut loc periodic și conform calendarului stabilit au dezbătut și elaborat capitolele corespunzătoare ale POS CCE: analiza situației actuale, analiza SWOT, strategia, implementarea, tabele de alocare financiară, etc. Coordonarea generală care a avut ca obiectiv asigurarea coerenței cu obiectivele stabilite în Cadrul Național Strategic de Referință și complementaritatea cu alte programe operaționale a fost asigurată de Ministerul Finanțelor Publice

Încă de la începutul activității de programare, Autoritatea de Management a POS-CCE a avut consultări frecvente cu alte AM-uri pentru Programe Operaționale Sectoriale din domenii conexe competitivității economice. Obiectivul acestora a fost atât identificarea operațiunilor necesare și a domeniilor de intervenție cât și descoperirea complementarităților și evitarea suprapunerilor între diferite programe operaționale. Au fost implicate în acest proces următoarele autorități de management: Ministerul Integrării Europene (POR – pentru domeniile IMM, CD, turism), Ministerul Mediului (POS Mediu-pentru Energie). Pentru aceleași motive a fost necesară largirea grupului de lucru instituțional al POS-CCE (incluzând, de exemplu, Consiliul Concurenței, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Muncii Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Agriculturii, etc)

În ce privește parteneriatul socio-economic, conform legislației în vigoare (OG 314-2001 modificată de către OG 569/2002), Comisiile de Dialog Social, compuse din reprezentanți ai patronatelor și sindicatelor (așa cum prevedea legea 109/1997), au fost implicate în procesul de programare, exprimându-și opiniile asupra conținutului POS CCE.

Un obiectiv principal al consultării pe marginea POS CCE este să transmită informații unei categorii cât mai extinse de public pentru a asigura un sprijin social cât mai larg pentru POS CCE, în conformitate cu prevederile Regulamentului CE. Activitățile de consultare/informare asigură: transparența procesului de programare/implementare, feed-back-ul necesar orientării sumelor co-finanțate prin fonduri structurale către necesitățile economice specifice și pregătirea la timp a portofoliului de proiecte pentru a asigura impactul și absorbția fondurilor.

Ca urmare, documentele de programare au fost făcute publice pentru a aduna comentarii și sugestii care, atunci când au fost relevante, au fost integrate în document. Rezultatele intermediare, respectiv documentele consultative, au fost publicate pe pagina web a Ministerul Economiei și Comerțului, pentru comentarii, observații și consultări largi socio-economice.

În același timp, AM POS-CCE a creat o pagină pe site-ul MEC, ce cuprinde un bogat set de informații (prezentarea programului, dedicarea unei adrese de e-mail partenerilor în vederea furnizării de sugestii, chestionare pentru verificarea nivelului de informații al potențialilor beneficiari cât și gradul de interes privind fondurile structurale și strategia propusă de POS). În baza chestionarului menționat postat în perioada Noiembrie 2005 – Februarie 2006, AM POS-CCE a efectuat o analiză, care a avut ca bază un grup țintă de potențiali beneficiari, și prin care a verificat reacția lor la oportunitățile oferite de POS pentru a putea defini un calendar potrivit pentru începerea operațiilor preconizate. De asemenea chestionarul a oferit posibilitatea construirii unei baze de date. Acest chestionar a fost completat de 225 de

potentiați beneficiari, în special IMM-uri, ONG-uri, universități, asociații profesionale. Analiza calitativă și cantitativă a reliefat printre altele un nivel de informare în privința fondurilor structurale de aproximativ 50%, un grad de interes de 100% în acest domeniu și un grad de interes de 60% în privința axelor prioritare dedicate întreprinderilor.

Proiectul de program operațional a fost de asemenea subiectul prezentării și consultărilor pe parcursul numeroaselor întruniri specifice. Într-o primă etapă (August-Decembrie 2005), AM POS-CCE a participat într-o campanie de comunicare și consultare organizată de Ministerul Finanțelor Publice, în cele 8 regiuni de dezvoltare în vederea prezentării în detaliu a axelor prioritare, a domeniilor majore de intervenție și a operațiunilor indicative ce urmează a fi cofinanțate din Fonduri Structurale în cadrul POS-CCE.

În cadrul activităților de informare și consultare, programate de AM POS-CCE, începând cu luna noiembrie 2005, Ministerul Economiei și Comerțului a demarat o campanie proprie în vederea prezentării strategiei POS-CCE în cele 8 regiuni de dezvoltare. Până la sfârșitul anului 2005, această campanie a fost derulată în 3 regiuni: Sud Muntenia, Sud-Vest Oltenia și Vest. Diseminarea informațiilor privind fondurile structurale și proiectele ce urmează a fi cofinanțate a fost realizată în parteneriat cu ADR-urile, autoritățile locale, alte instituții și organizații cu reprezentare teritorială (în special Camera de Comerț) și s-a adresat partenerilor economici și sociali, organizațiilor societății civile și publicului larg.

De asemenea, Autoritatea de Management a participat la diferite întâlniri, seminarii și alte evenimente pentru a prezenta și supune consultării Programul Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice” în perioada Aprilie 2006 – Octombrie 2006 (în această perioadă, au fost făcute circa 22 de prezentări). Toate observațiile și comentariile primite au fost analizate cu atenție atât de către Autoritatea de Management cât și de către Organismele Intermediare și, acolo unde a fost cazul, au condus la o îmbunătățire a documentelor.

La nivelul Organismelor Intermediare au avut loc consultări cu numeroși parteneri relevanți, privind domeniile lor specifice de activitate și responsabilitate din cadrul POS CCE precum și asupra oportunităților oferite de fiecare axă prioritară în parte.

Fiecare Organism Intermediar a organizat un program activ de consultări și grupuri de lucru care cuprind o bază largită de parteneriate socio-economice: asociații profesionale, patronale și sindicale, agenții teritoriale, ADR-uri, Camere de Comerț, ONG-uri, întreprinderi, organizații și parteneri din mediul științific și academic și alte organizații cu profil relevant din cadrul domeniului pe care-l coordonează. Fiecare Organism Intermediar a organizat numeroase consultări de acest gen în perioada martie 2005 - martie 2006. Cu ocazia reuniunilor consultative menționate, au fost supuse spre consultare și dezbateră documentele POS CCE și atunci când a fost posibil, Organismele Intermediare cât și alți parteneri au publicat pe paginile web proprii link-uri către site-ul Autorității de Management.

Comitetul de Monitorizare va permite participarea partenerilor în toate activitățile de programare și implementare a POS CCE. Sarcinile Comitetului de Monitorizare corespund regulamentului general asupra fondurilor structurale și menționate în POS CCE. Reprezentanții partenerilor instituționali și ai celor socio-economici participă la activitățile legate de aceste sarcini.

Vor exista și grupuri tematice de lucru care vor analiza aspectele specifice ale fazei de implementare, identificate pe baza necesitatilor care vor apărea, chiar și a celor cu caracter temporar.

În cazul în care vor exista cerințe specifice vor fi luate în considerare alte metode și instrumente pentru consultarea partenerilor socio-economici cum ar fi focus grupuri, anchete, interviuri cu parteneri relevanți.

4. ANEXE

Anexe aferente capitolului de analiza a situatiei actuale

Anexa 1

Tabel 1
Evolutia productiei industriale

(modificarea procentuala fata de anul precedent)

	2001	2002	2003	2004
INDUSTRIE-TOTAL	108,4	106,0	103,2	105,3
Industria de minierit si extractiva	105,0	96,1	98,6	102,4
INDUSTRIA PRELUCRATOARE	109,9	107,9	103,9	106,3
Industria alimentara si a bauturilor	114,6	112,9	113,6	95,4
Industria textila si a produselor textile	103,2	101,5	93	103,5
Industria confectiilor textile	115,1	110	100,3	95,8
Industria pielariei si incaltamintei	104,1	103,3	101,0	97,8
Industria de prelucrare a lemnului	108,1	104,2	114,6	142,0
Industria celulozei si hartiei	111,3	110,5	102,3	97,1
Industria de prelucrare a petrolului	110,5	112,7	92,5	106,2
Industria chimica	102,7	105	102,8	134,4
Prelucrarea cauciucului si maselor plastice	126,3	103	140,8	109,9
Industria materialelor de constructie si a altor produse din minerale nemetalice	100,3	94,4	95,3	116,8
Industria metalurgica	116,2	129,7	78,8	113,5
Industria constructiilor metalice si a produselor metalice	99,5	100,6	97,6	99,6
Industria de masini si echipamente	115,1	100,5	95,9	107,1
Industria de masini si aparate electrice	110,7	107,4	106,0	115,8
Industria de echipamente si aparate radio, tv si comunicatii	92,6	83,3	160,8	113,6
Industria de aparate si instrumente medicale de precizie si optice	108,7	88,5	90,0	90,1
Industria mijloacelor de transport rutier	98,8	109,1	112,7	124,3
Industria altor mijloace de transport	104,5	101,7	112,6	93,9
Industria de mobilier si alte activitati	102,1	110,7	103,4	89,7
Energie electrica si termica	98,7	98,3	101,1	96,8

Anexa 1

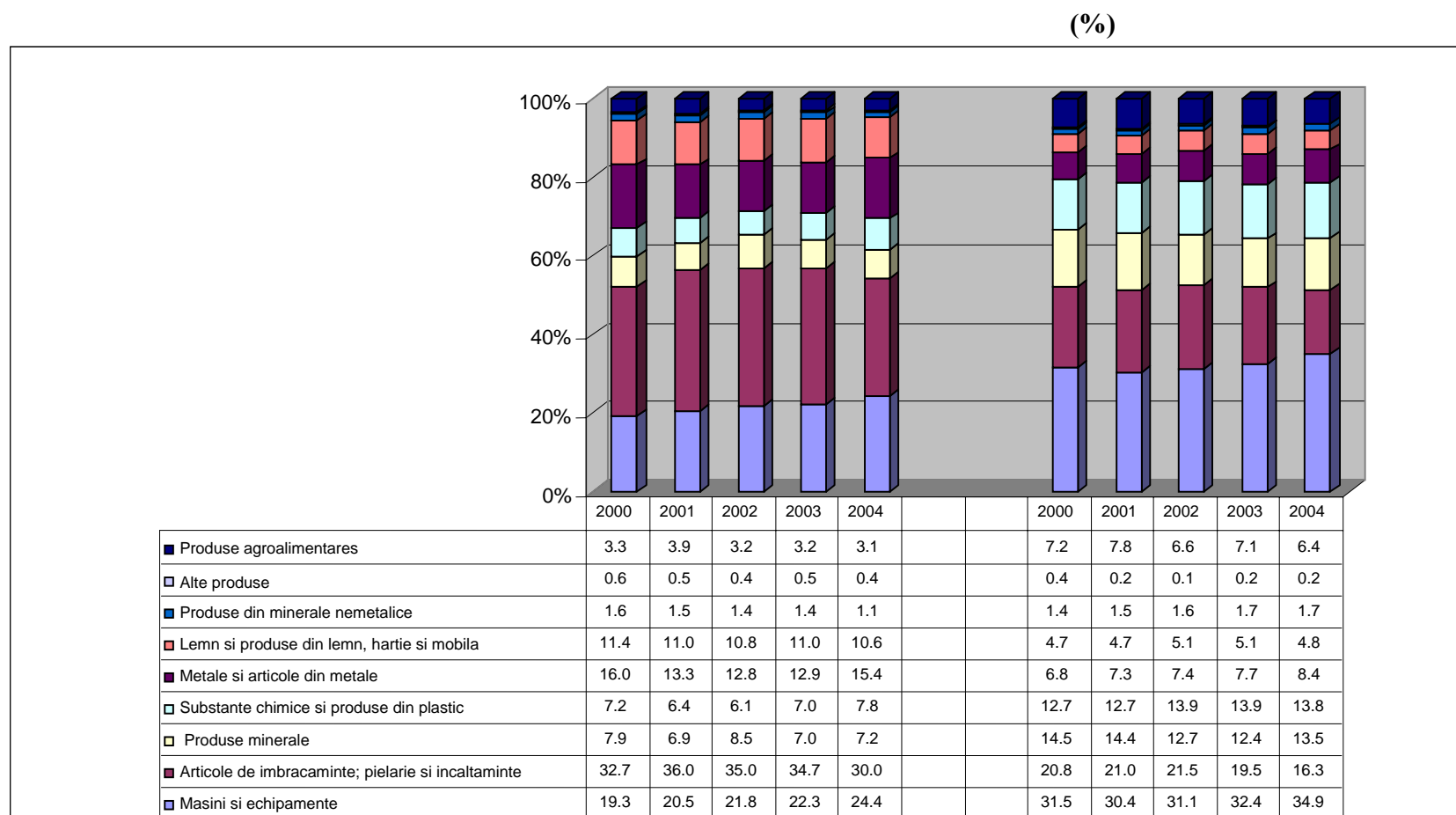
Tabel 2
Evolutia exportului pe activitati

(mil. Euro)

Activitate	2000	2001	2002	2003	2004
EXPORT - total	11.273	12.722	14.675	15.613,7	18.935
AGRICULTURA, VANATOARE, SILVICULTURA SI PISCICULTURA	289	324	311	334,1	361,5
INDUSTRIE TOTAL	10.978	12.391	14.355	15.250	18.560
Industria de minerit si extractiva	37	42	44	45,5	49,3
INDUSTRIA PRELUCRATOARE, din care:	10.890	12.280	14.205	15.135	18.432
Industria confectiilor textile	2.258	2.787	3.079	3.224,9	4.254,2
Industria pielariei si incaltamintei	908	1.176	1.343	1.391,8	1.368,5
Industria de prelucrare a titeiului	758	724	1050	947,9	1196
Industria chimica	687	982	697	744,9	1030,8
Industria de prelucrare a cauciucului si maselor plastice	98	126	218	340,9	434,6
Industria metalurgica	1.725	1.565	1.679	1.818	2.647
Industria materialelor de constructie si a altor produse din minerale nemetalice	178	208	244	266,6	355,5
Industria de masini si echipamente	562	750	858	939,7	1354,8
Industria de masini si aparate electrice	403	575	825	1.029,4	1.366,2
Productia de mobilier si alte activitati neclasificate	560	668	767	841,7	1005,1
Energia electrica si termica	51	69	106	69,7	78,4
Alte activitati (informatica, servicii prestate intreprinderilor, activitati recreative, culturale si sportive)	6	7	9	28,9	13,7

Anexa 1

Tabel 3
Structura exportului si importului

Anexa 1

Productivitatea muncii in industrie/angajat/sector de activitate

2000=100

	2001	2002	2003	2004
INDUSTRIE-TOTAL	106,7	112,0	118,0	132,0
Industria de minerit si extractiva	105,1	102,9	109,1	117,1
INDUSTRIA PRELUCRATOARE	107,8	114,4	119,4	135,3
Industria alimentara si a bauturilor	126,6	139,4	148,3	140,6
Industria textila si a produselor textile	97,2	107,8	163,7	186,5
Industria confectiilor textile	105,6	105,6	106,7	107,9
Industria pielariei si incaltamintei	91,3	92,1	94,3	101,6
Industria de prelucrare a lemnului	86,1	72,7	76,5	106,9
Industria celulozei si hartiei	114,9	123,2	127,9	132,0
Industria de prelucrare a petrolului	110	155,8	162,4	178,8
Industria chimica	96,6	107,1	123,9	188,3
Prelucrarea cauciucului si maselor plastice	119	119,8	145,6	162,3
Industria materialelor de constructie si a altor produse din minerale nemetalice	103,1	116,5	123,4	162,6
Industria metalurgica	113,6	153,9	139,8	187,3
Industria constructiilor metalice si a produselor metalice	92,4	86,8	76,9	81,7
Industria de masini si echipamente	121,2	125,2	116,1	138,3
Industria de masini si aparate electrice	107	107,6	112,8	118,0
Industria de echipamente si aparate radio,tv si comunicatii	111,6	112,3	128,9	183,3
Industria de aparate si instrumente medicale de precizie si optice	135,3	120,1	140,1	136,3
Industria mijloacelor de transport rutier	97,5	112,0	149,6	209,4
Industria altor mijloace de transport	101,4	91,6	108,4	105,9
Industria de mobilier si alte activitati	106,1	121,4	118,2	109,5
Energie electrica si termica	98,8	100,6	118,7	119,3

Anexa 2
IMM

Tabel 1
Numar de IMM active dupa marime

<i>Marimee</i>	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Micro</i>	294,597(90.2%)	279,893(88.5%)	280,448(87.9%)	285,207(87.7%)	313,485(87.9%)	358,242(89%)
<i>Mici</i>	25,987(8.0%)	29,417(9.3%)	31,249(9.8%)	32,010(9.84%)	34,883(9.8%)	36,080(8%)
<i>Medii</i>	6,102(1.8%)	6,864(2.17%)	7,455(2.3%)	7,989(2.45%)	8,342(2.3%)	8,674(2%)
<i>Total</i>	326,686(100%)	316.174(100%)	319,152(100%)	325,206(100%)	356,710(100%)	402,996(100%)

Sursa: Ministerul Finantelor Publice si INS

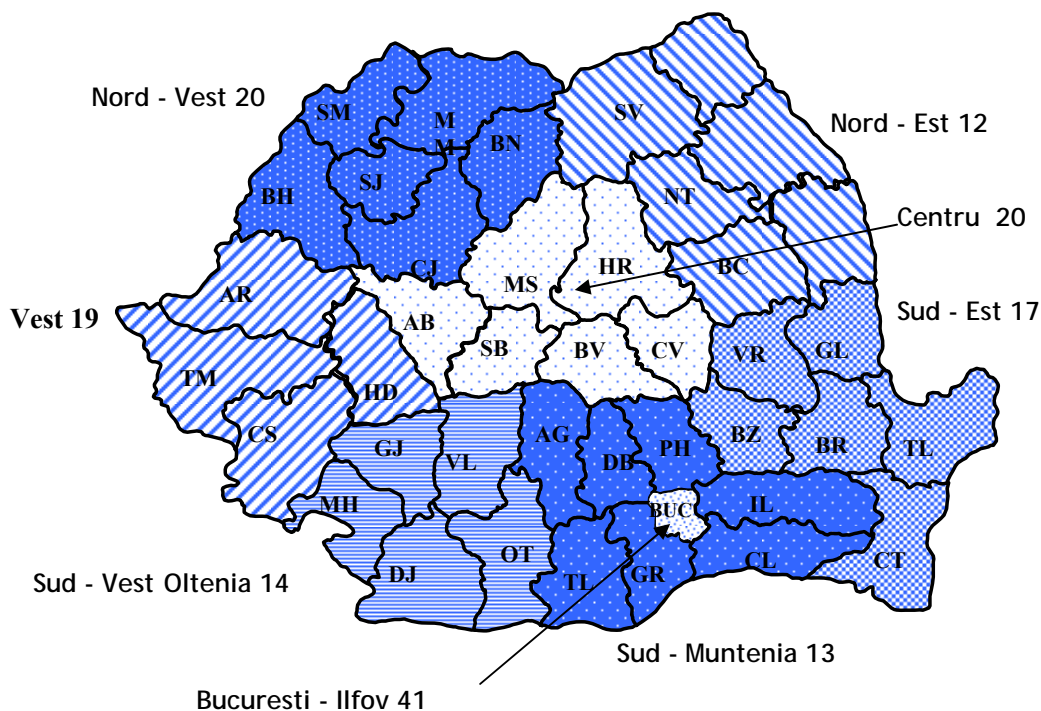
Tabel 2
Numar de IMM active private dupa sector de activitate

<i>Activitate</i>	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Agricultura</i>	10,055	9,494	8,929	10,011	10,430	11,390
<i>Industria</i>	39,457	40,252	41,609	45,586	50,117	54,657
<i>Constructii</i>	10,956	11,705	13,990	16,312	20,378	25,115
<i>Servicii</i>	266,218	254,723	254,625	253,297	275,785	311,834
<i>Total</i>	326,686	316,174	319,152	325,206	356,710	402,996

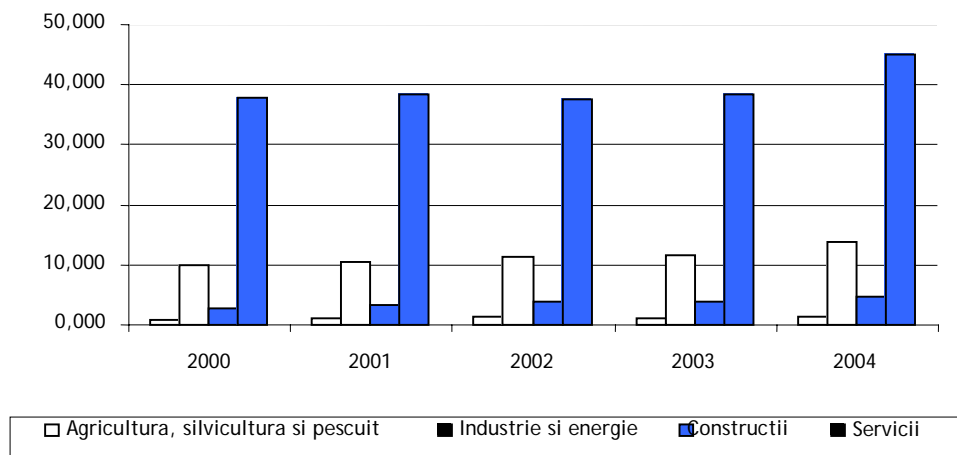
Sursa: Ministerul Finantelor Publice si INS

Anexa 2
Harta 1

Numar de IMM / 1000 locuitori pe regiuni de dezvoltare, 2004

Grafic 1
Cifra de afaceri a IMM pe sectoare economice, mil. Euro, 2000-2004

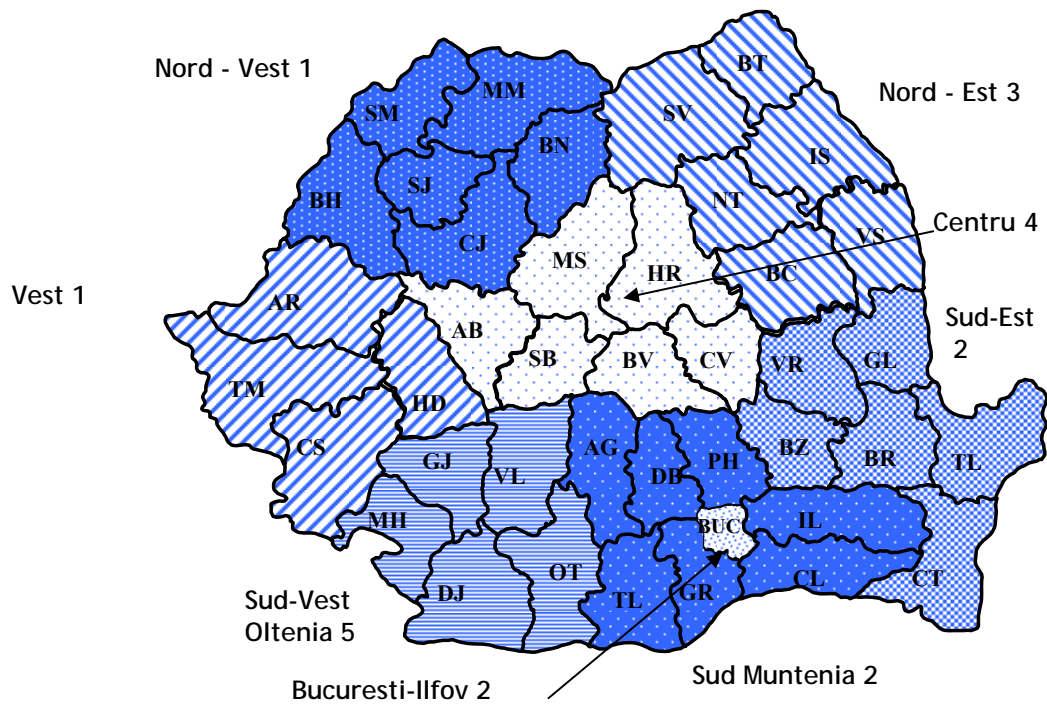

Sursa: Ministerul Finantelor Publice si INS, ANIMMC

Anexa 2

Harta 2

Distributia geografica a incubatoarelor de afaceri, 2004

Anexa 3

CDI

Tabel 1

Vanzari de produse noi sau cu imbunatatiri semnificative

(%)

Tara	Vanzari de produse noi sau cu imbunatatiri semnificative, noi pentru intreprindere							
	dar nu noi pentru piata, ca procent din cifra totala de afaceri				noi pentru piata, ca procent din cifra totala de afaceri			
	Industria prelucratoare	Servicii	Tehnologii inalte	Servicii de inalta tehnologie	Industria prelucratoare	Servicii	Tehnologii inalte	Servicii de inalta tehnologie
Danemarca*	26,0	25,4	14,0	13,8	11,0	3,6	21,1	12,7
Finlanda*	27,0	5,0	78,0	13,0	7,0	3,0	11,0	8,0
Polonia	17,4	1,7	33,3	1,0	3,9	2,9	10,5	26,2
Olanda*	4,5	1,6	20,5	13,5	9,3	1,2	17,2	6,7
Italia*	7,6	4,0	13,4	4,2	9,8	6,5	17,4	13,3
Cehia	5,0	6,6	6,4	12,1	1,4	1,3	2,8	6,4
Estonia*	10,6	3,2	11,5	10,0	4,7	1,2	10,0	2,5
Slovenia*	5,5	1,3	7,8	2,9	4,2	2,6	9,6	8,0
Slovacia	4,4	1,8	4,1	2,7	18,7	4,7	8,0	13,1
Romania*	2,0	1,0	4,0	4,0	11,0	5,0	10,0	12,0

Sursa: Eurostat, Statistics in Focus, Science and Technology , 8/2005, August GÖTZFRIED

Nota: Anul de referinta 2003; tarile notate cu * au anul de raportare 2002

Sectoare de activitate:

Industria prelucratoare: CAEN (NACE) cod d;

Ind.de inalta tehnologie: CAEN coduri 24.4, 30, 32, 33, 35.3

Servicii: CAEN coduri g-k;

Servicii de inalta tehnologie CAEN coduri 64, 72, 73

Anexa 3

Tabel 2

Activitatea de inovare in anul 2002

- Euro -

	Numar intreprinderi cu activitate de inovare	Cheltuieli de inovare	din care:				
			Cheltuieli C&D interne	Cheltuieli C&D externe	Echipament	Licente, brevete etc	Alte cheltuieli*
ROMANIA	3.983	782.736.679	173.490.829	19.348.195	418.332.059	51.282.360	120.280.879
Regiunea Nord-Est	607	61.481.178	12.072.198	728.917	39.527.978	2.685.283	6.466.803
Regiunea Sud-Est	395	69.451.450	15.792.189	385.197	48.011.589	1.131.511	4.130.964
Regiunea Sud	391	88.310.505	24.110.561	3.561.595	47.726.042	1.389.396	11.522.912
Regiunea Sud-Vest	247	56.999.971	12.557.108	1.436.726	36.171.693	2.987.908	3.846.535
Regiunea Vest	291	35.911.409	8.008.935	431.312	16.131.079	691.180	10.648.903
Regiunea Nord-Vest	440	73.379.246	11.232.247	864.447	40.194.821	1.769.828	19.317.902
Regiunea Centru	764	70.824.248	15.150.449	496.359	37.930.457	3.413.144	13.833.839
Regiunea Bucuresti Ilfov	848	326.378.667	74.569.120	11.444.018	152.638.401	37.214.108	50.513.021

Sursa de date: INS – ancheta de inovare 2003

Nota:

- Datele statistice pe regiuni de dezvoltare se refera la intreprinderile cu personalitate juridica incadrate dupa sediul central
- Numarul de intreprinderi cu activitate de inovare corespunde perioadei 2000-2002, pentru care s-a facut ancheta de inovare conform CIS 3 (UE). Volumul esantionului anchetat a fost de cca.9.500 de unitati, dintr-un total de 23.404 unitati.

*) – Rubrica „Alte cheltuieli” cuprinde: perfectionarea personalului, introducerea pe piata a produselor (bunuri/servicii) rezultate in urma inovarii, proiectarea si alte activitati pregatitoare pentru productie/ livrare.

ANEXA 3

Tabel 3

Structura intreprinderilor inovative

Activitati conform CAEN	Dimensiunea intreprinderilor (numar de salariatii)	Numar intreprinderi	Intreprinderi inovative		Intreprinderi cu activitate de inovare de produse si de procese	
			Numar	% din total intr.	Numar	% din total intr.
Total	Total	23.404	3.983	17	2.968	13
	10 - 49	16.235	2.137	13	1.580	10
	50 - 249	5.547	1.183	21	868	16
	≥ 250	1.622	663	41	520	32
1. Total industrie (exclusiv constructiile) din care:	Total	15.122	2.907	19	2.229	15
	10 - 49	9.556	1.411	15	1.067	11
	50 - 249	4.171	911	22	694	17
	≥ 250	1.395	585	42	469	34
- Industrie extractiva	Total	174	23	13	21	12
- Industrie prelucratoare	Total	14.629	2.832	19	2.174	15
	10 - 49	9.381	1.406	15	1.061	11
	50 - 249	4.000	882	22	669	17
	≥ 250	1.248	545	44	443	35
- Energie electrica, termica, gaze si apa	Total	319	52	16	34	11
2. Servicii (exclusiv administratia publica) din care:	Total	8.282	1.076	13	739	9
	10 - 49	6.679	726	11	513	8
	50 - 249	1.376	272	20	174	13
	≥ 250	227	78	34	51	22
- Comert	Total	4.853	485	10	334	7
- Transport, depozitare si comunicatii	Total	2.061	187	9	135	7
- Intermedieri financiare	Total	319	23	7	13	4
- Tranzactii imobiliare si alte servicii	Total	1.049	382	36	257	24

Sursa de date: INS – ancheta de inovare 2003

**Anexa 4
Energie**

Tabelul 1

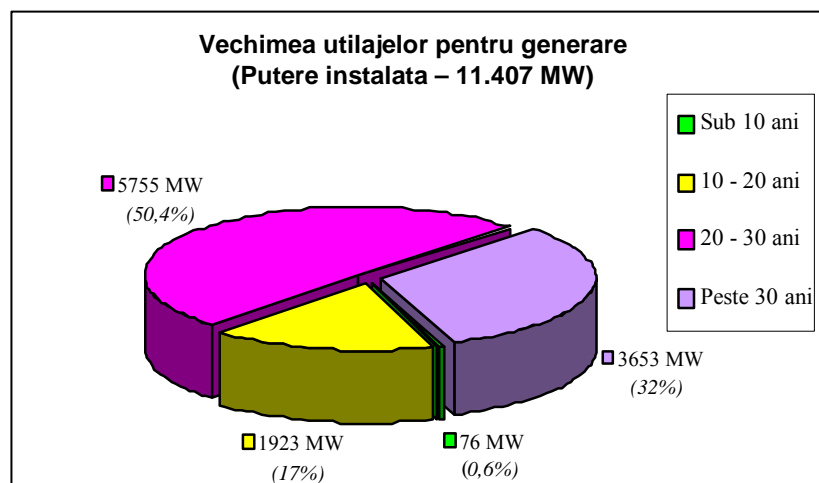
Productia de energie electrica si structura pe tipuri de combustibili

	2003	2004	-GWh-
			2004 (valoare %)
Total consum brut intern	54.821	55.710	
Sold import/export	- 2.085	- 1.189	
Total productie, din care:	56.906	56.899	100%
- carbune	25.816	23.478	41%
- petrol si gaze naturale	12.922	11.274	20%
- hidro	13.262	16.591	29%
- nuclear	4.906	5.556	10%

Sursa: Raport Dispececerul Energetic National pe anul 2004

Grafic 1

Capacitatile de productie din sectorul termo electric

Sursa: Termoelectrica SA

Anexa 4

Tabelul 2

Valori ale intensitatii energetice finale in UE, in 2001

Intensitatea energetica (tep/10 ³ USD ₉₅)	Austria	Belgia	Danemarca	Finlanda	Franta	Germania	Grecia	Irlanda	Italia	Olanda	Portugalia	Spania	Suedia	Marea Britanie	Romania
Finala	0,095	0,135	0,073	0,151	0,096	0,091	0,139	0,105	0,109	0,120	0,149	0,129	0,119	0,121	0,637
Industria	0,024	0,055	0,014	0,068	0,025	0,027	0,032	0,024	0,035	0,039	0,052	0,044	0,045	0,030	0,282
Transporturi	0,027	0,030	0,022	0,028	0,030	0,024	0,052	0,039	0,035	0,029	0,051	0,048	0,028	0,039	0,120
Agricultura	0,003	0,002	0,005	0,005	0,002	0,001	0,008	0,002	0,003	0,008	0,006	0,003	0,002	0,001	0,009
Rezidential	0,027	0,031	0,021	0,030	0,023	0,026	0,033	0,024	0,029	0,021	0,022	0,017	0,026	0,033	0,217
Tertiar	0,009	0,012	0,009	0,010	0,013	0,009	0,010	0,014	0,004	0,016	0,012	0,010	0,015	0,013	0,039

Sursa: Energy Balances of OECD Countries 2000-2001, International Energy Agency, 1999-2002 Editions, Paris, France, 2002

Tabel 3

Investitiile necesare pentru implementarea directivelor de mediu in sectorul energetic (in termocentralele coordonate de MEC), in perioada 2005-2017

Planul de implementare asociat directivei:	Costuri (euro)
Directiva nr. 2001/80/EC privind limitarea emisiilor anumitor poluanti in aer proveniti din instalatii mari de ardere	1.514.920.000
Directiva nr. 96/61/EC privind prevenirea si controlul integrat al poluarii	358.400.000
Directiva nr. 99/31/EC privind depozitarea deseurilor	496.900.000
Total	2.370.220.000

Sursa: Capitolul 22 „Protectia mediului inconjurator”

Anexa 4

Tabel 4

VALORI TINTA PENTRU EMISII DE DIOXID DE SULF (SO₂), OXIZI DE AZOT (NO_x) SI PRAF

Cordonator national sau proprietar	VALORI TINTA EMISII																				
	tone																				
	2007			2008			2010			2013			2015			2016			2017		
	SO ₂	NO _x	Praf	SO ₂	NO _x	Praf	SO ₂	NO _x	Praf	SO ₂	NO _x	Praf	SO ₂	NO _x	Praf	SO ₂	NO _x	Praf	SO ₂	NO _x	Praf
MEC	387,969	90,137	21,915	367,303	84,422	17,845	183,945	82,179	11,442	61,360	81,855	10,926	62,317	69,412	11,014	69,597	58,396	10,864	62,317	52,260	10,864
MAI	138,673	22,159	11,517	136,684	21,471	10,649	136,593	17,310	9,720	75,051	15,966	2,621	25,375	14,685	2,621	25,374	14,326	2,621	25,374	14,264	2,621
alti agenti	8,056	4,868	1,367	8,056	4,615	1,367	7,514	4,244	1,286	7,589	3,393	1,114	7,589	3,393	1,114	7,589	3,393	1,114	7,589	3,393	1,114
VALORI TINTA EMISII SO ₂ , NO _x , praf	534,698	117,164	34,799	512,043	110,508	29,861	328,052	103,733	22,448	144,000	101,214	14,661	95,281	87,490	14,749	102,560	76,115	14,599	95,280	69,917	14,599

Sursa Programul National pentru reducerea emisiilor de SO₂, NO_x si praf din instalatiile de desulfurare aprobat prin Ordinul MEC nr.545/2005 (acelasi Ordin a fost aproba si de MMGA nr.833/2005 si MAI – nr.859/2005)

Anexa 5
Turism

Evolutia principalilor indicatori turistici in perioada 1999-2004

Indicatori	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Turisti straini sositi in Romania (mii) - vizitatori la frontiera	5.224	5.264	4.938	4.794	5.595	6.600
Plecari ale cetatenilor romani in strainatate (mii) – inregistrati la frontiera	6.274	6.388	6.408	5.757	6.497	6.972
Cifra de afaceri realizata de hoteluri, alte unitati de cazare si restaurante incluse in structurile acestor unitati (mld. ROL)	4.612	6.143	8.700	11.637	14.133	-
Cifra de afaceri a agentilor de turism si asistenta turistica (mld. ROL)	2.514	5.154	6.557	7.071	7.010	-
Numar unitati de cazare – total, din care:	3.250	3.121	3.266	3.338	3.569	3.900
- proprietate privata (%)	35,3	55,3	60,3	92,0	92,0	92,0
Locuri in capacitatile de cazare in functiune (mii locuri zile)	51.275	50.197	51.882	50.752	51.632	53.989
Indicele mediu de utilizare a capacitatii de cazare in functiune (%)	34,5	35,2	34,9	34,0	34,6	34,3
Turisti cazati in unitatile de cazare din care:	5.109	4.920	4.875	4.847	5.057	5.639
- romani (mii)	4.314	4.053	3.960	3.848	3.952	4.279
- straini (mii)	795	867	915	999	1.105	1.359
Turisti cazati in hoteluri din care:	4.074	3.882	3.829	3.835	3.984	4.341
- romani (mii)	3.337	3.086	3.000	2.935	2.990	3.125
- straini (mii)	737	796	829	900	994	1.216
Populatia ocupata in hoteluri si restaurante (mii persoane)	100	93	79	95	105	-

Sursa: Institutul National de Statistica. Metodologie de colectare – cercetare exhaustiva.

ANEXA 6: Metodologia de stabilire a obiectivului general al POS CCE

„Obiectivul general al POS CCE este acela de crestere a productivitatii muncii in intreprinderile romanesti pentru reducerea decalajelor fata nivelul UE. Masurile intreprinse in acest scop vor genera pana in 2013 o crestere medie anuala a productivitatii de cca. 5,5 % din PIB pe populatie ocupata si vor permite Romaniei sa atinga un nivel de aproximativ 55% din media UE.”

Cuantificarea obiectivului POS CCE se poate realiza in termeni de **crestere a productivitatii muncii**, calculata ca evolutie a PIB pe persoana ocupata. Cresterea productivitatii muncii pe persoana ocupata poate fi aproximata si ca:

$$\% \Delta \text{ productivitatea muncii} = \% \Delta \text{ GDP real} - \% \Delta \text{ populatie ocupata}$$

unde $\% \Delta$ reprezinta cresterea procentuala

Cresterea productivitatii muncii pe persoana ocupata poate fi descompusa teoretic in contributia a doi factori: contributia cresterii capitalului pe persoana ocupata si a modificarii rezidualului Solow, numit si productivitatea totala a factorilor. Productivitatea totala a factorilor surprinde contributia altor factori decat capitalul si forta de munca la cresterea PIB-ului pe persoana ocupata.⁷ Prin urmare acest indicator surprinde evolutia radamentului tuturor factorilor utilizati intr-o economie.

Cresterea PIB pe persoana ocupata este un indicator larg folosit in practica internationala. Comisia Nationala pentru Prognoza (CNP) il calculeaza in forma *cresterii PIB la preturile pietei pe persoana ocupata, in preturi comparabile*.

EUROSTAT calculeaza pentru UE-25 “GDP in PPS per person employed (EU25 = 100)” adica PIB-ul in putere de cumparare echivalenta pe persoana ocupata raportat la media acestui indicator pentru UE 25, ca masura a productivitatii relative a muncii in tarile Uniunii.

Acest indicator este calculat si pentru Romania, dar cea mai lunga prognoza al acestui indicator se intinde numai pana in 2006 si este bazata pe date anterioare anului 2003.

CNP prognozeaza ca PIB-ul la preturile pietei pe persoana ocupata va creste intr-un ritm de 5.6 % pe an in intervalul 2007-2013.⁸ Aceasta prognoza nu include impactul fondurilor structurale asupra productivitatii muncii in Romania. Estimarea acestui impact este dificila si nu face obiectul acestui exercitiu. O analiza recenta a Bancii Mondiale⁹ estimeaza potentialul de crestere a PIB-ului Romaniei in jur de 4.5 % pe an. Numai in conditiile imbunatatirii productivitatii totale a factorilor aceasta crestere ar putea atinge 5.5% pe an in urmatoorii cativa ani. Presupunand ca modificarile anuale ale populatiei ocupate se vor realiza intr-un interval de +/- 0.5 %, prognoza Bancii Mondiale s-ar traduce intr-o crestere a PIB pe persoana ocupata situata intre 5-6% pe an in conditiile cresterii eficientei utilizarii muncii si capitalului in Romania.

---

⁷ Nu vom prezenta descompunerea aici.

⁸ Aceasta prognoza se regaseste in Cap. Analiza situatiei curente

⁹ Romania, restructuring for EU integration, Country Economic Memorandum, World Bank Report No. 29123- RO, June 2004, p. 18

In ipoteza ca fondurile structurale vor conduce la cresterea eficientei utilizarii factorilor si ca productivitatea muncii in Uniunea Europeana va creste intr-un ritm de 1% pe an pana in 2013, cresterea *relativa* a productivitatii muncii a Romaniei s-ar putea situa intre 4-5% pe an. Aceasta rata de crestere ar permite Romaniei sa atinga aproximativ 55% din PIB-ul pe persoana ocupata al Uniunii in 2013.¹⁰

-modificare procentuala fata de anul anterior-

	2004	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Populatia activa totala	+0,5	+0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Populatia ocupata totala	+0,6	+0,3	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Salariati	+1,0	+0,6	+0,5	+0,7	+0,8	+0,8	+0,9	+1,0
-%-								
Rata globala de activitate	46,0	46,8	46,9	47,1	47,3	47,5	47,6	47,8
Rata globala de ocupare	42,9	43,9	44,1	44,3	44,5	44,9	44,8	45,0
Productivitatea muncii	6,9	5,0	5,7	5,4	5,6	5,7	5,9	5,7
Rata somajului BIM	6,8	6,1	6,0	6,0	5,9	5,9	5,8	5,8

Sursa: INS

¹⁰ O prognoza exacta a cresterii productivitatii muncii in UE pe o perioada atat de indelungata este dificil de realizat. Nivelul de 55% in 2013 se bazeaza pe o crestere de 4.5 % pe an a nivelului relativ al productivitatii muncii in Romania pornind de la un nivel prognozat (de EUROSTAT) in 2006 de 38.8% din cel al UE-25.

ANEXA 7: Metodologie pentru exercitiul de programare din cadrul POS Competitivitate

Premize metodologice

O strategie nationala de competitivitate nu poate fi facuta in lipsa unor criterii metodologice clar definite si aplicate. O astfel de metodologie trebuie sa fie justificata economic si sa se incadreze in cadrul teoretic descris in partea de analiza.

Metodologia aleasa a urmarit sa ofere un criteriu obiectiv de prioritizare a masurilor pentru cresterea competitivitatii, prin calculul decalajelor dintre Romania si media UE la nivel de indicatori si sub-indicatori. Aceasta a fost premiza metodologica cea mai importanta.

A doua premiza metodologica a fost ca un decalaj mai mare indica un necesar mai mare de interventie si finantare. Desigur, aceasta premiza implica si unele limitari. De exemplu, este posibil ca un decalaj mai mic sa indice nu atat o performanta din partea Romaniei, cat o contraperformanta din partea UE. Presupunerea initiala insa a fost ca toti indicatorii sunt egali intre ei si importanta *ab initio* a fiecarui indicator este egala.

A treia premiza metodologica a fost imbinarea indicatorilor hard (date statistice) cu indicatori soft (raspunsuri la sondaje). In acest fel, se imbina statistica – unde datele comparabile au uneori o vechime de doi-trei ani, cu perceptia realitatii, prin ochii celor direct interesati de cresterea competitivitatii – si anume managerii firmelor.

A patra si ultima premiza metodologica a fost aceea ca nu se poate sari peste etapele procesului de crestere a competitivitatii, pentru toate sectoarele. Cum abordarea metodologica (vezi mai jos) a fost orizontala (nu sectoriala), am folosit in calcule ponderile aferente stadiului de dezvoltare in care se afla Romania in momentul de fata (conform modelului Porter). Faptul ca economia Romaniei este bazata in cea mai mare parte pe factori si intr-o oarecare masura pe investitii, in timp ce inovarea este prezenta doar izolat, ponderarea aleasa pentru indicatorii folositi va tine cont de situatia existenta urmarind mai mult trecerea de la factori la investitii si mai putin trecerea idealista de la investitii la inovare.

Abordarea metodologica

In procesul de stabilire a prioritatilor, au fost trecute in revista strategiile similare de competitivitate din majoritatea tarilor noi membre ale UE, si s-a constatat ca nu exista o abordare metodologica unitara. In aceste conditii, a fost folosit ca document de baza Propunerea Comisiei Europene privind „Stabilirea unui Program Cadru de Competitivitate si Inovare 2007-2013” din 6 aprilie 2005. A fost o alegere fireasca: daca UE va aloca resurse in functie de acest program-cadru, Romania trebuie sa aiba prioritati comparabile si compatibile, pentru a putea accesa fondurile europene. Conform documentului mentionat, s-au identificat patru domenii prioritare: competitivitatea intreprinderilor, in special IMM-urile; inovarea; societatea informationala; eficienta energetica. Pentru simplitate, aceste patru prioritati au fost reduse ulterior la trei, punand alaturi inovarea si societatea informationala.

Acelasi document sus-mentionat al Comisiei Europene preciza indicatorii statistici atasati fiecarei prioritati. Sursele predilecte de informatii au fost Eurostat (Eurobarometer, European Innovation Scoreboard, Structural Indicators, etc), OECD, si diferite surse nationale de date. In analiza au fost selectati acei indicatori statistici pentru care existau date comparabile in UE si Romania, nu mai

vechi de 2002. Apoi au fost introdusi si indicatorii statistici soft, bazati pe sondaje. Rolul acestora din urma a fost nu doar sa inlocuiasca indicatorii statistici pentru care nu au existat date, ci si sa completeze informatiile necesare pentru fiecare domeniu prioritar. Acesti indicatori soft au fost selectati si preluati din Raportul Global al Competitivitatii 2004-2005, realizat de Forumul Economic Mondial, care reprezinta una dintre sursele soft cele mai larg folosite pe plan mondial, si cele mai putin contestabile. Alegerea acestei surse de informatii soft a fost fireasca, pentru ca Raportul Global al Competitivitatii are acelasi cadru teoretic cu cel urmat si de aceasta strategie, anume diamantul lui Porter. Toti indicatorii au fost selectati astfel incat sa fie finantabili prin fondurile structurale.

Dupa obtinerea datelor pentru fiecare indicator, pentru toate tarile UE si pentru Romania, a fost calculata media UE-25. Apoi au fost scalati indicatorii hard, pentru comparabilitate, pe acelasi tip de scala folosit pentru indicatorii soft (de la 1-minim la 7-maxim). La scalare, s-a folosit formula

$$\text{Indicator scalat} = 6 * (\text{valoarea originala} - \text{minim}) / (\text{maxim} - \text{minim}) + 1$$

Minimul si maximul au inclus datele pentru Romania. Pasul urmator a constat in calcularea decalajelor intre valorile atribuite Romaniei si cele ale mediei UE-25. In final indicatorii au fost ordonati in functie de decalajele astfel evidentiata.

In conformitate cu premisele metodologice, le-a fost acordata aceeasi pondere tuturor indicatorilor din cadrul unui domeniu prioritar. Fie ca erau indicatori soft sau hard, fiecare a fost ponderat cu $1/n$, unde n este numarul total de indicatori. Apreciem ca, in lipsa rezultatelor unor teste econometrice concludive (care ar fi permis ponderarea cu coeficientii de regresie), aceasta este metoda cea mai neutra din punct de vedere statistic.

Prioritizarea intre masuri, respectiv intre prioritati, este dificil de realizat daca ea include si ponderari. Pe baza metodologiei descrise pana acum, prioritizarea se poate face prin calculul decalajelor dintre indicatori. Cum toti indicatorii sunt finantabili, rezulta ca masurile care necesita cea mai mare finantare sunt cele atasate indicatorilor care inregistreaza cele mai mari decalaje. De asemenea, cum toti indicatorii sunt ponderati egali in cadrul fiecarui domeniu prioritar, rezulta ca ierarhia prioritatilor se poate stabili in functie de decalajul dintre media decalajelor indicatorilor fiecarei prioritati si decalajul mediu total.

In acelasi timp, prioritizarea se poate face si mai sofisticat, incluzand in plus fata de decalajul relativ bazat pe indicatori, un sistem suplimentar de ponderare bazat pe doua elemente principale.

- Ponderare in functie de stadiul dezvoltarii competitive al economiei romanesti
- Ponderare in functie de prioritatile de dezvoltare economica aflate in prezent pe agenda UE (ponderare bazata pe convergenta)

Primul element de ponderare tine de gradul de dezvoltare al economiei romanesti. Fiecarei prioritati i se ataseaza o anumita inzestrare cu factori, care corespunde unei etape de dezvoltare specifice (conform cadrului teoretic, aceste etape sunt: economia pe baza de factori, cea pe baza de investitii si cea pe baza de inovare). Aceste trei categorii au o pondere specifica (determinata in modelul porterian), in functie de nivelul actual al economiei (economia Romaniei este in stadiul de trecere de la economia bazata pe factori la cea bazata pe investitii). Ponderile variaza intre 50% pentru indicatorii care surprind etapa de dezvoltare bazata pe investitii (spre care tinde in prezent

economia Romaniei) si doar 10% pentru indicatorii care se concentreaza pe inovare (care reflecta obiective greu de indeplinit in stadiul actual de dezvoltare al economiei romanesti, de unde ar rezulta implicit si o capacitate mai redusa de absorbtie a fondurilor structurale).

Alaturi de decalajul determinat prin utilizarea indicatorilor, s-a utilizat un sistem de dubla ponderare:

- ponderarea conform fazei de dezvoltare competitive
- ponderarea conform directiilor de dezvoltare economica ale UE (ponderarea de convergenta programatica)
  - pondere supraunitara de 115% (coeficient 1.15) pentru masurile care se regasesc intre prioritatile programatice comunitare actuale (coordonarea competitivitatii, cercetarea si inovarea, IMM, societatea informationala)
  - pondere unitara de 100% (coeficient 1) pentru masurile care conduc la convergenta cu politicile existente ale UE (certificarea calitatii etc.)
  - pondere subunitara de 85% (coeficient 0.85) pentru masurile care nu constituie prioritati de actiune la nivelul comunitatii (ex. turism, energie - domenii orizontale in care interventiile sunt susceptibile a vicia mediul concurential; capitalul privat are rolul determinant)

Dupa ce, initial, decalajele obiective existente sunt capturate de catre indicatori, prin acest dublu sistem de ponderare se reconciliaza punctul de vedere al Romaniei, ca stat candidat, aflat intr-o faza de dezvoltare competitiva diferita decat cea a UE pe ansamblu, cu cel al Uniunii, care are o serie de prioritati stabilite fie in sistemul politicilor functionale fie in intr-un cadru programatic in curs de punere in practica ca parte a strategiei Lisabona revizuite.

Anexa 8: Indicatorii de decalaj folositi in exercitiul de programare

Axa prioritara 1: Un sistem inovativ de productie

Nr.	Indicator	Romania	UE 25	Decalaj comparativ cu UE 25
I1	Certificari ISO 9001(2003) [standarde de calitate]/1000 locuitori	0,077	0,840	-2,5
I2	Numar de certificari ISO 14001(2003) [standarde de mediu]/1000 intreprinderi	0,0002	1,8	-2,3
I3	Ponderea capitalului de risc pt. <i>start-up</i> -uri in PIB ¹¹	0,003	0,025	-1,7
I4	Gradul de dezvoltare al pietei financiare (s sofisticare)	3,4	4,9	-1,5
I5	Stadiul de dezvoltare al cluster-elor	2,7	3,7	-1,0
I6	Accesul la credite/imprumuturi	3,2	4,1	-0,9
I7	Existenta pe plan local a serviciilor de cercetare si de pregatire profesionala specifica	3,9	4,8	-0,9
I8	Acces la finantare pe piata de capital	4,6	5,2	-0,6
I9	Coordonarea eforturilor pentru cresterea competitivitatii	3,9	4,0	-0,1
I10	Rata de inregistrare de noi societati comerciale	12,5800	10,1	0,9

Axa prioritara 2: Cercetarea, dezvoltarea tehnologica si inovarea pentru competitivitate

Nr.	Indicator	Romania	UE 25	Decalaj comparativ cu UE 25
II1	Vanzarea de produse noi la nivelul firmei, dar nu si la nivelul pietei (% din cifra de afaceri)	1,61	16,80	-4,2
II2	Locuri de munca in servicii high-tech (% din total forta de munca)	1,45	3,19	-3,2
II3	Cheltuielile firmelor pentru Cercetare-Dezvoltare (% din	0,23	1,27	-2,6

¹¹ Acesta este un indicator statistic EUROSTAT (hard) care este confirmat, ca prioritate, de un indicator (soft) [Disponibilitatea pt. *venture capital* – decalaj -1,3] din Raportul global de competitivitate (GCR 2004) intocmit pe baza metodologiei Porter;

	PIB)			
II4	Cereri de patente EPO (pe milion locuitori)	0,85	133,59	-2,6
II5	Vanzarea de produse noi la nivelul pietei (% din cifra de afaceri)	0	0,03	-2,1
II6	Cereri de patente USPTO (pe milion locuitori)	0,17	59,92	-1,9
II7	Nivel de utilizare al marcilor proprii	3,1	4,7	-1,6
II8	IMM-uri implicate in actiuni de cooperare in vederea inovarii (% din numarul total de IMM)	2,92	7,08	-1,5
II9	Protectia proprietatii intelectuale	3,3	4,8	-1,5
II10	Gradul de utilizare al tehnicilor de marketing	3,9	5,1	-1,2
II11	Cooperarea in domeniul cercetarii intre universitati si industrie	2,7	3,8	-1,1
II12	Capacitatea de inovare	3,4	4,4	-1
II13	Numarul de locuri de munca in productia mediu – si high-tech (% din total forta de munca)	5,32	6,60	-0,8
II14	Nivelul de cooperare intre clustere	3,5	4,3	-0,8

Axa prioritara 3: Tehnologia informatiei si comunicatiilor pentru sectoarele privat si public

Nr.	Indicator Compozit ¹²	Decalaj comparativ cu UE 25
III1	Utilizarea TIC in sectorul privat	-3,1
III2	Accesul si utilizarea Internetului de catre cetateni	-1,9
III3	e-guvernare	-2,5
III4	e-educatie	-1,0
III5	e-sanatate	-0,3
III6	Comert electronic	-0,7
III7	Securitatea informatica	-0,5

Axa prioritara 4: Cresterea eficientei energetice si dezvoltarea durabila a sistemului energetic

Nr.	Indicator	Romania	UE 25	Decalaj comparativ cu UE 25
IV1	Intensitatea energetica a economiei ¹³	1.266,5	209,9	-5,5
IV2	Dezvoltarea eco-eficientei in domeniul consumului de energie (millioane EUR/ktoc), 1990-2002	0,9	4,2	-1,4
IV3	Prioritizarea eficientei energetice la nivelul societatii	3,4	4,5	-1,1
IV4	Ponderea energiei regenerabile – Contributia energiei electrice obtinute din surse regenerabile in consumul total de energie (%)	24,3	12,8	1,2

¹² Indicatorii compoziti au fost calculati prin agregarea unui numar de 29 de indicatori preluati din statisticile UE (Eurostat). Datele pentru Romania si pentru UE 25 nu pot fi prezentati in tabel datorita caracterului compozit al indicatorilor;

¹³ Consumul intern brut de energie raportat la PIB (preturi constante, 1995=100) – kg petrol echivalent a 1000 Euro

Axa prioritara 5: Romania, destinatie atractiva pentru turism si afaceri

Nr.	Indicator	Romania	UE 25	Decalaj comparativ cu UE 25
V1	Ponderea turismului in PIB	1,4	4,6	-1,5
V2	Ponderea turismului in exporturi	3,6	11,7	-1,0

Axa prioritara	Indicatori	Decalaj neponderat	Ponderare				Decalaj ponderat	Alocare financiara
			faza competitivita		convergenta programatica			
			Faza competitivita	Pondere faza	Grad de convergenta	Coefficient		
Axa pr.1	Indicatori intreprinderi						-0.54	41.1%
D.Interv.1	Eforturi organizate pentru cresterea competitivitatii	-0.1	Compozit	45%	Ridicat	1.15	-0.1	
D.Interv.1	Numar certificari ISO 14001 la 1000 de intreprinderi	-2.3	Investitii	50%	Echivalent	1.00	-1.1	
D.Interv.1	Numar certificari ISO 9000 la 1000 locuitori	-2.5	Investitii	50%	Echivalent	1.00	-1.2	
D.Interv.1	Intensitatea energetica finala	-2.8	Compozit	30%	Scazut	0.85	-0.7	
D.Interv.2	Sofisticarea pietei financiare	-1.5	Factori	40%	Echivalent	1.00	-0.6	
D.Interv.2	Acces la finantare pe piata de capital	-0.6	Factori	40%	Ridicat	1.15	-0.3	
D.Interv.2	Acces la credite-imprumuturi	-0.9	Factori	40%	Echivalent	1.00	-0.4	
D.Interv.2	Ponderea capitalului de risc pentru start-up-uri	-1.7	Investitii	50%	Ridicat	1.15	-1.0	

	in PIB							
D.Interv.3	Nivelul de dezvoltare a clusterelor	-1.0	Compozit	45%	Ridicat	1.15	-0.5	
D.Interv.3	Rata de inregistrare a noilor intreprinderi	0.9	Compozit	45%	Ridicat	1.15	0.5	
Axa pr.2	Indicatori CDI						-0,51	39,1%
	CDI						-0,6	53,7%
D.Interv.1	Vanzarea de produse noi la nivelul firmei, dar nu si la nivelul pietei	-4,2	Investitii	50%	Scazut	0,85	-1,8	
D.Interv.1	Disponibilitate locala a cercetarii si a serviciilor specifice	-0,9	Factori	40%	Echivalent	1,00	-0,4	
D.Interv.1	Capacitatea de inovare	-1,8	Compozit	25%	Echivalent	1,00	-0,5	
D.Interv.1	Protectia proprietatii intelectuale	-1,0	Inovare	10%	Ridicat	1,15	-0,1	
D.Interv.1	Vanzarea de produse noi la nivelul pietei	-2,1	Inovare	10%	Ridicat	1,15	-0,2	
D.Interv.2	Cheltuielile private de cercetare dezvoltare in PIB (%)	-3,2	Compozit	30%	Ridicat	1.15	-1,1	
D.Interv.2	Cheltuielile publice de cercetare dezvoltare in PIB (%)	-1,2	Compozit	30%	Ridicat	1.15	-0,4	
D.Interv.3	Cooperarea in domeniul cercetarii intre universitati si industrie	-1,1	Compozit	25%	Ridicat	1,15	-0,3	
D.Interv.3	IMM-uri implicate in actiuni de cooperare in vederea inovarii (% din numarul total de IMM)	-1,5	Inovare	10%	Ridicat	1,15	-0,2	
Axa pr. 3	TIC						-0,5	46,3%
D.Interv.1	TIC in sectorul privat	-3,1	Compozit	45%	Ridicat	1,15	-1,6	

D.Interv.1	Accesul si utilizarea Internetului de catre cetateni	-1,9	Factori	40%	Ridicat	1,15	-0,9	
D.Interv.2	e-guvernarea	-2,5	Inovare	10%	Ridicat	1,15	-0,3	
D.Interv.2	E-educatia	-1,0	Inovare	10%	Ridicat	1,15	-0,1	
D.Interv.2	E-sanatatea	-0,3	Inovare	10%	Ridicat	1,15	0,0	
D.Interv.3	Comertul electronic	-0,7	Compozit	33%	Ridicat	1,15	-0,3	
D.Interv.3	Securitatea informatica	-0,5	Compozit	33%	Ridicat	1,15	-0,2	
Axa pr. 4	Indicatori eficienta energetica si resurse regenerabile						-0,26	19,8%
D.Interv.1	Prioritizarea eficientei energetice la nivelul societatii	-1,1	Compozit	30%	Scazut	0,85	-0,3	
D.Interv.1	Intensitatea energetica	-2,8	Compozit	30%	Scazut	0,85	-0,7	
D.Interv.1	Dezvoltarea eco-eficientei in domeniul consumului de energie	-1,4	Factori	40%	Scazut	0,85	-0,5	
D.Interv.2	Ponderea energiei regenerabile - Contributia electricitatii obtinute din surse regenerabile la total consumul de energie electrica	1,2	Factori	40%	Scazut	0,85	0,4	
Axa pr. 5	Indicatori turism							
D.Interv.1	Pondere turism in total exporturi	-1,0	Compozit	45%	Echivalent	1,00	-0,5	
D.Interv.1	Pondere turism in PIB	-1,5	Compozit	45%	Echivalent	1,00	-0,7	

ANEXA 9: Metodologie privind calculul decalajelor in sectorul TI

Pentru calcularea decalajelor pentru Axa prioritara 3, a fost utilizata baza de date Eurostat capitolul "Societatea informationala", "Indicatorii de politici". La acestia s-au adaugat o serie de indicatori din Global Competitiveness Report (GCR). Utilizarea acestor doua surse a vizat atat acoperirea integrala a domeniului, cat si posibilitatea de actualizare in timp.

Cu toate acestea, lipsa datelor pentru Romania la o serie de indicatori a impus folosirea rapoartelor SIBIS si eEurope+. Avand in vedere ca indicatorii eEurope+ sunt disponibili doar pentru tarile candidate (la nivelul anului 2003), pentru a mentine comparabilitatea cu ansamblul UE s-a folosit un factor de corectie pentru medie, valoarea maxima si valoarea minima. Astfel, folosind un indicator Eurostat foarte apropiat s-a determinat decalajul dintre media tarilor candidate si ansamblul Uniunii Europene. In cazurile in care similitudinea dintre indicatorii eEurope+ si cei Eurostat nu a fost destul de buna, dar decalajele Romaniei chiar fata de tarile candidate era considerabil, decalajul s-a luat in considerare doar fata de aceste tari. In exercitiile viitoare, seriile de date vor fi refacute pe baza indicatorilor Eurostat ce vor fi disponibili intre timp.

Mai jos sunt indicatorii pentru care s-au realizat astfel de corectii:

Indicator	Corectia realizata
Ponderea populatiei cu PC acasa	Indicatorul Eurostat difera ca mod de calcul. S-a pastrat decalajul fata de tarile candidate
Ponderea populatiei cu PC acasa conectat la Internet	Decalajul dintre tarile candidate si media UE25 s-a calculat pe baza unui indicator Eurostat similar (Ponderea gospodariilor cu acces la Internet in 2004) Astfel, media se inmulteste cu 1,145, valoarea maxima se inmulteste cu 1,3.
Ponderea persoanelor care utilizeaza Internetul pentru a interactiona cu autoritatile publice (persoane care au descarcat formulare oficiale)	Decalajul dintre tarile candidate si media UE25 s-a calculat pe baza unui indicator Eurostat similar (acelasi indicator dar pentru cei care au accesat Internet in ultimele 3 luni) Media se inmulteste cu 1,213; Maxim cu 1,41. Observatie: Luxemburg nu a fost considerat ca valoare maxima.
Ponderea persoanelor care utilizeaza Internetul pentru a interactiona cu autoritatile publice (persoane care au returnat formulare completate)	Decalajul dintre tarile candidate si media UE25 s-a calculat pe baza unui indicator Eurostat similar (acelasi indicator dar pentru cei care au accesat Internet in ultimele 3 luni) Media se inmulteste cu 1,116; Maxim cu 1,06.
Numarul de servere Internet securizate la un milion locuitori	Fiind disponibile media UE15 si a tarilor candidate (in 2003), media UE 25 a fost calculata ca medie ponderata in functie de populatia celor doua

	entitati.
Ponderea persoanelor cu Internet acasa care au intampinat probleme cu virusii informatici in ultimele 12 luni	Decalajul dintre tarile candidate si media UE25 s-a calculat pe baza unui indicator Eurostat similar (Ponderea gospodariilor cu acces la Internet in 2004) Media se inmulteste cu 1,17; Maxim cu 4,62; Minim cu 0,92.
Ponderea utilizatorilor Internet care si-au luat precautii privind securitatea informatica	Decalajul dintre tarile candidate si media UE25 s-a calculat pe baza unui indicator Eurostat similar (Ponderea gospodariilor cu acces la Internet in 2004) Media se inmulteste cu 1,02; Maxim cu 1,27; Minim cu 0,61.
Ponderea medicilor practicieni care utilizeaza evidenta electronica a pacientilor	Indicatorul Eurostat difera ca mod de calcul. S-a pastrat decalajul fata de tarile candidate.
Numarul de calculatoare la 100 elevi de scoala	Indicatorul Eurostat difera ca mod de calcul. S-a pastrat decalajul fata de tarile candidate.
Numarul de calculatoare la 100 elevi de liceu	Indicatorul Eurostat difera ca mod de calcul. S-a pastrat decalajul fata de tarile candidate.
Computere conectate la Internet per 100 elevi de liceu	Indicatorul Eurostat difera ca mod de calcul. S-a pastrat decalajul fata de tarile candidate.
Ponderea utlizatorilor Internet (in ultimele 3 luni) care au achizitionat produse prin comertul electronic	Decalajul dintre tarile candidate si media UE25 s-a calculat pe baza unui indicator Eurostat similar (Ponderea gospodariilor cu acces la Internet in 2004). Media se inmulteste cu 1,19; Maxim cu 4,27.
Ponderea firmelor care au primit ordine de comert on-line	Decalajul dintre tarile candidate si media UE25 s-a calculat pe baza unui indicator Eurostat similar (Ponderea gospodariilor cu acces la Internet in 2004). Media se inmulteste cu 1,145; Maxim cu 2,45.
Ponderea firmelor care au realizat mai mult de 1% din cifra de afaceri din comertul electronic	Indicatorul Eurostat difera ca mod de calcul. S-a pastrat decalajul fata de tarile candidate

Anexa 10

Scheme de ajutor de stat pe tipuri de notificari

Schema de ajutor de stat	Baza legala	Domeniile majore de interventie acoperite
Schema de ajutor de stat pentru investitii regionale	Proiect de regulament de exceptare in bloc pentru ajutorul de investitii regionale	1.1 Investitiile productive si pregatirea pentru concurenta pe piata a intreprinderilor, in special a IMM
		2.2 Investitii in infrastructura de CDI
		2.3 Accesul intreprinderilor la activitati de CDI
		3.1 Sustinerea utilizarii tehnologiei informatiei
		3.3 Dezvoltarea e-economiei
Schema de ajutor regional	Linii directe pentru ajutorul regional 2007 - 2013	1.3 Sprijin pentru antreprenariat
		3.2 Dezvoltarea si eficientizarea serviciilor publice electronice moderne de e-Guvernare, e-Educatie si e-Sanatare
		4.1 Cresterea eficientei energetice
		4.2 Valorificarea resurselor regenerabile de energie
		4.3 Reducerea impactului negativ asupra mediului al functionarii sistemului energetic
Schema de ajutor pentru IMM-uri	- Regulamentul Comisiei (CE) No 70/2001 din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea Articolelor 87 si 88 din Tratatul CE asupra ajutorului de stat pentru intreprinderile mici si mijlocii, cu modificarile Regulamentului Comisiei (CE) No 364/2004;	1.1 Investitiile productive si pregatirea pentru concurenta pe piata a intreprinderilor, in special a IMM
		1.3 Sprijin pentru antreprenariat
		2.2 Investitii in infrastructura de CDI
		3.1 Sustinerea utilizarii tehnologiei informatiei
		3.3 Dezvoltarea e-economiei
Schema de ajutor pentru training	- Regulamentul Comisiei (CE) No 68/2001 din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea Articolelor 87 si 88 din Tratatul CE asupra ajutorului de stat pentru training, cu modificarile Regulamentului Comisiei (CE) No 363/2004;	1.1 Investitiile productive si pregatirea pentru concurenta pe piata a intreprinderilor, in special a IMM
		2. Investitii in infrastructura de CDI
		3.3 Dezvoltarea e-economiei
Schema de ajutor "de minimis":	- Regulamentul Comisiei (CE) No 69/2001 din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea Articolelor 87 si 88 din Tratatul CE asupra ajutorului de stat "de minimis"	1.1 Investitiile productive si pregatirea pentru concurenta pe piata a intreprinderilor, in special a IMM
		2.3 Accesul intreprinderilor la activitati de CDI
		3.1 Sustinerea utilizarii tehnologiei informatiei
		5.1 Promovarea turistica

Schema de ajutor de stat	Baza legala	Domeniile majore de interventie acoperite
Schema de ajutor de garantie de creditare pentru IMM-uri	Nota Comisiei privind aplicarea Articolelor 87 si 88 din Tratatul CE asupra ajutorului de stat sub forma de garantii	1.2 Accesul IMM-urilor la instrumente de credit si finantare
Schema de ajutor de capital de risc”	Comunicarea Comisiei privind ajutorul de stat si capitalul de risc	1.2 Accesul IMM-urilor la instrumente de credit si finantare
Schema de ajutor pentru CD	Cadrul comunitar pentru ajutorul de stat pentru cercetare si dezvoltare	2.1 CD in parteneriat intre universitati/institute de cercetare-dezvoltare si intreprinderi (industrie) in vederea obtinerii de rezultate aplicabile in economie
		2.2 Investitii in infrastructura de CDI
		2.3 Accesul intreprinderilor la activitati de CDI